

Ozi-oma, Matiyu Deru

Ochochoroche Jizọsu Kéreshi
(Luk 3:23-38)

1 ¹Owa-a bu eri Jizọsu Kéreshi, Nwa Dévidi, oshilọkpa Ébirihamu. ²Ébirihamu bu nna Áyizaku; Áyizaku buru nna Jiékoju; Jiékoju buru nna Jiuda yee unwunna iya. ³Jiuda bu nna Pérezu yee Zera. Ne, nwuru ephenebo ono bu Tama. Pérezu buru nna Hézeronu; Hézeronu buru nna Arámu. ⁴Arámu bu nna Amínadabu; Amínadabu buru nna Náshonu; Náshonu buru nna Sálumonu. ⁵Sálumonu bu nna Bówazu. Ne Bówazu bu Réhabu. Bówazu buru nna Óbedu. Onye bu ne iya bu Rutu. Óbedu buru nna Jiesi; ⁶Jiesi bu nna onye eze ichée ono, bu Dévidi.

Tobudu iya bu; Dévidi bukwanuru nna Sólomonu. Onye bu ne Sólomonu bu nwanyi ono, shi buru nyee Uráya ono. ⁷Sólomonu bu nna Rehobówamu; Rehobówamu buru nna Abáyijia; Abáyijia buru nna Asa. ⁸Asa bu nna Jiehoshafatu; Jiehoshafatu buru nna Jióramu; Jióramu buru nna Uzáya. ⁹Uzáya bu nna Jiótamu; Jiótamu buru nna Éhazu; Éhazu buru nna Hezekáya. ¹⁰Hezekáya bu nna Manáse; Manáse buru nna Émosu; Émosu buru nna Jiosáya. ¹¹Jiosáya bu nna Jiékonáya; waa unwune iya; teke ono bu teke a kpukoru ndu Ízurelu laa alí Bábilonu.

¹²Tobudu iya bu; a kpukochaepo ndu Ízurelu laa alí Bábilonu: Jiékonáya buru nna Shiyálotiyelu; Shiyálotiyelu buru nna Zerúbabelu. ¹³Zerúbabelu bu nna Abíyudu, bu iya bu nna Eláyekimu; Eláyekimu buru nna Azọ. ¹⁴Azọ bu nna Zédọku; Zédọku buru nna Ákọmu; Ákọmu buru nna Éliyudu. ¹⁵Éliyudu bu nna Eliyéza; Eliyéza buru nna Mátanu; Mátanu buru nna Jiékoju. ¹⁶Jiékoju bu nna Jiósefu, bu ji Meri. Meri bu iya bu ne Jizọsu, bu onye eeku Kéreshi.

¹⁷Ọo ya bụ l'ogbo, dukpoo adudu e -shi le teke ke Ebirihamu jeye le Dévidi bụ ogbo iri l'eno. E -shi l'ogbo ke Dévidi jeye le teke a kpukoru ndu Ízurelu laa alí Bábilonu du ogbo iri l'eno; e -shikwanu le teke ono, a kpukoru phe laa alí Bábilonu ono jasú l'ogbo ke Kéreshi obu bukwarupho ogbo iri l'eno.

Anwunwu Jizosu

(Luk 2:1-7)

¹⁸Waa g'e gude nwua Jizosu Kéreshi baa: Jiófesu jeru l'eka Meri, bu ne Jizosu jebua. Ophu o toko dutakwanu iya; k'ophu yee ya kwajewaru. A bya l'amaru; Meri obu dwanu ime. O buru Unme-du-Nso be ime ono shi l'eka. ¹⁹Ji iya, bu Jiófesu bu onye pfuberekoto. O nodu emekwanu ge ya te eme Meri iphe-iphere ledzudzu-oha. O chokashiahaa ge ya e-shi jika alu Meri g'a ta ma. ²⁰O gudekwadu iya ariri; ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiuphu byapfuta iya le nrwọ bya asu iya: "Jiófesu; Nwa Dévidi; ge ndzu eduta Meri je aluru ta agushi ngu. Nwata ono, o du ime iya ono bukwa Unme-du-Nso be o shi l'eka tsuta iya. ²¹E -mechaa be oo-nwu nwa-nwoke. Iphe, ii-gu iya bu Jizosu. Noo kele oo-dzota ndu nkiya l'eka iphe-eji, ephe meshiru."

²²Iphemiphe ono mee o vaa; mbu iphe, Nnajiuphu shi lonu onye mpfuchiru iya pfua, bu iya bu iphe ono, e pfuru su: ²³"Huma le nwamgboko, yee nwoke teke akwaswee a-tsuta ime nwua nwa nwoke; iphe, aa-gu iya bu 'Imanelu', bu iya bu 'Chileke no swiru anyi'."

²⁴Jiófesu tehuepho le mgbenya ono bya emee g'ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiuphu suru g'o mee. O je edulata Meri teke ono bya aluahaa. ²⁵Ophu yee ya akwajeduru jasú o zeda nwua nwa nwoke ono. Jiófesu woru iya gu Jizosu.

Ndu mmamiphe, shi l'uzo

enyanwu-awawa

2 ¹Tobudu iya bu; o buru teke Herodu shi buru eze be a nwuru Jizosu le mkpukpu Betulehemu. Mkpukpu ono no l'ali Jiudiya. A nwuchae ya pho; ndu mmamiphe, shi l'uzo enyanwu-awawa byatashia Jierusalemu. Ephe rwua bya akpakashiahaa ishi asuje: ²"?Denu nwata obu, a nwuru-a, bu Eze ndu Jiu-a? Anyi humaru kpokpode iya l'uzo enyanwu-awawa. Anyi byatashia g'anyi baaru iya eja."

³Tobudu iya bu; eze, bu Herodu numaephe iphe ono, ephe pfuru ono; ehu gbangahu yee ndu Jierusalemu l'ophu. ⁴O bya ekukoo ndu-ishi uke Chileke mgburugburu me ndu ezije ekemu oha. Ephe bya edzugbua. O jiahaa phe eka aa-nwukpoo Kéreshi obu.

⁵Ephe su iya: "Eka aa-nwu iya bukwa le Betulehemu, no le Jiudiya. Noo kele onye mpfuchiru Chileke deru iya lekwo su:

6 “Gùbe Bètulehemu,
 nọ l'ali Jiuđiya;
 O tọ dudu g'e meru,
 ọ bụkwadu gùbedua
 bẹ ẹnya kachaa
 alwalwa l'iphe,
 bụ mkpukpu,
 nweru ẹnya l'ali
 Jiudiya.

Ọo l'ime ngu bẹ onye-ishi
 e-shi lufuta,
 bụ iya bụ onye-ishi,
 a-nọdu eleta ndibe
 mu ẹnya;
 mbụ ndibe mu,
 bụ Izurelu.

7 “Tọbudu iya bụ; Herọdu bya ekua ndu mmamiphe ono, shi l'uzo ẹnyanwu-awawa ono lẹ mpya bya akpafuta pẹ ishi egube teke kpokpode ono lufutakpooru gededede. Epe kọchaaru iya ya; ⁸ ọ bya ezia pẹ sụ g'ephe jeshia Bètulehemu ọbu. Sụ pẹ: Unu je atokpoephe ẹhu chọo nwata ọbu. Unu -hūmae ya phọ; unu alwa azụ bya akaru mu; k'ophu mu e-jekwaphọ je abaarụ iya ẹja.”

⁹ Nnoo ya; epe nūmabebekpoephe ozi ono, eze ziru pẹ ono; ọ buru pẹ atugbu. Epe lufutaephe; gùbe kpokpode ono, epe hūmahawaruro l'uzo ẹnyanwu awawa phọ wafutakwa ọzo bya evutakwaru pẹ phọ ọzo ọzo. O jekpọephe gbiriri jasụ o jerwua ẹka nwata ono nọ. O keshiru l'ẹka ono kelerupho jingu jingu l'imeli. ¹⁰ Epe hūmaephe kpokpode ono; ẹhu tsoo pẹ ntumatu. Epe wata ete ẹswa. ¹¹ Epe bya abahụ l'ime ọlo ono; bya ahūma nwata ono yele Meri, bụ ne iya. Epe bya egbushi ikpere l'ali; baa-ru nwata ono ẹja; bya ekpuhaa ẹda, epe yeru ẹku pẹ bya emeeru nwata ono iphe-oma. Iphe, epe nuru iya bụ; mkpọla-ododo waa ụnwù furanki-sensu; waa ụnwù meru.

¹² E mechaa; Chileke byapfuta pẹ lẹ nrwọ sụ g'ephe ba alaphuekwa azụ l'ibe Herọdu. Epe kwe hm; tugbua shia ọzo ọzo; ọ buru pẹ ala ali pẹ.

Jiósẹfu pẹ ala ali Ijiputu

¹³ Tọbudu iya bụ; ndu mmamiphe ono tugbuepho; ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiuphu byapfuta Jiósẹfu lẹ nrwọ bya asụ iya: “Jiósẹfu; gbeshi duta nwata ono yele ne iya gbaru lashia Ijiputu je eburu l'ẹka ono jasụ teke mu e-zi unu g'unu lwatashia. Lẹ Herọdu e-mechakwaa chọo nwata ono l'ẹnya mee gẹ ya megbua ya.”

¹⁴O rwua l'enyashi iya ozo; Jiósèfu gbèshi duta nwata ono yèle ne iya; ọ buru phẹ ala Ijiputu. ¹⁵Ọ buru l'ẹka ono bẹ ẹphe nọru jasụ Herọdu nwụhu.

Ọ buru iya bụ iphe ono, onye mpfuchiru Chileke pfuhawaru ono je avụa. Lọ sọru: “Ọo l'alì Ijiputu bẹ mu jeru je ekua nwa mu nwoke ono.”

Egbushi ụnwegirima-nshìi lẹ Bẹtulehemu

¹⁶Tọbudu iya bụ; a nọnyaephe; Herọdu maru lẹ ndu mmamiphe ono bẹ bụ edeha bẹ ẹphe deharu iya. Ọ vọru ọku wụa ẹhu. O woru eke-mu tụa. E je egbushikọta iphe, bụkpoo ụnwegirima unwoke, a nwuru l'alì Bẹtulehemu l'ophu mẹ ndu a nwuru lẹ mkpụkpu ozo, nọ-pheru phẹ mgburugburu. E shi lẹ ndu ọphu, a nwuru k'òphúú gbushia phẹ je akpaa lẹ ndu ọphu nọwaru apha labọ. Iphe, o gude mee ya nno bụ ajiji phọ, ọ jịru ndu mmamiphe phọ; ẹphe kọoru iya teke kpokpode ono beberu futa phọ.

¹⁷Ọ buru ẹgube ono bụ g'o shiru vụa mbụ iphe ono, Jieremaya bụ onye mpfuchiru Chileke pfuhawaru sụ:

¹⁸“A nọmaru ụzu-ẹkwa lẹ
Rama;
mbụ ẹkwa anwụhu mẹ oke
nggumaphu;
Ọ buru Rechielu l'ara ẹkwa
ụnwu iya;
ọphu o kwedu g'e gbobuta
iya egbobuta;
opfu l'ụnwu iya bvụeberu.”^a”

Alwalwa, Jiósèfu phẹ

¹⁹Noo ya; Herọdu nwụhuepho; ojozi-imigwe, shi l'ẹka Nnajiuphu bya-pfuta Jiósèfu lẹ nrwọ lẹ Ijiputu; bya asụ iya: ²⁰“Jiósèfu; gbèshi duru nwata ono yèle ne iya lashia alì Ízurelu; lẹ ndu shi achọ ishi nwata ono bẹ nwụshihuakwarunu.” ²¹Ọ gbèshi duta nwata ono yèle ne iya ọ buru phẹ ala alì Ízurelu.

²²Tọbudu iya bụ; Jiósèfu nọmaephe lẹ nwatibe Herọdu, bụ Akileyosu bẹ bụ eze ndu Jiudiya l'ozori nna iya, bụ Herọdu; ndzụ eje eburu l'ẹka ono gụahaa ya. A bya anmabaaru iya ọkwa ozo lẹ nrwọ. Ọ buru iphe ono, meru g'o gude ọ tughua; ọ buru iya ala Gálili. ²³O rwua je eburu lẹ mkpụkpu, eekuje Nazaretu. E shi ẹgube ono; iphe, ndu mpfuchiru Chileke pfuhawaru vụa. Lẹphe pfuru sụ: “Ee-ku iya Nwọphu Nazaretu.”

^a 2:18 Gụnaa Jier 31:15.

**Ozi Jiõnu, onye emeje baputizimu
eezi l'echiegu
(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jiõn 1:19-28)**

3 ¹Ọ bụru teke ono bẹ Jiõnu ọphu emeje baputizimu byaru bya anọ-du l'echiegu Jiudiya bya awata epfu opfu Chileke sụ: ²“G'izimanu iphe-eji unu lwa unu azu g'unu ghaa umere lwapfuta Chileke le Chileke abyaakwa egoshi le ya bu eze.” ³Ọ kwa Jiõnu bu onye ono, Azaya, onye mpfuchiru Chileke pfuru opfu iya sụ:

“Ọ duru onye ara iya arara
l'echiegu sụ:

‘Unu meziaru Nnajiuphu uzo.

Unu mee gbororo iya go
dugbaa nhamunha.’ ”

⁴Noo ya; uwe, Jiõnu eyeje l'ehu bu uwe, e meru l'iji inya-kamelu; lo gude akpo-anu tubuta iya l'upfu. Ọ buru igube yele manu-enwu abujeru nri iya. ⁵Tobudu iya bu; ndu Jierusalemu l'ophu; me ndu Jiudiya; me ndu bu le mgboru Jiõdanu mgburugburu toko zefutakota wu-pfutashia ya.

⁶Ephe nodu akoshi iphe-eji, ephe meshiru; o nodu emejgbaa phe baputizimu lenyimu Jiõdanu.

⁷Tobudu iya bu; o humaepho ikpoto ndu Farisii waa ndu Sadusii, awu abya ge mee phe baputizimu; o su phe: “Unube unwu, ejo agwo nwushiru-a. ?Bu onye karu unu g'unu gbalaaru oke-ehu-eghu ono, Chileke a-tukoshi unu mboku, o-nma mgboko ikpe ono? ⁸Unu mia amimi g'oshi-omi. Mebyi, unu aa-mi bu eme umere, goshiru l'izimanu iphe-eji unu lwawaru unu azu; unu lwapfutawaa Chileke. ⁹Unu ta arikwa k'asu: ‘?O kwa le Ebirihamu buwanu onye-iche anyi phe.’ Unu ta amakwa lo -beta go to du be Chileke a-du ike meshia mkpuma-a go nwushia unwu, a-buru unwu Ebirihamu. ¹⁰Mbu le nta-a be a dabekwaru ogbunku ogbarabvu iphe, bukpooshi. Oshi ophu amiduru mebyi, du ree; lee-gbutsua ya chie loku. ¹¹Mbedua bukwa mini be mu egudeje eme unu baputizimu gude goshi l'izimanu lwaru unu azu l'iphe-eji, unu meshiru; unu lwapfutawaa Chileke. Obenu l'onye ophu abyanu be ka mu l'ishi ka mu lokpa. Onye mu ta adukpodanu iphe, mu bu ke ge mu vuru akpokpa iya tso iya. Onye k'ono le-gude Unme-du-Nso waa oku mee unu baputizimu. ¹²O gudewaa ajakpa, oo-gude phushia eswa le bal; vuta ophu bu bal; vuba l'ulo iya; kpota eswa iya kporu ye loku, ata nyihudu anyihu.”

**Jiõnu eme Jizosu baputizimu
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)**

¹³Tobudu iya bu; Jizosu shi le Galili byatashia Jiõdanu ge Jiõnu mee ya baputizimu. ¹⁴Jiõnu meahaa go jika su iya: “O chia mbedua be gbaru ke ge mu byachia gi mee mu baputizimu; i gbetchia abyapfutachia mu.”

¹⁵Ọle Jizọsu sọru iya: “Haarọ g'e mee ya rọ ẹgube ono nta; kele ono g'anyi e-shi meẹbekota iphemiphe, bu iphe, pfuru-oto.”

Tọbudu iya bu; Jiọnu kwetanu. ¹⁶Emeghe, eemeghe Jizọsu baputizimu ono; o shiepho le mini ono rwufutashia; igwe bukahaepho ẹbo gheru onu. Ọ huma Unme Chileke g'ọ dọephe gẹ ndo pheepho phaa phezeta bya anọdu iya l'ehu. ¹⁷Noo ya; a numa olu-opfu, shi l'imigwe ono sọ: “Ọwa-a bu Nwa mu nwoke, mu yeru obu. O jiru mu ẹpho.”

Ama, Obutuswe aahọ Jizọsu

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

4 ¹Tọbudu iya bu; Unme Chileke bya eduta Jizọsu duba l'echiegu gẹ Obutuswe hua ya ama. ²O rwua ẹka ono je anọ ọkporo abali labọ: eswe lenyashi; swi-kota ẹgu. E mechaa; ẹgu guahaa ya. ³Nwandale byapfuta iya bya asu iya: “Ọ -buru li bu Nwa Chileke; sọnu gẹ mkpuma-a ghoshia nri!”

⁴Jizọsu sukwanu iya: “Ekwo-opfu Chileke sukwaru: ‘O tọ budu nri kpurumu be amadu e-gude nodu ndzu. O kwa iphe, bukpo opfu, shi Chileke lonu.’”

⁵Tọbudu iya bu; Obutuswe ono bya eduta iya duru bahu le mkpukpu ono, du nso ono, bya eworu iya dobe leka kachaa l'eli leze-ulo Chileke ⁶bya asu iya: “Ọ -buru li bu Nwa Chileke; shinu l'eli ẹka-a dafu daa l'ali; lekwo-opfu Chileke sukwaru:

“Chileke a-karu-a
unwu-ojozi-imigwe iya
g'ephe leta ngu ẹnya.
‘Epe e-gude ẹka pata ngu
apata;
a nonyaa i kpoo okpa
le mkpuma.’”

⁷Jizọsu sukwanu iya: “Obenu l'e dekwaru iya pho lekwo-opfu Chileke sọ: ‘Ta ahukwa Nnajiuphu, bu Chileke ngu ama.’”

⁸Noo ya; Obutuswe ono bya edutakwapho Jizọsu ozo bya eje enyihu eze ubvu, haepho ephekerephe ephekerephe gẹ gunu; je egoshikota iya ali-eze ndiphe mgburugburu me iphe, du ree, no iya nu. ⁹Bya asu iya: “Iphemiphe ono g'ọ ha be mu a-nukota ngu me i -dakpowa l'ali; baaru mu aja.”

¹⁰Tọbudu iya bu; Jizọsu kweepho doo bya asu iya: “Gbeshi leka ono Nsetanu; lekwo-opfu Chileke sukwaru: ‘Oo Nnajiuphu, bu Chileke ngu bu onye ii-baru aja; teme o buru iya kpurumu bu onye ii-nodu ejeru ozi.’”

¹¹Tọbudu iya bu; Obutuswe ono paru iya haa; unwu-ojozi-imigwe bya ejeaaru iya ozi.

Jizọsu ezi Opfu Chileke le Galili

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹²O be teke Jizọsu numaru l'a tuwaru Jiọnu mkporo; o gbeshi jeshia Galili. ¹³Ọ gbeshi le Nazaretu lashia Kapaniyomu je eburu. Mkpukpu ono

nọ l'agụga eze-onyimu Gēnesaretu; mbụ l'alị Zebulunụ mę Nafutali. ¹⁴Noo ya bụ iphe ono, Azáya onye mpfuchiru Chileke pfuru ono je a-vukota, sụru:

¹⁵ “Gube alị Zebulunụ mę alị
Nafutali,
nọ l'ibiya k'eze-onyimu
ono;
l'azụ Jíódanu azụ iya
ophuu.
Gube Gálili kę ndu abụdu
ndu Jiu!”

¹⁶ Ndu ono, nọ l'ime ọchii
humaakwaru iphóró,
parụ ẹka.
Ndu k'ono, bu l'alị ono,
gbakotaru tsukiribaa
ono bę iphóró
nwuakwaru kę
phorokotokongu.”

¹⁷Noo ya; ọ bụru teke ono bę Jizọsu shiepho wata asa ozi-oma, shi l'ẹka Chileke asasa sụ: “G'izimanụ lwa unu azụ; unu ghaa umere byapfuta Chileke lę Chileke abyaakwa egoshi l'ọo ya bụ eze!”

Ndu mbụ, watarụ etso Jizọsu
(*Mak 1:16-20; Luk 5:1-11*)

¹⁸O be gę Jizọsu tsoru ógbú ógbú eze-onyimu, nọ lę Gálili; ọ hụma unwune labọ, bụ ndu ikokoro. Onye lanụ bę ẹpha iya bụ Sayimonu, onye eekuje Pyíta. Nwune iya ophuu bę ẹpha iya bụ Anduru. Ọ hụma phę ẹka ẹphe agha ụgbu l'eze-onyimu. ¹⁹Tọbudu iya bụ; ọ sụ phę: “Unu bya etso-ru mu gę mu emee unu ndu a-nọdu esekutaje nemadzụ g'eesetaję ẹma-a.” ²⁰Epfufu, oopfụ iya; ẹphe gwọbe ụgbu phę; tsoahaa ya.

²¹Jizọsu byakwa eshi l'ẹka ono jeriberu nwanshị; ọ hụmakwa unwune labọ ọzo, bụ Jiemusu, bụ nwa Zebedi; yele Jionu nwune iya l'ẹka ẹphe lę nna phę, bụ Zebedi nọ l'ime ụgbọ; emezi ụgbu phę emezi. O kua phę. ²²Ekuku, ooku phę; ẹphe haa ụgbọ ono yęe nna phę tųgbua je etsoru iya.

**Jizọsu ezi iphe; bya eme ndu
iphe eme g'ẹphe wekọrohu**
(*Luk 6:17-19*)

²³Tọbudu iya bụ; Jizọsu jedzuru ẹkameka lę Gálili; ezi opfu Chileke l'iphe, bụkpoo ụlo-ndzukọ ndu Jiu; bya epfukwaphọ opfu Chileke sụ phę lę Chileke abyawaa egoshi lę ya bụ eze; bya emee g'iphe, bụkpoo ndu

ẹhu eme mekpoo ndu iphe-ememe mmanu emegbaa wekorohukota; obeta o buru egube iphe-ememe du idu-agma. ²⁴ Epha Jizosu ngakota Siriya mgburugburu. Epe nodu apatagbaaru iya ndu iphe eme; me ndu iphe, bukpuo ẹhu, du iche iche eme; me ndu iphe eme ehuka shii; me ndu obvu eme; me ndu ndafu; me ndu ndanwu danwuru ibe-ẹhu lanu. Noo ya; Jizosu mekota phe; epe wekorohuchaa. ²⁵ Ikpoto nemadzu shi le Galili tsoru iya; me ndu shi le Mkpukpu-iri me Jierusalemu; me ndu Jiudiya; me ndu shi azu enyimu Jiodanu. Epe tuko wuru gidigidi tsoru iya.

**Jizosu epfu opfu Chileke
l'eli ubvu**

5 ¹ Jizosu bya ahuma ikpoto oha ono bya enyihu eli ubvu je anodu anoo. Ndu etsoje iya nu wu-pfuta iya. ² O wata phe ezi iphe su phe:

**Ehu-utso
(Luk 6:20-23)**

- ³ “Ehu-utso be a goru nu ndu
wozeta ru onwophe ali
l'iphu Chileke;
kele aka Chileke bu eze bu
nkephe!
- ⁴ Ehu-utso be a goru nu ndu
aphu byaru;
Kele Chileke e-mechakwaa
du phe obu!
- ⁵ Ehu-utso be a goru nu ndu
du agu;
kele oo phe l'e-mechaa
nweru mgboko.
- ⁶ Ehu-utso be a goru nu ndu
ono, apfubekoto aguje
g'egu nri me egu mini ono;
kele Chileke e-mechaa
mee g'epho ji phe!
- ⁷ Ehu-utso be a goru nu ndu
nweru obu-imemini;
kele Chileke a-phukwaru
phe pho obu-imemini!
- ⁸ Ehu-utso be a goru nu ndu obu
guru iphoro;
kele epe e-mechaa huma
Chileke!

9 Ehu-utso be a goru nu ndu eme
ge nchi du do;
kele oo phe be ee-ku unwu
ke Chileke!

10 Ehu-utso be a goru nu ndu
aakpa ehu;
l'opfu l'ephe eme iphe,
du Chileke ree;
kele eka Chileke bu eze
bu nkephe!

11 "Ehu-utso be a goru nu unu teke ndiphe nodu ako unu onu; akpa unu ehu; adzukota ejo uka, adudu k'anuma ekpu unu opfu l'unu kweru nke-mu. 12 Ge'ehu tsoje unu utso; unu teje eswa; kele obunggo unu paru eka l'imigwe. O bukwapo ge'ephe akpa unu ehu ono bu ge'ephe kpakwaru iya pho ndu mpfuchiru Chileke, vu unu uzo."

Únú yee ìphóró

(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

13 "Oo unubedua bu unu ke mgboko; ole teke unu tso-buhuru unu-unu; ?denu g'ii-shi mebakwadaa ya go tso unu-unu ozo? O to duhekwa iphe ozo, o dukwadu ree ememe; gbahaa ge' woru iya wushia ge nemadzu zo-pyashia ya l'okpa.

14 "Oo unubedua bu ìphóró ke mgboko. Mkpukpu, degeru l'elikota ubvu be e te domikotajekwa edomi. 15 Ophu aanwujeduru oku ye l'oroku kpube iya iphe. Eka eedobeje iya bu l'iphe, eedobeje oroku; k'ophu onyemonye, no l'ulo obu a-huma ìphóró iya. 16 Oo ya bu; g'ìphóró unu ngakotakwa l'eka ndiphe no; k'ophu ephe a-huma iphe, du ree, unu emekota gude iya jaa Nna unu, bu l'imigwe ajaja."

Jizosu ezi k'ekemu

17 "Unu ta arikwa l'iphe, mu byaru bu ge mu gbukaa ekemu Mosisu; ozoo iphe, ndu mpfuchiru Chileke pfuru. Mu ta abyakwaru iya egbuka. Mu byakwaru ge mu mee go vukota ge pfuru iya. 18 Su-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; igwe a-bvukwa ali avvu; obenu l'akpu opfu lanu ozoo iphe, a tsoru kpogwu, shi l'ekemu ta abyakwa erebuhu ire jasu teke iphemiphe ono a-vukota. 19 Oo ya bu l'onye mebyikwanuru ekemu Chileke m'obeta o buru ophu kachakpo alwa ali; bya ezi ndu ozo ge'ephe mekwapho egube ono; oo onye ono a-kachakpo alwa ali l'eka Chileke bu eze. Obenu l'onye eme ekemu ono; bya ezi ndu ozo ge'ephe mekwa iya pho; onye ono a-buru onye ha shii l'eka Chileke bu eze. 20 Iphe, mu epfu bu le teke unu akadwu ndu ezije ekemu; waa ndu Farisii eme iphe, du Chileke ree be unu ta abyakwa abahu l'eka Chileke bu eze."

Oke-ẹhu-eghu Chileke

21 “Unu nūmahawaru lẹ ndu kẹ teke ndiche bẹ a sūru: ‘Te egbukwa ọchi.^b Onye gburu ọchi bẹ a-kpūjekwaru jee l'iphu ndu-ikpe.’ 22 Obenu lẹ mbedua epfuru unu nta-a sū l'onye etso nwune iya opfu l'ẹbe adū iphe, o meru iya; onye ono bẹ a-kpūkwaru bya l'iphu onye-ikpe. Mbū l'iphe, bukpo onye kọru nwune iya ọnu bẹ a-kpūjekwaru bya l'iphu ọgbo-ikpe. Iphe, bukpo onye gude ọnu iya sū nwune iya: ‘Gūbe onye-eswe-a’; onye ono a-lakwa l'ọku-alì-maa. 23 Ọo ya bụ lẹ-a; teke ọ bụ l'ì nọ l'iphu ọru-ngweja Chileke; ì -bya anū Chileke iphe; ì nọdu l'ẹka ono nyata l'ọ dūru opfu, dūru gẹe nwune ngu; 24 parū iphe ono, ì byaru anūnu ono haa l'iphu ẹka ono vuru ọzo tūgbua jadaa gẹ gū lẹ nwune ngu ono doshiadaa; e -mechaa l'ì byawarọ anū Chileke iphe, ìinu iya. 25 “Teke onye gbaru ngu ẹkwo kpū ngu eje l'ulo-ikpe; kukebe ẹhu mee gẹ gū l'iya doshia ya ẹgwegwa teke unu nọkwadu l'etsuzọ; g'ọ tọ bụ: unu -rwua l'ọ kpuru ngu nū onye-ikpe; onye-ikpe akpuru ngu nū ọgbogu; ọgbogu eje eworu ngu tūa mkpọro. 26 Gẹ mu gbukwaaru ngu iya tororo; Ì tì yikwa futa afuta l'ẹka ono jasū teke ì pfiiberu iphe, e gburu ngu nre iya; ì -pfuphodo mẹ afu bẹ a taa hakwa ngu.”

Eri ogori

27 “Unu nūmawaru l'a sūru: ‘Be erikwa ogori.’^c 28 Ọle mu sūkwanuru unu; o -nwekpwaru onye leri nwanỳ ẹnya; k'ọphu nwanỳ ono gūru iya agūgu ejepfu; onye ono bẹ gudeakwaa obu iya ria ogori. 29 Ọo ya bụ; teke ọ bụ l'ọo ẹnya ẹkutara ngu esetaru ngu eme iphe-eji; swọfu iya tuphaa! L'ọ kakwaru ngu ree l'ì tupharu ibe ẹhu ngu lanū; eme l'ì dzuru oke; a pata ngu l'ophu chie l'ọku-alì-maa. 30 Teke ọ bukwanu l'ọo ẹkutara ngu kpatarū ngu eme iphe-eji; gbufu iya tuphaa. L'ọ kakwaru ngu ree l'ì tupharu ibe ẹhu ngu lanū; eme l'ì dzuru oke; a pata ngu l'ophu chie l'ọku-alì-maa.”

K'achifu nwanỳ

(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31 “E dekwaruphọ sū g'onye achifu nyee ya vujeadaru ọzo dee ẹkwo-achifu-nwanỳ nū iya lẹ ya taa luhedu; tẹme l'ọo-chifuwa iya rọ. 32 Ọle mu sūkwanuru unu-a: onye chifuru nyee ya; abūdu l'oori ogori; onye ono meakwaru nwanỳ ono; ọ nọdu eri ogori; tẹme onye lukwanuru onye a chifuru achifu l'erikwaphọ ogori.”

K'eri angu

33 “Ọzo bụ l'unu nūmahawaru lẹ ndu teke ono bẹ a sūru: ‘Teke i rifuru angu emeru Chileke iphe; mekwaaru Chileke iphe, i rifuru angu l'ii-meru iya; ta

^b 5:21 Gūnaa Awu 20:13. ^c 5:27 Gūnaa Awu 20:14.

ahakwa iya ememe.’³⁴ Olee mu sukwanuru unu-a: unu te erijekwa angu ililekpoo. Unu te egudejekwa imigwe ria angu; l’imigwe bukwa aba-eze Chileke. ³⁵ Ophu unu egudejekwa ali ria angu; lo kwa ali bu eka Chileke gbaberu okpa. Su-a; unu te egudejekwa Jierusalemu ria angu; le Jierusalemu bukwa mkpukpu k’onye eze ono, ha shii onoya. ³⁶ Ophu unu egudejekpookwaanu ishi unu ria angu; go to bu-du l’unu adu ike eme go ka mma lo akpuru egbushi lanu, no unu l’ishi go ji uji; ozoo go chaa ucha. ³⁷ Iphe, unu e-pfuje kpoloko buepho ‘ee’; ozoo ‘waawaa’. O -nweru iphe ozo, i pfuru, abudu opfu labo ono buakwaa Obutuswe be o shi l’eka.”

K'agwata ugwo iphe

(Luk 6:29-30)

³⁸ “Unu numahawaru lekemu Mosisu suru: ‘Onye meru; enya pyahu nwibe iya g’e mekwaapho g’anya pyahulata onye ono; onye chikwofuru nwibe iya eze; g’e chikwofulata iya ugwo iya.’^d ³⁹ Obenu le mu epfuru unu su: onye meru ngu ejo-iphe; te ejekwa iya emelata. Onye chiru ngu eka lagbagba-nchi ekutara; ghafuaru iya nchi ekicha. ⁴⁰ Teke o bu lo nweru onye jeru je agbaarū ngu ekwo l’ulo-ikpe ge ya nata ngu nggafu-eka, i yeru l’ime ehu; haa ya go natafuā ngu uwe ehu ngu. ⁴¹ Teke o bu lo nweru onye kebutaru ngu k’ehuka su ge gu l’iya swiru jee manyiru lanu; tsoru iya ro ge gu l’iya jee manyiru labo. ⁴² Nuje onye sūru g’i nu iya iphe; iphe, o sūru g’i nu iya; teme onye byaru ngu arwota iphe; ta ajikakwa iya ya anumu.”

K'eye ndu ohogu obu

(Luk 6:27-28,32-36)

⁴³ “Unu numahawaru la sūru: ‘Yeje onye gu l’iya eshi onya obu; g’onye ohogu ngu duje ngu ashi.’^e ⁴⁴ Olee iphe, mu akaru unu bu: Unu yee ohogu unu obu. Unu epfujeru Chileke opfu ehu ndu emekpa unu ehu; ⁴⁵ g’unu a-buru unwu ke Nna unu ophu bu l’imigwe. Kele o ya emeje g’enyanywu waaru ndu oma me ndu ejo-iphe. Teme o nodu emeje g’igwe dzeru mini wushiru ndu pfuberekoto me ndu apfubeduru-eka-oto. ⁴⁶ Teke o buepho ndu yeru unu obu be unu yeru obu kpurumu; ?bu obunggo gunu be unu a-nata l’ono? ?To buhedu ge ndu ana okpoga akiriko emeje bu ono? ⁴⁷ Teke o buepho ndu unu e phe eshi onya be unu ekeleje ekele kpurumu; ?bu gunu be bu iphe, unu ka ndu ozo ememe? ?To buedu ge ndu ta amadu Chileke emeje bu ono? ⁴⁸ Oo ya bu g’unu duebe ree ge Nna unu, bu l’imigwe duebe ree.”

Eme iphe-oma

6 ¹ “Unu kwabeje enya g’unu te emeje iphe-oma unu sagaa k’ophu onyemonye a-humakotaje iphe unu eme. Odumeka be Nna unu ophu bu l’imigwe ta abyakwa ebu unu nggo iya.

^d 5:38 Gūnaa Awu 21:24; Uke 24:20; Dit 19:21. ^e 5:43 Gūnaa Uke 19:18; Dit 23:6.

2“Oo ya bu; teke i meru iphe-oma; te ejekwa iya ara arara l'edupfu. Te emekwa ge ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu emeje l'ime ulo-ndzuko ndu Jiu me l'etsuzo. Epehe anoduje eme iya ge ndiphe ajaa phe ajaja. Mu su-a; g'o dokwaa ngu enya ree; o buakwaa ugwo phe be a pfu-dzuwaru phe egube ono. 3Obenu le-a; teke gubedua eme iphe-oma; te ekwekwa g'ekicha ngu maru iphe ekutara ngu eme. 4Oo ya bu l'iphe-oma, iime be ii-meje g'iime iya le mpya. Oo ya bu ge Nna ngu ono, ahumaje iphe, eeme le mpya ono ebukwanaa ngu nggo iya.”

Epfu anu Chileke

(Luk 11:2-4)

5“I -nodu epfu anu Chileke; te emejekwa ge ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu. Epehedua iphe, aduje phe ree be bu g'ephe je anmagaru l'echi ulo-ndzuko ndu Jiu; ozoo l'aguga etsuzo epfu anu Chileke; k'ophu aa-hu-madzuru phe. Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; o buakwaa ugwo phe be a pfu-dzuwaru phe egube ono. 6Obenu gubedua; teke iipfu anu Chileke; tugbua bamihukpooro l'ime mkpuru ulo ngu woru uzo gu-chia agu-chi; nodu l'eka ono pfuru nu Chileke, bu Nna ngu, a ta ahumadu l'enya. Oo ya bu ge Nna ngu ono, ahumaje iphe, eeme le mpya ono ebukwanaa ngu nggo iya.

7“Teke unu epfu anu Chileke; unu te epfujekwa igwerigwe opfu mpfu-kwase 'enwedu ishi ge ndu ta amadu Chileke emeje ono. Lephe anoduje ari le Chileke a-numa olu phe m'ephe -pfushia opfu igwerigwe. 8Oo ya bu; unu te etsokwa aka phe. Le nna unu be mahaakwaru iphe, unu abya iya asu g'o nu unu; teme unu pfuje g'o nu iya unu. 9Oo ya bu l'owa-a g'unu e-pfuje anu Chileke baa:

“Gube Nna anyi, bu l'imigwe.

G'e dobe epha ngu iche;

10 Goshinu l'oo gubedua bu eze.

G'e meje iphe, du ngu l'uche

l'eliphe

g'eemeje iya l'imigwe.

11 Nunu anyi nri ntanu-a;

Nri, a-sujeru anyi eri

mboku-mboku.

12 Gvaru anyi nvu l'eka anyi

mesweru ngu;

G'anyi guru ndu mesweru

anyibedua.

13 Te ekwekwa g'anyi nmalahu

l'ohutama.

Nafutachikwaa anyi g'anyi ta

aba l'eka onye ejo-iphe.'
 Kele ọo ngu bu eze
 iphemiphe;
 bya aburu ngu nwe ike;
 nweru akpabiri
 jasụ lẹ tuutuutuu lẹ
 m̄jimiimii.
 Nokwa g'ọ dū.

¹⁴“Kele ọ -buru l'unu agujeru ndu ọzo nvu l'iphe-eji, ephe meru unu; Nna unu, bu l'imigwe a-gujekwarupho unu nvu l'ophu unu meru iya. ¹⁵Obenu teke ọ bu l'unu ta agujeduru ndu ọzo nvu l'iphe-eji, ephe meru unu; ọo ya bu lẹ Nna unu ta abyadu aguru unu nvu l'iphe-eji, unu meru iya.”

Aswiru Chileke egu

¹⁶“Unu -nodu aswiru Chileke egu; unu ta agbanwubejekwa iphu ge ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu. Kele ephe ewojeru iphu dobe shigba shigba; k'ophu onye-nonu a-maru l'ephe aswiru Chileke egu. Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ buakwaa obunggo phe be ephe natadzuru egube ono. ¹⁷Obenu gubedua; teke iiswiru Chileke egu; swaa iphu; nyia manu; ¹⁸k'ophu ndiphe ata amadu l'iswiru Chileke egu. Gbahaepho onye a-maru nu bu Nna ngu ono, a ta ahumadu l'anya ono. Nna ngu ono, ahumaje iphe, eeme lẹ mpya-a l'e-bukwa ngu pho nggo iya.”

Akpa eku imigwe

(Luk 12:33-34)

¹⁹“Unu ta akpakwa eku kuberu onwunu lẹ mgboko ọwa-a; eka ọo-gba egba; teme mkpu atakashia ya; ndu-oshi ejekwapho egwee ya. ²⁰Unu kparu eku unu doberu onwunu l'imigwe; eka ọ toọ gbadu egba; ophu mkpu atakashidu iya; ophu ọ dudu ndu-oshi eje iya egweta. ²¹Lọ kwa eka eku ngu, kachaa ngu mkpa no be obu ngu nokwapho.”

Iphoro k'ogwehu

(Luk 11:34-36)

²²“O kwa enya bu oroku, du l'ehu nemadzu. Oo ya bu lẹ teke enya doru ngu edodo; ogwehu ngu abukotaru ngu iphoro iphoro. ²³Obenu teke enya edoduru ngu edodo; ogwehu ngu abukotaru ochii ochii. Teke ọ bukwanu l'iphoro, no l'ime ngu be l'agba ochii; l'ọ gbagharu ochii obu eka.”

Etso ọzo Chileke waa eku

ke mgboko-a

(Luk 16:13; 12:22-31)

²⁴“O to dudu onye achita nnaji labo ejeru ozi lẹ mgbo lanu g'ọ to kpo onye lanu ashị; yee onye ophuu obu; ọzoo l'o yeru ehu l'ozi onye lanu;

ejeru onye ophuu ozi mkpe. I tii nodudu etso uto Chileke bya emekwapho g'okpoga kwataru ngu.

25 “Noo iphe, mu gude su; unu ta akushi photophoto k'iphe, unu e-ri; ozoo iphe, unu a-ngu nodu ndzu. Ozoo k'ogwehu unu; iphe, unu e-ye lehu. Noo le ndzu ka nri aburu iphe; ogwehu ka uwe aburu iphe. 26 Lewarọ enu, ephe leli. Ephe ta akokwa opfu; ophu o dukwa iphe, ephe eje akpata l'opfu; ophu ephe akpatadu ewoba l'oba; ole Nna unu ophu bu l'imigwe anodujeelaa azu phe. ?Unu ta amadu l'unu ka phe aburu iphe. 27?Denu g'unu ha onye e-gude ayọ oshi yekwa ujiku ophu le ndzu iya?

28 “?Buhunu gunu meru iphe, unu aku-phe photophoto k'uwe, unu e-ye lehu? Unu lewaro ojimbvu, du legu g'onoduje evu. Ephe te esedu akanya; ophu ephe agbadu oghu k'akwa uwe. 29 Obenu le-a; unu huma ge Solomonu yeberu uwe ama mma; ole uwe iya ta amarwuduru g'ojimbvu lanu. 30 Teke obu le Chileke eletaberu eswa, no legbudu enya egube ono: k'eme iya g'o ma mma; l'iphe, bu o -dzuru ndzu nodu legbudu ntan-a; echele le woru iya shia ite. ?Too kabadaa unu eleta okpobe enya? mbu unube ndu-a, ekwekwe, unu kweru abadu ishi-a! 31 Oo ya bu; unu ta aku-phehe photophoto ke “?Bu gunu be anyi e-ri?” “?Bu gunu be anyi a-ngu?” Ozoo “?Bu gunu be anyi e-ye lehu?” 32 O kwa iphe ono be ndu amadu Chileke tukoru acho. Nna unu, bu l'imigwe makwaru-a l'iphemi-phe ono du unu mkpa. 33 Oo ya bu; unu vuru uto chodaa g'unu e-me ge Chileke buru eze le ndzu unu; yele apfubekoto iya; oo ya bu; iphe ono g'o ha aburu iphe, Chileke e-yekwaru unu eyekwa. 34 Unu ta ayoshi oshi k'echele; lechele a-yo-a oshi onwiya. Ejo iphe k'ujiku ophu sware ke mboku ono.”

Ekpe ndu ozo ikpe

(Luk 6:37-38,41-42)

7 1 “Unu te ekpejekwa ndu ozo ikpe ge Chileke etee kpedu unu. 2 Kele oo iphe, unu gude kpee onye ozo ikpe be ee-gude kpee unubedua. Teme o buru iphe, unu gude turu nu nwibe unu bu iphe, Chileke e-gude tukwarupho nu unu. 3 ?Bu gunu kparu iphe, i humaru nwiphe, no onye ozo lenya; ophu i humaduru ophu ha g'oswebe nodu ngu lenya nkengu? 4 Ozoo; ?denu g'ii-gbe su onye ozo g'o gebe g'i mefu iya nwiphe, du iya lenya; leka ophu ha g'oswebe swekwaru lenya nkengu? 5 Gube onye ono bu tuko-lehu-atuko-l'obu ono! Vuru uto mefuadaa iphe ophu ha g'oswebe, sweru ngu lenya nkengu; g'ii-du ike huma-rweta uto mefu nwiphe ophu ha nwanshi, du nwanna ngu lenya.

6 “Unu te ewojekwaru iphe, duru Chileke nsọ togboru nkuta; ophu unu ewojekwaru igopoto unu, bu iphe, ere ire shii ono woru togboru ezi; gephe ataa zopyashidu iya yogiri yogiri lokpa; bya adakobe byapfuta unu; bya alabushia anu unu alabushi.”

Epfu anụ Chileke;
yẹ ekemu, swiru iya nụ
(Luk 11:9-13)

7“Unu pfua g'a nụ unu iphe; aa-nụ iya unu! Unu chọo iphe; unu a-chọta iya! Unu kụa ẹka l'uzo; aa-guharu iya unu. 8Kele onyemonye, sūru g'a nū iya iphe bẹ aanuje iphe; onye chọru nū l'achotaje; onye kuru ẹka l'uzo bẹ aaguhajeru iya. 9Tọo ?denu g'unu ha, onye nwa iya a-sū g'ọ nū iya bure-di; l'o woru mkpuma nū iya? 10Ozoo l'ọ sūru g'a nū iya ẹma; l'ọ gbẹ chiru agwo nū iya. 11Eshinu unubẹ ndu bụ ndu ejo-iphe amajeru nū unwu unu iphe, dū ree; ?buchia Nna unu ophu bu l'imigwe taa maduru anū unu okpobe iphe; mbū unubẹ ndu sūru g'ọ nū iya unu?

12“Oo ya bụ; unu mejeru onyemonye g'ọ dū unu g'onye ọzo meeru unu. Kele onoo iphe, ekemu mē ndu mpfuchiru Chileke ezi bụ onoya.”

Ọnu ụzo, dū kparagu
(Luk 13:24)

13“Unu kpata ụzo shia oguzo, dū kparagu bahū. L'uzo ophu eeshije ala l'iswi bẹ ọnu iya ha ọsa; tēme gbororo iya dū nphe eshishi; a dū igwe awū iya. 14Obenu l'uzo ophu edujeru nemadzū bahū lẹ ndzū; bẹ ọnu iya dū kparagu; tēme ụzo iya dū ẹhuka eshishi; ndu hūmaru iya nū habe-a nwahabe.”

Oshi-omi yee akpuru iya
(Luk 6:43-44)

15“Unu kwabejekwaru ndu mpfuchiru, epfu iphe, Chileke epfuduru ono ẹnya. Mbū ndu aduje àgù g'ẹphe bụ nwaturu; 'a ma l'ẹphe bụ agu, adzū-gbu aturu. 16Unu e-gudewarọ umere pẹ maru ẹgube ndu ẹphe bụ. ?A wotaje ẹra nggorobyi l'oshi aga? Tọ ?a wotaje akpuru ujiru l'oshi úkèè? 17Iphe, bukpo okpobe oshi amijekwa akpuru, dū ree. Ejo oshi nōdu amije ejo akpuru. 18Ọ tọ dudu okpobe oshi, mijeru mebyi, dū eji; ophu ọ dukwanu ejo oshi, mijeru mebyi, dū ree. 19Iphe, bukpo oshi, taa mīdu mebyi, dū ree bẹ ee-gbutsu egbutsu parū chie l'ọku. 20Oo ya bụ l'unu e-gudewarọ akpuru, ẹphe mīru; maru pẹ.”

21“Ọ tọ bubekwa g'aahaje eeku mu 'Nnajiuphu; Nnajiuphu'; bụ g'aa-ha bahukota l'ẹka Chileke bụ eze. Ọ kwa ndu meru iphe, dū Nna mu, bu l'imigwe ree. 22Mbọku ikpe ono bẹ aa-dū igwerigwe sū mu: 'Nnajiuphu! Nnajiuphu! ?Ọ kwa l'anyi shi egudeje ẹpha ngu epfuchiru Chileke; tēme anyi shi egudeje ẹpha ngu achishi obvu; bya eshi egudeje ẹpha ngu eme iphe-ohumalenya, dū igwerigwe.' 23Noo teke mu a-karū pẹ sū pẹ: 'Mu ta amajekwaru ndu unu bụ. Unu gbeshi mu l'iphu g'unu ha; unubẹ ndu ono, buepho iphe, Chileke sūru g'e te emeshi bẹ unu anọduje eme ono.' ”

Umadzu ẹbo, l'akpu ulo*(Luk 6:47-49)*

²⁴“Oo ya bu l'onnyemonye, anu opfu-a, mu epfu-a bya eme iya ememe be a-du ge nwoke, kwaru enya bya eworu ulo iya kpua l'eli mkpuma.

²⁵Igwe bya edzee mini; utso gbaa; pherephere bya ezia; o bukotaru l'eli ulo ono; ophu ulo ono adaduru; noo kele a turu okpa iya l'eli mkpuma.

²⁶“Obenu onye anu opfu-a, mu epfu-a; ophu oomedu iya ememe l'a-du g'onye eswe, jeru je akpu ulo iya l'eli evevee. ²⁷Igwe bya edzee mini; utso gbaa; pherephere bya ezia; o bukotaru l'eli ulo ono. Ulo ono phohu daa gwoo; daa tsua gwogiri-gwogiri.”

²⁸Tobudu iya bu; Jizosu pfubuhuepho iphemiphe ono, oopfu ono; iphe ono, o pfuru ono kpoo ndu ono onu opfu. ²⁹Kele ooozi iphe g'onye ike du l'eka. O too zidu ge ndu ezije phe ekemu.

Onye ekpenta, Jizosu meru**o wekorohu***(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)*

8 ¹Noo ya bu; Jizosu shiepho l'ubvu ono nyizeta; ikpoto nemadzu wu-ru tsoru iya. ²Tobudu iya bu; onye ekpenta lanu bya abyafuta iya bya abaaruu iya eja su: “Nnajiuphu; o -buru uche ngu be ii-menaa ge mu wekorohu.”

³Jizosu bya amachia eka denyi iya su: “O bu uche mu. Ngwa wekorohu!” Teke ono kwapho; ekpenta ono mishihu iya l'ehu. ⁴Tobudu iya bu; Jizosu su iya: “Ba adukwa onye ii-pfuru iya. Jechikwaa g'onye uke Chileke lerwee ngu enya. G'ii-nukwapho Chileke iphe-ngweja k'egbuchafu, i gbuchafuru; ge Mosisu turu lekemu. Oo ya bu g'oha egude nno maru li wekorohuwaru.”

Ewekorohu nwozi onye-ishi**ndu ojogu***(Luk 7:1-10)*

⁵Tobudu iya bu; Jizosu bahushiepho le Kapaniyomu; o nweru onye-ishi ojogu ndu Romu, byaru bya anodu arwo iya su: ⁶“Nnajiuphu; nwozi mu ze l'ulo; iphe nodu emeshi iya ike; k'ophu o too ghadu aghagha; teme o nodu echi mkpu l'ulo.”

⁷Jizosu su iya: “Mu a-bya-a bya emee ya g'o wekorohu.”

⁸Onye-ishi ndu ojogu ono su iya: “Nnajiuphu; obenu le mu ta agbaduru ke g'i bata ibe mu. O bua g'i pfua opfu onu kpurumu; nwozi mu ewekoro- rohu. ⁹Mbedua bukwa-a onye no nemadzu l'eka; o nwekwarupho ndu ojogu, no mu l'eka. Mu -su onye-a g'o jee owa-a; l'o jee ya; mu -su onye ophu g'o bya; l'o bya; mu -su nwozi mu g'o mee owa-a; l'o mee ya.”

¹⁰ Jizọsu numa iya; ọ dọ iya biribiri. Ọ sọ ndu ẹphe l'iya swi: “Iphe, mu ẹpfuru unu bu ẹ-a; l'alì Ízurelu kponu bẹ mu ta ahumakwaru onye kwetaberu ẹgube-a. ¹¹ Iphe, mu ẹpfuru unu bu l'aa-dụ igwe shi l'uzo ẹnyanwu-awawa mẹ l'uzo ẹnyanwu-arịba bya; ẹphe ẹ Ebirihamu; waa Áyizaku; waa Jiékpọpu anọdu ria nri l'ẹka Chileke bu eze. ¹² Aa-gbẹ chiru ndu ọphu o gogo gba l'anọ l'ẹka Chileke bu eze ọbu chiru ye l'ẹka gbahuru tsukiribaa. Noo ẹka aa-nọdu kwaa ẹjo ẹkwa taa ikireze.” ¹³ Jizọsu pfuchaa nno bya asu onye-ishi ndu ojọgu ono: “Jeshia iphe, iije l'ọo g'i kwetarụ bu g'ọo-duru ngu.” Ọ burerupho nwozi nwoke ono ewekorohu teke ono teke ono.

**Jizọsu emeta igwerigwe ndu
iphe eme**

(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Tọbudu iya bu; Jizọsu bya abata l'ulo Pyita bya ahuma ẹ ne nyee Pyita ọbu bẹ zẹ l'ododonya. ¹⁵ Ọ bya edenyi iya ẹka l'ẹka. Ododonya ono paru iya haa. Ọ gbalihu; wata iya akwaru ẹbyaa.

¹⁶ Ọ be l'uzenyashi; ẹphe chitaru iya ikpoto ndu ọbvụ emegbaa. Ọ buru opfu ọnu bẹ o gude chishichaa ọbvụ ono g'ọ ha; mbụ Jizọsu; bya emekota iphe, bukpo ndu iphe eme ẹphe wekorohuchaa. ¹⁷ Iphemiphe ono meru ọ vukota; mbụ iphe, Azáya, bu onye mpfuchiru Chileke pfuru. Lọ sọru: “O vutaru ẹhu-ọtsu-mẹe anyi l'onwiya; bya evutakwapho iphe-ememe anyi.”^f

Ndu e-mechaa etsoje Jizọsu

(Luk 9:57-62)

¹⁸ Tọbudu iya bu; Jizọsu humaepho ikpoto ndu ono, nọ-pheru iya mgburugburu ono; ọ sọ ndu etsoje iya nọ: “Unu g'anyi dafu azu eze-enyimu azu iya ọphuu.” ¹⁹ Nwoke lanu, bu onye ezije ekemu byapfuta iya bya asu iya: “O-zì-iphe; mu e-tsojekpọe ngu pho eje ẹkameka, iije.”

²⁰ Jizọsu sọ iya: “Uphẹga nwekwaru ẹnù; ẹnù, ẹphe leli nweru ẹpfune; obenu ẹ Abubu-Ndiphe te enwedu ẹka oo-dobeje ishi.”

²¹ Onye ọzo, yi ẹ ndu etsoje iya nọ sọ: “Nnajiuphu; hakwaa mu ge mu je eliadaa nna mu; ge mu abyawaro.”

²² Jizọsu sọ iya: “Tsuru mu; haa ndu nwuhuru anwuhu g'ẹphe lia ndu nkepẹ, nwuhuru anwuhu.”

Jizọsu abyanyi oke akpara-mini

(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ Jizọsu bahupho l'ugbo; ndu etsoje iya nọ tsuru iya. ²⁴ No iya; oke akpara-mini wata atutu l'echi eze-enyimu ono. Ọ nọdu atukpoo

^f 8:17 Gúnaa Azá 53:4.

shingushingu; k'ophu mini abyawaa atuji ugbo ono; ole Jizosu zeele-a eku mgbenya. ²⁵ Ephe byapfuta iya bya ekutee ya; su iya: “Nnajiuphu; dzonaa anyi! Ugbo abyaakwa anyi ekpukpu!”

²⁶ O su phe: “?Denu g'o gude ndzu nodu agu unu. Unube ndu ono ekwekwe, unu kweru abadu ishi ono.” O gbeshi bya abaarụ pherephere ono yee eze-enyimu ono mba. O buru nyonyoronyo.

²⁷ O du ndu ono biribiri. Ephe wata epfufu su: “?Bu egube nemadzu gunu be nwoke owa-a bu? Onye ophu pherephere yele eze-enyimu emeje iphe, o pfuru.”

Unwoke labo, obvu eme
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Tobudu iya bu; Jizosu daepho eze-enyimu ono lufu azu iya ophuu, bu iya bu l'ali ke ndu Gadara; unwoke labo, obvu emegbaa gba iya ndzuta. Ndu ono bu eka eelije nemadzu be ephe shi lufuta. Obvu kwaru phe ikwato l'ehu. Igiri igiri, ephe eme kposhia; ophu o dudu onye aduje ike je eshita uzo ibiya ono. ²⁹ Noo ya; ephe chiahaa mkpu su: “?Bu gunu be anyi le ngu jigba; gube Nwa Chileke? ?I byawaru gi bya eshi nta-a nuta anyi aphu; l'ebe abu l'o rwuwaru teke ee-me iya?”

³⁰ O nweru ikpoto ezi, no phe nwuzenya; akpa nri. ³¹ Obvu ono tuko rwohaa Jizosu su iya: “I -chifuwaa anyi; hanaa g'anyi wuba l'ime ikpoto ezi pho.”

³² Jizosu su phe g'ephe je. Obvu ono wufuta l'ehu unwoke ono bya awuba l'ime ehu ezi ono. Tobudu iya bu; ikpoto ezi ono g'o ha tuko phota oso; gbaa kpurukpuru gbazeta je awuda l'ime eze-enyimu ono; mini rigbushia phe.

³³ Ndu eche ezi ono gbakashihu je eworu iphe, meru nu g'o ha doo l'ime mkpukpu; bya edokwaapho g'o nwuru l'ehu ndu ono, obvu shi eme ono.

³⁴ Tobudu iya bu; mkpukpu l'ophu zefuta zepfuta Jizosu bya arwohaa ya; su iya g'o lufuru phe l'ali.

Nwoke, iphe lonwuru ibe ehu lanu
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

9 ¹ Tobudu iya bu; Jizosu bya abahu l'ugbo bya akpoghaa eze-enyimu ono; o buru iya ala mkpukpu, a no hefuta iya gedegede. ² E gude iphe, aaze aze vutaru iya nwoke, iphe lonwushiru ibe ehu lanu. Jizosu humaepho g'ephe gude kwetaberu le ya a-du ike mee g'o jee ije; o su nwoke ono, iphe lonwushiru ono: “Nwa mu; nweru iya obu. A gwaru ngu nu l'iphe-aji, i meshiru.”

³ Tobudu iya bu; ndu ezije ekemu haru rihaa l'ime okpoma phe su: “Nwoke-a epfubyikwa epha Chileke epfubyi.”

⁴ Jizosu maerupho iphe, ephe ari bya asu: “?Denu g'o gude unu nodu ari ejo oriri l'obu unu? ⁵ Su-a; ?bu ole ka nphe epfufu? ?Bu asu: 'A

gūwaru ngu nvu l'iphe-ẹji, i meshiru?' ?Tọo: 'Gbalihu jeahaa ije?' ⁶ Ọle ọo g'unu a-maru lẹ Abubu-Ndiphe bẹ ike dọ l'ẹka k'agujeru nemadzu nvu l'iphe-ẹji, o meshiru lẹ mgboko-a." Ọ sọ onye ono, iphe lonwushiru ibe ẹhu lanu ono: "Gbalihu palita iphe-azee ngu lashia ibe ngu."

⁷Nwoke ono kwolihu; ọ buru iya ala unuphu. ⁸Ikpoto ndu ono hu-maepho iphe, meru nu; ọ dọ pẹ biribiri. Ephe wata aja Chileke ajaja; yebedua meru ge nemadzu dọ ike mee egube iphe ono.

Ekuku Matiyo

(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹Ge Jizosu shi l'ẹka ono tugbua bẹ ọ humaru nwoke lanu, epha iya bu Matiyo; l'ẹka ọ nọ l'ulo okpoga akiriko. Ọ sọ iya: "Tsuru mu." Ọ gbalihu tsuru iya.

¹⁰Jizosu pẹ je eriahaa nri l'ibe Matiyo. Ndu ana akiriko mę ndu ọzo mmanu, bukwapo ndu aamaru ejo ẹka tukokwapo nodu l'ẹka ono; epe lẹ Jizosu mę ndu etsoje iya nu nodu eri nri. ¹¹Ndu Farisii huma iya bya asu ndu etsoje iya nu: "?Denu g'o gude onye ezije unu iphe, epe lẹ ndu ana akiriko; waa ndu ọzo, aamakwarupho ejo ẹka nodu erigba nri?"

¹²Jizosu numae ya pho bya asu: "Ọ to bukwa ndu ẹhu dọ ike bẹ eegu-deje gbapfu onye eme obvu; ọ kwa ndu iphe eme. ¹³Su-a; unu je anwu iphe, opfu owa-a, mu abya epfufu-a bu; lẹ Chileke pfuru su: 'Iphe, agu mu nu ta abukwa g'unu gwaje mu agwagwa; ọ kwa g'unu phujeru nemadzu obu-imemini.'⁸ Noo kele mu ta abyakwaru eku ndu pfberekoto; ọ kwa ndu eme iphe-ẹji bẹ mu byaru ekuku; g'izimanu lwa pẹ azu."

Aswiru Chileke egu

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴Tobudu iya bu; ndu etsoje Jionu onye emeje baputizimu byapfuta Jizosu bya asu iya: "?Bu gunu meru g'o gude anyi lẹ ndu Farisii nodu aswijeru Chileke egu; ophu ndu etsoje ngu nu aswiju?"

¹⁵Jizosu sọ pẹ: "?Ndu byaru ekele-nwanyi a-gbe agu aphu l'ẹka epe l'onye eme ekele-nwanyi nokwadu l'ẹka-a? Ọle ọ dukwaru teke ee-mechaa; l'a bya anafu pẹ onye ono, eme ekele-nwanyi ono. Ọo ya bu; epe aswiwaro egu.

¹⁶"E te ewotajekwa ekwa ophuu gude gbachia ẹka akahu ekwa lakahu-ru alakahu. Onye meru iya nu; ekwa ophuu ono atsua atsutsu kabaa alaka akahu iya pho. ¹⁷Ophu ewojeduru akuru mee ophuu ye l'ugbobe-mee, riwaru pheripheri. Onye yeru iya nu; mee ono agbawashia ugbobe ono. Mee ono awushihu; teme ugbobe ono agbakpohukwapo. Mee ophuu bẹ eeyeje l'ugbobe ophuu. Ọo ya bu; ephenebo ono atukokwanu dọ."

**Nwa Jiayiroṣu mę nwanyị,
nsọ eme mkpụrumkpuru
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)**

18 Tọbudu iya bụ; Jizọsu kpụkwaduru-a iphemiphe ono l'ọnu epfuru phe; onye lanụ l'ime ndu-ishi ụlo-ndzukọ byapfuta iya bya abaarụ iya aja sụ iya: “Nwatibe mu ke nwanyị buẹpho nta-a be ọ nwuhuru. Ọle ọ bụa g'i bya ebyia ya ẹka. I -byiwa iya ẹka be ọo-nọdu-a ndzu.”

19 Jizọsu yele ndu etsoje iya nụ gbęshi tsoru iya; ọ buru phe ejeje.

20 Tọbudu iya bụ; ọ duru nwanyị, nọ l'ẹka ono, nọwaru nsọ ụnwanyị mkpụrumkpuru apha iri l'ẹbo. O shia Jizọsu azụ pyobata bya edenyi ọnu uwe iya ẹka. 21 Noo kele ọ sụkwannuru onwiya: “Mu -denyikpọwaa ẹka l'uwe iya be mu a-dua iche.”

22 Jizọsu ghakọbe bya ahuma iya bya asụ: “Nwada mu; g'ọkpoma shi-hu ngu ike. Ekweta, i kwetarụ mewaru g'i dū iche.” E shiẹpho teke ono; ọ buru nwanyị ono ewekorohu.

23 Jizọsu byarwutaẹpho ibe onye-ishi ụlo-ndzukọ ono bya akpovu ụzu, igwe ọha, nọ l'ẹka ono atụ; mękpoo ndu aphụ ụpyi. 24 Ọ sụ phe: “Unu lụ-fukotachaa g'unu ha. Kele nwamgbọko ọbu ta anwuhukwaru anwuhu. Ọ kwa mgbenya be ooku.”

Ephe ze iya ọchi. 25 A chifuchaẹpho ikpoto ndu ono etezi; Jizọsu bya abahụ l'ụlo bya eseta nwata ono l'ẹka. O teta gbalihu. 26 Akọ iya ngakọta-warwo uswe iya onoya mgburugburu.

**Umadzu ẹbo, l'atsụ ishi,
Jizọsu meru; ephe phuahaa ụzo**

27 Jizọsu parụ ẹka ono haa tugbua tsoru gbororo eje. Unwoke labo, atsụ ishi tsoru iya echi mkpu asuje: “Nwa Dévidi; phuaru anyi obu-imemini!”

28 Jizọsu bahụephe l'ụlo; ndu ono, atsụ ishi ono byapfuta iya l'ụlo ono. Jizọsu sụ phe: “?Unu kwetarụ-a lẹ mu a-dū ike mee iphe ono?”

Ephe sụ iya: “Ee-o! Nnajiuphu.”

29 Ọ buru iya bụ; Jizọsu bya ebyichaa phe ẹka l'enyia ono; bya asụ phe: “G'ọ dū-kwaru unu g'unu kwetaberu.” 30 Ẹnya sashihu phe. Ephe wata aphụ ụzo. Jizọsu bya anmashiaru phe ọkwa ike sụ phe g'ephe te emekwa g'ọ duru onye a-maru nụ.

31 Ephe tugbuelaa je epfukashia ke Jizọsu l'ọha ono mgburugburu kpọ.

**Onye ete pfudu opfu,
Jizọsu meru o pfuahaa opfu**

32 Ephe tugbushiepho; e dutaru Jizọsu nwoke, ọbvụ bu iya l'ẹhu meru ọphu o pfudu opfu. 33 Jizọsu chifuepho ọbvụ ono; nwoke ono pfuahaa opfu. Ọ dūa ikpoto ndu nọ l'ẹka ono biribiri ẹtu. Ephe sụ: “Ha-oo! Anyi teke ahuma-swekwaa ẹgube iya ọwa-a l'alị Ízuru!

³⁴Ndu Fárisii sù: “?A sùru ngu l'ò tò bũdu ike k'onye-ishi iphe, bũkpoo òbvũ bẹ oogudeje achìshi òbvũ ono.”

**Jizòsu aphũru ikpoto nemadzũ
obu-imemini**

³⁵Tòbũdu iya bũ; Jizòsu tũko iphe, bũ mkpũkpũ lẹ mkpũkpũ jegba-bẹ epfu opfu Chileke l'ũlo-ndzukò ndu Jiu. Ò nõdu anòduje ezi ozi-oma k'abũbu Chileke bũ eze. Ò nõdu emeje g'iphe, bũ ndu ẹhu eme mẹ ndu iphe-ememe mmanũ emegbaa tũko wekòrohukota m'obeta ò bũru ẹgube iphe-ememe, dũ idagha. ³⁶Ò nõdu abũjeru; ò -hũma ndu ono; imemini phẹ adũ iya; kẹle ike bvũwaru phẹ ree; ẹbe ẹphe amahẹdu g'ẹphe e-me iya. Ẹphe dũgbaepfo g'igwerigwe atũru, enwedũ onye eleta iya ẹnya. ³⁷Jizòsu sũ ndu etsoje iya nũ: “Iphe, e meberu l'alì chashìakwaru. Ò kwatakpòkwaru chashì shii. Obenu lẹ ndu-ozì, akpata iya akpata ha nwanshìi. ³⁸Unu pfuru nũ Nnajiũphu, nwe iphe, e meberu l'alì g'ò ye ndu-ozì, e-je akpata iya nũ.”

**Ndu-ishi-ozì iri l'ẹbo
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)**

10 ¹Jizòsu gbẹshi bya ekua ndu etsoje iya nũ ẹphe n'iri l'ẹbo. Ò bya ezia phẹ g'ẹphe gude òkpehu chìshije òbvũ. Bya asũ g'ẹphe meje gẹ ndu ẹhu eme mẹ ndu iphe-ememe mmanũ eme; obetaru ò bũru iphe-ememe, dũ idagha; g'ẹphe wekòrohukotachaa. ²Waa ẹpha ndu-ishi-ozì ono ẹphe n'iri l'ẹbo baa: onye kẹ mbũ bũ Sayìmonu, bũ iya bẹ eeku Pyìta; yẹ nwune iya, bũ Anduru; mẹ Jiemusu nwa Zebedi; yẹ nwune iya kẹ nwoke, bũ Jiõnu; ³mẹ Filipu; yẹ Batũlomiyyu; waa Tòmosu; waa Matiyu, onye ana akìrìko; waa Jiemusu, bũ nwa Alufiyòsu; mẹ Tadiyòsu; ⁴mẹ Sayìmonu, bũ onye yì l'ogbo, l'adzò g'alì Jiu dũru ndu Jiu; mẹ Jiudasu Isu-kariyòtu; òphu mechaarũ deru Jizòsu ye.

**Jizòsu ezi ndu-ishi-ozì iri l'ẹbo
g'ẹphe je epfua opfu Chileke
(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)**

⁵Ò bũru ndu-ishi-ozì iri l'ẹbo-a bẹ Jizòsu ziru g'ẹphe je je epfua opfu Chileke. Teke oozì phẹ ozi ono bẹ o pfuru phẹ iya pfushiaru phẹ iya ike sũ phẹ: “Unu ta abahũkwa l'ibe ndu abũdu ndu Jiu; òphu unu abahũkwa mkpũkpũ ndu Samériya. ⁶Ò kwa iphe, unu e-me bũ g'unu tũgbuepho jepfu ndu Ìzũrẹlu, bũ igwerigwe atũru, tũphashìhuru etũphashìhu. ⁷Unu je ezia phẹ sũ phẹ lẹ Chileke abyaakwaa egoshi l'ọọ ya bũ eze. ⁸Unu emekwaaphò ndu iphe eme g'ẹphe wekòrohu. Unu emee ndu nwũhuru anwũhu g'ẹphe teta dzũru ndũ. Unu emekwaaphò ndu ekpenta g'ẹphe wekòrohu; unu achìfu òbvũ l'ẹhu ndu òbvũ bu ebubu l'ẹhu. A nũru unu iphemiphe ono kẹ mmanũ. Nokwaphò

g'unu a-nu iya ndu ozo ke mmanu kwapho. ⁹Unu te eyekwa kobo; ozo afu; ozo nderi l'ekpa uwe unu. ¹⁰Unu te egudekwa eda gbeshi ije unu. Ophu unu eyekwa uwe n-yekwase. Ophu unu achikwaru akpokpa ozo k'iche. Ophu unu apakwaru oshi-mpaleka. Kele o kwa onye seru akanya be eriri iya rwuberu.

¹¹"Iphe, bukpo mkpukpu le mkpukpu, unu bahukpowaru; unu vujeru uzo lee enya onye gbaru g'a nodu l'ibe iya. Unu noduekwapho l'ibe onye obu. Unu bejekwa ebuphe ebuphe jasu unu afuta l'ibiya ono. ¹²Unuphu, unu bahukpooru; unu vuru uzo kele phe ekele. ¹³Teke unuphu ono gbaru k'anodu; g'ekele ehuguu, unu keleru phe bukwaru nkephe. Teke o gbaduru phe; g'ekele ehuguu, unu ono lwaphutaru unu azu. ¹⁴Eka unu jeru; a jika unu; jika anuma opfu Chileke, unu epfu; unu lufutaepho l'unuphu ono; ozo le mkpukpu ono; unu jishia urwuku okpa unu. ¹⁵Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; oo-kakwa-ru ndu Sodomu yee ndu Gomora mma mboku ikpe; eme le mkpukpu ono."

Mkpamehu, l'abya nu
(*Mak 13:9-13; Luk 21:12-17*)

¹⁶"Unu lekwa enya l'unu dukwa gaturu. Mu chikwaru unu ye g'unu jeshia eka agu jiru ejiji. Oo ya bu g'unu kwakwaa enya gagwo; unu adukwapho agu ge ndo. ¹⁷Ole-a; unu kwabejekwaru ndiphe enya. Kele ephe a-kpokwaru unu kpujeru ndu-ikpe; eechia unu iphe l'ulo-ndzuko; ¹⁸teme unu a-byakwa apfuru l'iphu ndu ochi-oha me l'iphu ndu eze l'opfu ehuguu; g'ee-shi g'unu tularu phe onu mu; tukwaaru iya pho ndu abudu ndu Jiu. ¹⁹Ole teke ephe kputaru unu jee ikpe; unu ta ayokwa oshi iphe, unu e-pfu; ozo g'unu e-dobe onu pfua ya. Noo kele o -rwuepho be ee-me-a g'unu maru iphe, unu e-pfu. ²⁰Kele o to budu unubedu l'epfu iya; oo Unme ke Chileke, bu Nna unu; no unu l'ime epfu opfu.

²¹"Su-a; nwune a-kpokwaru nwune iya nu g'e gbua; nna akpuru nwa iya nu g'e gbua. Unwu e-me g'a kputa ndu nwuru phe nu gbushia. ²²Onyemonye e-gude opfu ehuguu mu kpo unu ashi; obenu l'onye taru nshi jasu l'ikpazu be a-dzota. ²³Unu -bahu le mkpukpu lanu; ephe -kpa unu ehuguu; unu haa ya tugbua jeshia mkpukpu ozo. Le-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; unu tee jegbabwe mkpukpu, nokota l'al' izurelu mgburu-gburu ge Abubu-Ndiphe ta abyawaa.

²⁴"Onye anwu iphe ta akajekwa onye onwu iphe l'eka iya shii; ophu nwokoro akajekwa nnajiuphu iya shii. ²⁵G'onye anwu iphe makwaru l'oodapfukwa iya pho go dapfuru onye ezi iya iphe; o dapfukwapho nwozi go dapfuru nnajiuphu iya. Ephe -kua nnajiuphu, nwe ulo Biyelezebolu; ?buchia ndibe iya be ephe taa kaduro epfubyishi."

Onye aa-tsuje ebvu
(*Luk 12:2-7*)

²⁶"Oo ya bu le-a; unu ta atsujekwa phe ebvu. Lo to dukwa iphe, e kpuchiru ekpuchi g'e te mechaa kpuhaa ya; ophu o dukwa iphe, e meru

l'edomi g'e te mechaa madzuru iya. ²⁷Iphe, mu epfuru unu l'ochii-a be unu e-pfu l'iphóró; iphe, unu nùmaru ẹka aadzù iya taba taba; unu je arara g'onjemonye nùma-dzuru iya. ²⁸Unu ta atsujekwa ndu egbu ogwehu nemadzù ebvu; ẹphe -gbuchaa ogwehu; ẹphe taa dùhedu ike egbu maa onye ọbu. Onye unu a-tsujechia ebvu bụ onye ono bụ: o -gbuchaa egbugbu l'o nwekwarupho ike, oo-gude nwuru ogwehu onye ọbu yee maa ya je echie l'ọku-alì-maa. ²⁹?Tòbudu unwu ogbe labọ be bụ kobo lanu? Ọle o to nwekwa ọphu adarwu alì l'ẹbe ọ bụ uche Nna unu. ³⁰Mbụ-a; ẹgbushi, nọ unu l'ishi be ọ gùchaakwaru ọgu nanu nanu. ³¹Ọo ya bụ; unu ta atsushi ebvu! Unu kagbaa ikpoto ogbe aba le mkpa; g'ọ hahabe igwe.”

Epfu l'edzudzu-ọha l'a bụ
ke Kéreshi
(Luk 12:8-9)

³²“Ọo ya bụ l'onye pfuru le ya bụ nkemu l'edzudzu-ọha be mu e-pfu-kwaphọ k'onye ono l'iphu Nna mu, bu l'imigwe. ³³Obenu l'onye pfuru l'edzudzu-ọha pfua le ya ta amadu onye mu bụ; onye ono be mu a-sukwapho le mu ta amadu onye ọ bụ l'iphu Nna mu, bu l'imigwe.”

Jizosu agbaghashi ndiphe
(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Unu ta arikwá le mu byaru eme ge nchi du ndiphe doo. Mu ta abyakwaru eme ge nchi du doo. Ọ gbẹ buchikwaru ọgu, e gude ogu-echi alwu be mu gude bya. ³⁵Kele iphe, mu byaru bụ ge mu lota nwoke yee nna iya ishi tsugbabe. G'onye bụ nwanyi buru ohogu ne iya; onye nwanyi, alu ji aburu ohogu ne ji iya. ³⁶Ndu a-buru ohogu nemadzù a-buru ndu onu-ulo onye ọbu gededede.

³⁷“Kele onye ka eye ne iya ozoo nna iya obu; eme le g'o yeru mu; ta agbakwaru k'aburu onye etsoje mu nu. Ọphu onye kakwaphọ eye nwa iya nwoke obu; ozoo eye nwa iya nwanyi obu; agbakwarupho k'aburu onye etsoje mu nu. ³⁸Ọphu onye evutaduru oswebe onwu iya bya etsoru mu agbakwarupho k'aburu onye nkemu. ³⁹Onye bụ onye eme ge ndzu iya duru iya le mgboko-a letuphakwa iya etupha. Obenu l'onye gudekwanu opfu ehú mu tuphaa ndzu iya l'a-huma iya.”

Obunggo
(Mak 9:41)

⁴⁰“Su-a; iphe, bụ onye gude obu iya nabata unu be bukwa mbedua be onye ọbu nabataru. Onye nabatakwanuru mu buakwaa onye ono, ziru mu ozi ono be onye ọbu nabataru. ⁴¹Iphe, bụ onye gude obu iya nabata onye mpfuchiru Chileke; opfu l'ọ bụ onye mpfuchiru Chileke be Chileke e-bukwa nggo, eebuje ndu mpfuchiru Chileke. Onye gudekwaphọ obu iya

nabata onye p̄f̄uberekoto; opfu l'ò b̄u onye p̄f̄uberekoto b̄e Chileke e-bu-kwaphò nggo, eebuje onye p̄f̄uberekoto. ⁴²Ọzò b̄u l'iphe, b̄ukpoo onye cheberu onye lan̄u l'unwegirima-a mini; mb̄u m'obeta ọ b̄uru okoro mini-oyi lan̄u; opfu l'ò b̄u onye etsoje mu n̄u; ḡe mu gbukwaaru iya unu tororo; onye ono b̄e Chileke bufutajekwa obunggo iya.”

**Ozi, Jiṅnu onye emeje baputizimu
ezi g'e zia Jizọsu
(Luk 7:18-35)**

11 ¹Tòbudu iya b̄u; Jizọsu z̄iebekpoep̄ho ndu etsoje iya n̄u ono iphe, ẹp̄he n'iri l'ẹbo; o shi l'ẹka ono gb̄eshi je etsoru ziahaa ozi-oma; asa iya asasa l̄e mkp̄ukpu l̄e mkp̄ukpu.

²Noo ya; Jiṅnu gb̄e l'ọka mkp̄oro n̄uma iphe, Kéreshi ọbu emegbabe. O ye ndu etsoje iya n̄u; ọmadzu ẹbo; ³g'ẹp̄he je ajiya ya s̄u iya: “?B̄u ngu-a b̄u onye ọbu, abyan̄u ọbu? T̄oo ?b̄u g'anyi le ẹnya onye ọzo?”

⁴Jizọsu s̄u p̄he: “Unu je epfuaru Jiṅnu iphe, unu an̄u l̄e n̄chi; m̄e iphe, unu gude ẹnya unu h̄uma ẹka ọonwu. ⁵Ndu ats̄u ishi b̄e e meru ẹp̄he n̄odu aph̄uwaa ọzo; ndu ẹniyen̄i n̄odu ejewaa ije; e mee ndu ekpenta; ẹp̄he wek̄orohuchaa; ndu ada nk̄uchi n̄odu an̄uwaa iphe l̄e n̄chi. Ndu nw̄uhuru anw̄uhu b̄e e mewaru ẹp̄he teta; a saaru ndu ọkpa ozi-oma ono asasa; ẹp̄he n̄uma. ⁶Su-a; ẹhu-utso b̄e a goru n̄u onye ono, mu taa b̄uduru ọpfu d̄u iya l'ọkpa.”

⁷Tòbudu iya b̄u; ndu ono t̄ugbuepho; Jizọsu wata epfuru ikpoto ndu ono k̄e Jiṅnu s̄u p̄he: “?B̄u ḡunu b̄e unu jeru l'echiegu je ah̄uma? ?B̄u ekperema, p̄h̄erephere enwunga? ⁸?B̄ukwanu ḡunu b̄e unu jeru ah̄uma? ?Unu jeru ah̄uma onye gbaphuru ẹrengete ẹkwa? ?Unu ta amadu l̄e ndu gbaphuru ẹrengete ẹkwa d̄ugbaa l'unuphu ibe eze? ⁹?B̄uhunu ḡunu ọzo b̄e unu jeru ah̄uma? ?Unu jeru ah̄uma onye mpfuchiru Chileke t̄o? !hee! Ọo ya b̄u onoya; mb̄u-a; onye unu h̄umaru b̄ukwa onye gb̄e ka onye mpfuchiru Chileke shii mebyi akaka. ¹⁰Ọo ya b̄u onye ono, Chileke pfuru opfu ẹhu iya l'ekwo-opfu iya s̄u: ‘Lekwa; mu e-zi onye-oz̄i mu g'ò vuru ngu ọzo je; je ab̄oru ngu ọzo l'ip̄hu.’^h

¹¹“Ḡe mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ t̄o d̄ukwa onye kabakp̄oo Jiṅnu onye emeje baputizimu shii l'iphe, b̄ukpoo iphe, nwanȳi nw̄uru anw̄unwu; obenu l'onye b̄ukpoo ya b̄e aa-gb̄ekpoo s̄u l'ẹnya kachaa alwalwa l'ẹka Chileke b̄u eze b̄e gb̄ekwa ka Jiṅnu shii. ¹²E -shi teke Jiṅnu; onye ono emeje baputizimu ono byaru bya eye nta-a b̄e Chileke shi goshita l̄e ya b̄u eze; ndu ọhogu iya shi teke ono meta g'ẹp̄he gude k'ẹhuka kp̄oshia ya. Ndu ọkpehu d̄u; n̄odu eme g'ẹp̄he bah̄u l'al̄i-eze ọbu k'ẹhuka. ¹³Noo k̄ele ekemu, shi l'ẹka M̄osisu waa iphe, ndu mpfuchiru Chileke pfukp̄ooru;

^h 11:10 Ḡunaa Mal 3:1.

tukoerupho epfu iya jeye Jiṣonu bya. ¹⁴Bu iya bu le teke o du unu g'unu kweta; unu ekweta. O kwa Jiṣonu bu Elayijia, e pfuru l'oo-bya obu.

¹⁵Onye nweru enu-nchi, lanu iphe; numakwa iya.

¹⁶“?Bu gunu be mu a-turu ogbo-a yeru? O du g'unwegirima, no ledupfu abaru ibe phe mba su: ¹⁷'Nta be anyi phuru unu upyi; ophu unu ekwedu ete ebvu; anyi rwua erwubvu; ophu unu ekwedu ara ekwa.' ¹⁸Noo kele Jiṣonu be byaru nu; ophu o dudu iphe, ookweje eriri; ophu o dudu iphe, ookweje angungu; a su l'oo obvu eme iya. ¹⁹Abubu-Ndiphe byakwanu bya anodu eri angu; a su g'e lenu l'o bu ekpiri; buru onye nggaga mee; buru onya ndu ana akiriko me ndu ozo mmanu, bukwapo ndu aamaru ejo aka. Ole oo iphe, mmamiphe Chileke l'eme be e gude amaru le mmamiphe Chileke bu iphe, pfuru oto.”

Iphe, ee-me oha, jikaru nu

(Luk 10:13-15)

²⁰Toṣudu iya bu; Jizosu wata abaru mkpukpu le mkpukpu ono g'o ha mba; mbu mkpukpu ono, o kachaa emeshi iphe-ohumalenya ono. O baaharu phe mba l'izimanu iphe-eji, epe emeshi ta alwaduru phe azu. O su phe: ²¹“Nshio gube oha Korazin! Nshio gube oha Betusayida! Kele ome e wotaru iphe-ohumalenya, e meru l'ime unu mee l'oha Taya yele oha Sayidonu m'ephe eyehaakwaa uwe-aphu; kpua onwophe nu uzanya; gude goshi l'izimanu lwaru phe azu; epe ghawaa umere lwafuta Chileke. ²²Ole iphe, mu epfuru unu bu le-a: oo-karu ndu Taya; waa ndu Sayidonu mma mboku, Chileke e-kpe ikpe eme le g'oo-du unubedua. ²³Gube oha Kapaniyomu! ?O du ngu g'e kulia ngu gi supfuru l'imigwe to? ?Ti madu l'aa-gbenu kwada ngu nu kwarwua oku-ali-maa. Opfu l'ome e wotaru iphe-ohumalenya, e meshiru l'ime ngu woru mee le Sodomu; me Sodomu anodukwaa byeye ntanu-a. ²⁴Ole iphe, mu epfuru unu bu le-a: oo-kakwaru ndu Sodomu mma mboku, Chileke e-kpe ikpe eme le g'oo-duru gubedua.”

Abyafuta Jizosu bya atuta unme

(Luk 10:21-22)

²⁵Le teke ono kwapho be Jizosu yeru onu su: “Mu ekele ngu ekele Nna, bu Nnaji igwe yee ali; l'i domiru iphe-a ge ndu kwaru enya waa ndu mmamiphe ta amaru iya; i woru iya goshichia ndu bu unwegirima. ²⁶Noo g'o du bu ono Nna. Iphe ono be i mekpouerupho g'o du ngu; waa g'ootso ngu utso ememe iya.

²⁷“Su-a; Nna mu yeakwaru mu iphemiphe l'eka. O to dukwa onye maru onye Nwa bu; gbahaa Nna. Ophu o dukwa onye maru onye Nna bu; gbahaa Nwa; ozo onye Nwa iya ono kpuhaaru Nna iya ono goshi.

²⁸“Su-a; unu byafuta mu; unube ndu esegbu onwunu l'akanya; teme unu vuru iphe, anyi erwa; mu e-zi iya unu g'unu tuta unme. ²⁹Unu bya evuta ivu,

shi mu l'eka; g'unu anwuta mu iphe l'eka; kele mu eme gelee bya aburu onye wozetaru obu ali. Mu e-mekwa ge meji nmapfuru unu. ³⁰Liphe, mu eboje g'e vuru ta abukwa iphe, anyi erwa. Ivu nkemu dukwa nphe evuvu.”

Eswe-atuta-unme
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

12 ¹O be ujiku lanu; mboku ono bu eswe-atuta-unme; Jizosu phe nodu aghata legu, a koru akpe. Ndu etsoje iya nu wotaahaa akpuru witi ono taahaa; aka egu agu phe. ²Ndu Farisii humae ya pho bya asu iya: “Lenu; ndu etsoje ngu nu emeakwaa iphe, e te mejedu l'eswe-atuta-unme!”

³Jizosu su phe: “?Unu teke agu-vuswee lekwo-opfu Chileke iphe, Dévidi meru aka egu agu yee ndu ephe l'iya swi? ⁴G'o bahuru l'ulo Chileke je ataa buredi, e doberu Chileke iche, bu buredi erwubeduru iya l'atata; ophu o rwubekwarupho ndu ephe l'iya swi. Ndu o rwuberu bu ndu-uke Chileke kpurumu. ⁵?Too unu teke agu-vuswee lekwo ekemu Mosisu le ndu-uke Chileke jeru ozi l'eswe-atuta-unme leze-ulo Chileke? Ephe gude egube ono mebyia ekemu ono; ophu ikpe anmaduru phe. ⁶Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe ophu ka eze-ulo Chileke ono ike be nokwa l'eka-a. ⁷Ome unu maru iphe, Chileke epfu l'eka ono, o suru: ‘Iphe, agu mu nu ta abukwa g'unu gwaje mu agwagwa; o kwa g'unu phujeru nemadzu obu-imemini;’ me unu tege ewokwaru ikpe nmaa ndu iswi du mma. ⁸Le Abubu-Ndiphe bukwa Nnajiuphu, nwe eswe-atuta-unme.”

Onye aka lanu nwuhuru anwuhu
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹Jizosu shi l'eka ono; o buru iya atugbu bya abahu l'ulo-ndzukou ndu Jiu. ¹⁰O duru onye no l'eka ono aka lanu nwuhuru anwuhu. Noo ya; ndu Farisii, no l'eka ono choo iphe, ephe a-su le Jizosu meru; bya ajia ya su iya: “?O bu iphe, rwuberu nemadzu l'ememe; mbu eme g'onye iphe eme wekorohu l'eswe-atuta-unme?”

¹¹Jizosu bya ajia phe su: “O -nweru onye lanu l'ime unu, nweru aturu lanu; aturu ono dalahu l'ime nsu l'eswe-atuta-unme; ?onye ono tee jedu je akpufuta iya to? ¹²?Nemadzu ta akaduru aturu aburu okpobe iphe? Oo ya bu l'eme iphe-oma l'eswe-atuta-unme ta abukwa emebyi ekemu.” ¹³O pfuchaa nno bya asu nwoke ono: “Ngwa; lochia aka alochi.” O bya alochia aka. Eka ono bya eteta iya bya adu iya g'ophunapho du iya. ¹⁴O buerupho ndu Farisii atugbu je gephe chia idzu gephe e-shi megbua Jizosu.

Nwozi, Chileke hotaru

¹⁵Jizosu maerupho l'onoo iphe, ephe eje; o shi l'eka ono; o buru iya atugbu. A du igwerigwe tsoru iya. O mekota iphe, bu ndu iphe eme; ephe

ⁱ 12:7 Guna Hos 6:6.

wekorohucha. ¹⁶O pfushiaru phe ike su phe g'ephe ta akojekwa onye ya bu. ¹⁷Iphemiphe ono mee iphe, Chileke shi l'onu Azaya, bu onye mpfuchiru Chileke pfua vukota; suru:

¹⁸ “Wakwa onye ejeru mu ozi baa;
onye mu hotaru l'onwomu.

Ọ bu onye mu yeru obu bya
aburu onye emeje g'obu
jidata mu.

Mu e-ye iya Unme mu l'ehu
g'ọ kọoru ohamoha,
nọ ọ mgboko ọ mu e-kpe
phe ikpe.

¹⁹ O too jekwa atụ igoligoli;
ọphu oojekwa echi mkpu.

Ọphu ọ dukwa onye byaru
lanuma olu iya l'etsuzo.

²⁰ Ọ ọto nyakwofukwa g'ọ ka
mma l'ọ ekperema,
rigeru erigeru;
ọphu ọ phunyikwa g'ọ ka
mma l'ọ oroku,
enwu reswereswe.

Oo-gudeekwapho ọka iya g'ọ
gude iya jasụ teke iphe,
pfuru nhamunha a-kapyabe
ejo-iphe.

²¹ Ọ buru iya bu onye ohamoha
a-nodu ele enya l'eka.”

Ọka ike Jizosu shi

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

²²Tobudu iya bu; a bya edutaru Jizosu nwoke lanu, obvu bu ebubu l'ehu. Obvu ono mee ya; ọ nodu atsụ ishi; teme ophu o pfudu opfu. Jizosu bya emee nwoke ono; ọ phuahaa ọzo; pfuahaa opfu. ²³Ọ du-dzukotar ndu ono g'ephe ha biribiri ntumatu. Epe su: “?Tọ bukwanu onye-a bu Nwa Dévidi obu?”

²⁴Ndu Fárisii numae ya pho bya asu: “Nwoke-a tege anodukwa achishije obvu; ọ to bu l'ọ gude ike obvu, bu Biyelezebolu, bu iya bu ishi iphe, bukpoobvu l'ophu.”

²⁵Jizosu maerupho iphe, epe arị bya asu phe: “Alị-eze -keha ebo; seahaa opfu be ọ buakwaa ọla-l'iswi. Nokwapho g'oo-du unuphu; ozo mkpukpu, keharu onwiya ebo. ²⁶Teke ọ bukwanu ọ Nsetanu achifuje

Nsetanu; ọo ya bu ẹ nkwoka du l'ibe iya; ?denu g'ee-me g'alì-eze iya ke-ru? ²⁷Ọ -bukwanuru l'ọo Biyelezebọlu be mu gude achìshi ọbvụ; ?bu ọunu be ndu k'unu gudekwanu achìshi ọbvụ nkepẹ? Ọ kwa iya bu l'ọo ndu k'unu e-goshiwaro unu l'ikpe nmaru unu. ²⁸Obenu teke o bukwanu l'ọo Unme Chileke be mu gude achìshi ọbvụ ọbu; ọo ya bu l'o noo iphe, egoshi ẹ Chileke bukwa eze l'ehu unu.

²⁹“Tọo ?denu ge nemadzu e-shi bahu l'ulo onye okpehu du je egwee ivu iya k'ehuka; a -gufu l'o vuru uzo kee ya egbu temanu l'o gweta ivu iya k'ehuka.

³⁰“Su-a; onye mu liya atugbaduru bukwa onye opfu mu; onye mu liya ta achikobedu achikobe l'achikakwa achika. ³¹Noo g'o gude mu su unu-a; iphemiphe, bu iphe-eji, unwu-eliphe eme; mekpoo epfubyishi, ephe anoduje epfubyishi Chileke be dukotachakwaa k'ophu Chileke a-guru phe iya nvu; obenu l'onye pfubyiru Unme-du-Nso be Chileke ta abyakwa aguru nvu. ³²Onyemonye, pfuru Abubu-Ndiphe ejo opfu be aa-gukwaru nvu; obenu l'onye pfubyiru Unme Chileke be a taa gukwaru nvu ẹ mgboko ọwa; ophu aa-gukwaru iya nvu ẹ mgboko ophu abya nu.”

Oshi-omi yee akpuru iya

(Luk 6:43-45)

³³“I -nodu eme gi wota akpuru du ree l'oshi, i yeru; vuru uzo meadaa oshi obu go du ree. Teke i haru oshi, i yeru; o mebyihu; l'ii-maru l'akpuru iya a-dukwapo eji; kele e gude akpuru, oshi miru amaru egube oshi, o bu. ³⁴Unube unwu, ejo agwo nwushiru-a! ?Unu e-shi ishiagha pfua opfu oma l'eka unu du njo? kele iphe, onu epfuje bu iphe, jiru obu bushihu. ³⁵Okpobe nemadzu eshije l'okpobe iphe, du iya l'obu wofuta okpobe iphe; ejo nemadzu nodu eshijekwapo l'ejo-iphe, du iya l'obu wofuta ejo-iphe.

³⁶“Ge mu karu unu: mboku ikpe Chileke be Chileke e-kpekwa onyemonye ikpe mkpokoro opfu, o pfujekporu. ³⁷L'o kwa opfu, shi ngu l'onu be ee-gude gua ngu l'onye pfuberekoto. Ọ bukwarupho opfu, shi ngu l'onu be ee-gudekwapo nmaa ngu ikpe.”

Iphe-ohumalenya, meru l'ehu Jiona

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸Tobudu iya bu; o nweru ndu ezije ekemu me ndu Farisii haru bya asu iya: “O-zi-iphe; menaarụ anyi iphe-ohumalenya, e-goshi l'ọo Chileke ziru ngu gi bya eviya.”

³⁹O yeeru phe iya onu su phe: “Ogbo-nta-a pakpokwaaru njo. Epe te ekwe-du nopyabe l'eka Chileke. Epe nodu achọ iphe-ohumalenya. Ole o to dukwanu iphe-ohumalenya ozo, ee-goshi phe; gbahaa iphe, meru Jiona, bu onye mpfuchiru Chileke. ⁴⁰Noo kele ọo ge Jiona noru abali eto: eswe lenyashi l'ime epho ophomu okazu ono bu ge Abubu-Ndiphe a-no abali eto; eswe lenyashi l'imime ali. ⁴¹Ndu

Ninive l'a-gbalihu mbòku ikpe; nmaa ọgbo nta-a ikpe; kele izimanu lwaru ndu Ninive azu; ephe ghaa umere; lwapfuta Chileke l'opfu, Jiona pfuru phe; obenu l'onye ka Jiona no l'eka-a nta. ⁴²Nwanyi, bu eze ndu Sheba be a-gbalihukwa mbòku ikpe; nmaa ọgbo nta-a ikpe; kele o shi l'eka igwe beru; ali beru bya ge ya numa opfu nkwa menya Solomonu. O be nta-a be onye ka Solomonu no l'eka-a.”

Iphe, akpaje obvu alwa azu

(Luk 11:24-26)

⁴³“Oobujeru teke a chifuru nemadzu obvu l'ehu; obvu ono etsoru echi-egu eka mini adudu aghaphe; achọ eka oo-nme anmee. Teke o jenyaa; ophu o dudu eka o humaru; ⁴⁴l'o su ge ya laphueshikwa azu l'akahu ulo iya-a. Teke o byatashiaru o dabyiwaru iphoro; a zawa iya azaza; dozichaa ya ree; ⁴⁵l'oo je achita obvu esaa ozo, ka iya njo; ephe awuba je eburu iya. Nduz nwoke ono teke ono abya aka njo; eme le teke mbu pho. Nokwapo g'oo-du ọgbo nta-a, megburu onwophe l'ejo-ipe-a bu ono.”

Ne Jizosu yee unwune iya

(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶Noo ya; Jizosu kpukwaduru-a opfu l'onu epfu eyeru ndu ono; ne iya yele unwune iya byawaa bya apfuru l'etezi zia su g'e kua ya g'ephe pfuru yeru iya. ⁴⁷O nweru onye suru iya g'o gebekwa le ne iya yee unwune iya nokwa l'etezi achọ g'ephe pfuru yeru iya.

⁴⁸O su onye ono, pfuru iya ya nu ono: “?Bu onye bu ne mu; to bu ndu ole bu unwune mu obu?” ⁴⁹O bya atube ndu etsoje iya nu eka bya asu: “Wakwa ndu bu phe bu ne mu; bya aburu unwune mu baa. ⁵⁰Kele onyemone eme iphe, du Nna mu, bu l'imigwe l'uche; buakwaa nwune mu ke nwoke; bya aburu nwune mu ke nwanyi; bya abukwarupho ne mu.”

Onye agha mebyi iphe

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

13 ¹O buru ujiku lanu onokwapo be Jizosu shi l'ulo ono tugba je anodu laguga eze-enyimu. ²A du igwerigwe gbahee ya mbugburu; k'opfu o bahuru l'ugbo, no l'ime mini ono je anodu. Igwerigwe ndu ono kuru l'eli-mgboko. ³O gude etu zia phe iphe, du igwerigwe su:

“Nwoke lanu jeru atu mebyi iphe. ⁴O nodu atu mebyi iphe ono; o haru daa laguga gbororo; enu bya atutua ya. ⁵Ozo nashihu iya daa l'ali, du epfu-epfu; eka anu ali adu-zidu. Ntanta-a o fushia ome l'anu ali ono, ta adukwanu igbi ono. ⁶Anwu chilahaepo; o chipyashia ya. O nwulwashihu kposhihu nku; kele o to nwedu ogharavu l'ime ali. ⁷Ozo daa l'eka akpuru obvu no l'ime ali. Yele obvu ono futakota. Obvu onoya kpagbushia ya. ⁸Ozo daru l'eka ali du ree. O fushia

ome; vua evuvu; bya amiya amimi. Ndu amiya ukporo ise; ndu ukporo eto; ophu aburu ukporo liri.

9“Onye nweru enu-nchi, anu iphe numakwa iya!”

**Iphe, meru iphe, Jizosu egudeje
etu ezi iphe**

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

10Tobudu iya bu; ndu etsoje iya nu byapfuta iya bya asu iya: “?Bu gunu meru g'o gude i gude etu epfuru ndu ono opfu?”

11Jizosu su phe: “Oo unubedua be Chileke meru g'unu maru iphe, e shi domigbaa edomi, bu iya bu k'eka Chileke bu eze; obenu le ndu k'ono be o to meduru g'ephe maru iya. 12Noo kele iphe, bukpo onye nweru nu be Chileke e-yebaaru g'o nweru nweru k'etsutsu iya. Obenu onye ete nwedu nu be oo-gbenu natafulenu nwophu, o nweru. 13Noo g'o gude mu gude etu etu epfuru phe opfu. Kele phe e-le enya nta lee imo; o to dudu iphe, phe ahuma. Teke phe numachaaru nta numa imo; o to dudu ophu aga phe nchi. Ophu o dudu iphe, byaru l'edo phe enya. 14O buru l'ehu phe be iphe, Azaya onye mpfuchiru Chileke pfuru vuru; lo suru:

“ Ephe a-nga nchi nta ngaa
imo;
o to dudu iphe, edo phe
enya.

Lee enya nta lee imo;
o to dudu iphe,
phe byaru ahuma.

15 Opfu l'ephe kpochiwaru obu.

Ephe swo-chiwaa nchi;
tanyibe enya.

O -burabu m'ephe
egudekwaa enya huma;
gude nchi phe numa.

Obu phe emee g'o doo
phe enya; m'ephe
aghakobe
byapfuta Chileke g'o
dzoo phe.^j

16“Su-a; ehutu-so be a goru nu unu; opfu l'unu duru ike gude enya unu huma uzo; gude nchi unu numa iphe. 17Le tororo, mu eme ge mu gbuaru iya unu bu le ndu mpfuchiru Chileke; me ndu pfuberekoto, du igwerigwe

j 13:15 Guna Azá 6:9,10.

bẹ ọ gúru egu ahúma iphe-a, unu ahúma-a; ọle ephe ta ahúmaduru iya. Ọ gúkwaru phẹ phọ anúma iphe-a, unu anú-a; ọle ephe ta anúmaduru iya.”

Iphe, ẹtu onye agha mebyi iphe ono bu

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 “Wakwa iphe, ẹtu k'onye jeru atọ mebyi iphe ono bu baa: 19 O nweru onye anọduje anọ iphe, eepfu lẹ k'ẹka Chileke bu eze; ọle o too dodu iya ẹnya. Onye-Njọ ono abya anafu iya mebyi iphe ono, e pfuru, nọ iya l'ime obu ono. Ọ buru egube onye ono bu ndu k'ono, a gharu l'aguga gbororo onoya. 20 Ndu ophu daru l'epfu bu onye ophu bu: teke ọ nọmaru opfu ono bẹ ọ natakpọoru iya l'ẹhu-utso. 21 Ophu ọ tọ gbaduru iya ogbarabvu l'obu. Ọ kpọepho upfu nwanshii; iphe mkpamẹhu byapfutaẹ ya phọ; ọzoo ndu ọzo melahaa ya ewere l'ọ kwetarọ opfu ono; l'ọ buru iphe, ọo-kpakota daa; parọ opfu ọbu buhaa. 22 Ndu ophu daru l'ẹka obvu du l'ali; bu onye ophu nọmaru opfu Chileke; ọle ọogba egomunggo ẹhu iya. Eyenuka obu l'ẹku batanọ bya akpaahaa opfu ono ẹhu. Ophu ọ miduru amimi. 23 Obenu lẹ ndu k'ono, bu mebyi iphe, a turu l'okpobe ali ono; noo ndu ophu bu ndu anumajechaa ya nu; bya ewota iya ye l'okpoma phẹ. Ọ buru ndu k'ono eyeje mebyi. Ophu eyee ukporo ise; ophu eyee ukporo ẹto; ophu eyee ukporo l'iri.”

Ẹtu, e gude ohu iphe anmaa

24 Noo ya; a nonyakwaa Jizọsu byakwa anmaaru phẹ ẹtu ọzo sọ phẹ: “Gẹ Chileke e-shi goshi lẹ ya bu eze a-duẹpho gẹ nwoke, chitaru mebyi iphe, du ree je aghaa l'ali. 25 O be l'enyashi ujiku lanu; teke e kuchawaru mgbenya; onye ohogu nwoke ono bya achita akpuru iphe je aghakwaaphọ l'ẹka ono, ọ gharu okpobe iya phọ. Ọ ghaẹbe iya bya aburu iya atugbu. 26 Mebyi iphe ono nọdu l'ẹka ono fushia bya awata amimi. Ohu iya phọ fushikwaaphọ bya amia. A gbẹ teke ono huma l'ohu mebyi iphe yi iya. 27 Ndu ozi nnajiuphu ono byapfuta iya bya asu iya: ‘Nnajiuphu; ?tọ bunaa okpobe mebyi iphe bẹ i gharu l'ali ngu-a? ?Denuhunu g'ọ gude ohu iya fushia ya ẹghirigha nno?’ 28 Nwoke ono sọ phẹ l'ọ du g'ọ bu ndu ephe l'iya duru l'opfu bẹ meru iya nu. Ndu ozi ono sọ iya: ‘?Bu iya bu l'ọ du ngu g'anyi je epheshia ya tọ?’ 29 O sọ phẹ: ‘Waawaa! Unu -jeshia epheshi ohu mebyi iphe ono bẹ ẹka a-tunukakwa unu atutu; unu eje ephekọbe iya ndu ophu bu okpobe iya. 30 Unu haa ya g'ephe tuko vua jeye teke ebubu iya. Noo teke mu a-karu ndu ebu iya nu g'ephe vuru ọzo pheshiada ohu iya ono; chikobe l'ẹka lanu; sweshia ya

esweshi kpoo ya oku. Temanu ephe ebutawarọ ophu bu okpobe iya vuba l'ulo mu teke ono.’ ”

Etu, e gude akpuru oshi mosutadu anma
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹Jizosu byakwa anmaaru phe etu ozo su phe: “Su-a; ge Chileke e-gude goshi le ya bu eze l'a-duepho g'akpuru oshi mosutadu, nwoke wotaru ghaa legu iya. ³²Akpuru oshi ono bu iya kakota rwiirwiirwii l'iphe, bukota mebyi iphe, aaghaje aghagha l'ali. Ole o bujeru teke o byaru evua; l'o kakota iphemiphe, aakuje akuku l'eli. Lo bya aburu oshi k'ophu unwu enu, ephe l'eli anoduje akpa epfuno l'ekali iya.”

Etu, e gude iphe-ekoje-buredi anma
(Luk 13:20-21)

³³No iya; Jizosu byakwa anmaaru phe etu ozo su: “Ge Chileke e-shi goshi le ya bu eze; a-duepho g'iphe-ekoje-buredi, nwanji hataru nwanshiji ye l'ukpokutu iphe, eegudeje eme buredi. Iphe ono jiru nkweka eto.

Jizosu gude etu ezi iphe
(Mak 4:33-34)

³⁴“O buru etu etu egube ono be Jizosu gude zikota ndu ono ozi-oma ono. O -gudedu etu be o to dudu iphe, oozije phe. ³⁵Iphe ono je emee; iphe, onye mpfuchiru Chileke pfuru vua; bu ophu suru:

“Mu e-gude etu etu pfluaru
phe opfu.

Mu e-pfuru phe iphe ono,
e domiru edomi eshinu
e meru mgboko ono.^k”

Jizosu epfu iphe etu ono, o nmaru k'ohu iphe ono bu

³⁶Noo ya; Jizosu paru ikpoto ndu ono haa; bahushia l'ulo. Ndu etsoje iya nu bya abyapfuta iya; bya asu iya: “Konaaru anyi iphe, o bu; mbu k'ohu iphe ono g'o doo anyi enya.”

³⁷O su phe: “Onye ono, agha okpobe mebyi iphe ono bu Abubu-Ndiphe. ³⁸Ali eka ono, o gharu iya ono buru mgboko l'ophu. Okpobe mebyi iphe ono, o gharu ono buru ndu Chileke bu eze phe. Ophu bu ohu iya ono buru unwegirima Onye-Njo ono nwuru. ³⁹Ohogu ono, gharu ohu mebyi-iphe ono buru Obutuswe. Teke ono, ee-buta iya ebuta ono buru g'oo-du me mgboko bujuepho. Ndu e-bu iya nu buru unwu-ojozi-imigwe.

^k 13:35 Gunaab Ebvu 78:2.

40 Oo g'e phekoberu ohu iya ono chita je akpo ooku ono bu g'oo-du teke mgboko a-bvu. 41 Abubu-Ndiphe e-zi unwu-ojosi-imigwe iya g'ephe chishi-kotakpo iphe, bu ndu ono, kpataru nwibe phe eme iphe-iji ono me iphe, bu ndu emeje ejo-iphe ozo g'ephe hakota; 42 chiru ye l'ota chichichi oku. Eka ono be nemadzu a-nodu kwaa ejo ekwa; taa ikireze. 43 Ndu ophu pfuberekoto l'iphu Chileke a-nodu egbu nwiinwii g'enyanyu l'eka Nna phe bu eze. G'onye nweru enu-nchi numakwa iya!"

Iphe labo, vugbaa oke aswa

44 "Eka Chileke bu eze du g'iphe, vu oke aswa, e woru domia edomi legu. Onye lanu je ahuma iya woru iphe kpuchia ya; teru eswa lasha. O laa je atuko iphemiphe, o nweru reshia je azua ali ono."

45 Noo ya; o su: "Onye maru iphe, eka Chileke bu eze bu; emeje g'eze onye agba ngho; o nodu achogopoto, amashi mma ike, ya a-zu. 46 O chonyaa ya; bya ahuma ophu ere ntumatu. O laa je atuko iphe, o nweru reshia gude je azua ya."

Ugbu-ikokoro

47 "Su-a; Eka Chileke bu eze dukwa gegube eewojeru ugbu-ikokoro tua leze-enyimu-a; lo nwukoo ema, du iche iche. 48 Ema ono -jiegbo ugbu ono; la bya akpu ya kpufuta eli-mgboko; bya anodu anoo; hoo ya ahoho; hoshia ya ophu du ree ye le nkata bya ekporu ndu ophu du eji je awushia. 49 Noo g'oo-du teke mgboko a-bvu. Ndu ojosi-imigwe a-lufuta bya ahoshia ndu ejo-iphe l'eka ndu pfuberekoto no. 50 Lee-je achiru phe ye l'ota chichichi oku. Eka ono be nemadzu a-nodu raa ejo ekwa; taa ikireze."

Iphe ophuu l'akahu iphe

51 Noo ya; Jizosu jia phe su phe: "?O kwa l'iphe ono, mu epfu ono doru-a unu enya?" Epe su iya: "Ee Nnajiuphu!"

52 O su phe: "Oo ya bu l'iphe, bu onye maru ekwo-opfu Chileke maghee ya ree; bya aburu onye kwetawaru le Chileke bu eze iya be dupho ge nwoke, kwaru eze unuphu. O nodu atukoje akahu iphe me iphe ophuu gwefuta l'ulo ophu o doberu eku, du iya mkpa."

Aajika Jizosu le Nazaretu

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 Tobudu iya bu; Jizosu nmaebekotakpoephe etu etu ono g'o ha; o bya eshi l'eka ono tugba; 54 lasha mkpukpu iya. O rwua eka ono bya abahu l'ulo-ndzuko ndu Jiu je eziahaa phe opfu Chileke. O zirwua iphe obu k'ophu o du ndu no l'eka ono biribiri. Epe tuko pfuaaha su: "?Bu awe be egube oke mmamiphe owa-a shi iya? ?Denu g'o shi emebe iphe-ohumalenyia owa-a? 55 ?To bunu iya-a bu nwatibe nwoke kapyinta-a? ?To bunua Meri be ne iya

aza? ?Tò bünü iya bụ nwune Jiemusu yèlè Jíóşefu; waa Sayimonu; mę Jiu-dasu? ⁵⁶?Tò bünää unwune iya kę nwanýi bę anyi l'ęphe bugbaa l'ęka-a? ?Bü awe bę o shi nwütachahunaa iphe ọwa-a?" ⁵⁷Iphe ono kpatsu pęę ęhu-ęghu.

Jizọsu sụ pęę: "Onye mpfuchiru Chileke bę aakwabejekwa ùbù l'ęka-meka; agufuekwapho lę mkpukpu iya waa l'ibe iya." ⁵⁸Ọ bürü iya meru g'o gude ọphu iphe, dų biribiri, ha shii, Jizọsu meru l'ęka ono adųdu igwerigwe kęlę ęphe te ekwetaduru nkiya.

Anwụhu Jìonu onye emeje baputizimu

(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

14 ¹No iya; ọ bürü teke ono bę Herọdu, bụ ọchi-ọha Gálili nųmaru údù Jizọsu; ²bya asụ ndu ejeru iya ozi: "Unu maru-a l'ọ kwa Jìonu ọphu emeje baputizimu tetaru dzuru ndzụ ọzo; ọ kwa iphe ono meru iphe, ọduje ike eme iphemiphe ono, dųgbaa biribiri ono."

³Iphe, meru nų bụ lę Herọdu zijeru; e je egude Jìonu; kee ya ęgbu je atuchia l'ulo mkporo. Ọ bürü Herọdiyasu bę kparų iya nų. Herọdiyasu ono bụ nyee Filipu. Filipu bükwanuru nwune Herọdu. ⁴Lę Jìonu shi asų-je Herọdu l'ọo iphe, ta adųdu Chileke ree bę o meru; l'o jeru ahata nyee nwune iya ono luru. ⁵Ọme ọ tọ bųwaa lę Herọdu atsų ọha ebvu mę o gbuwaa Jìonu egbugbu. Obenu l'ọha pfudzuwaru lę Jìonu bụ onye mpfuchiru Chileke.

⁶Noo ya; o be mbọku, bụ eswe, Herọdu aboje Obo-iphe gude anyata mbọku, a nwuru iya; nwa Herọdiyasu kę nwanýi bya etee ebvu l'atati-phu ndu ębyaa Herọdu ono. Ęhu tsọo Herọdu ntumatu. ⁷Tọbudu iya bų; o richaaru iya angų sụ lę ya a-nų iya iphe, ọ rwọkpoeru iya pho.

⁸Noo ya; ne iya kwarų iya ye. Ọ byapfuta Herọdu bya asų iya: "Yenu ishi Jìonu ọphu emeje baputizimu l'ochi pataru mu l'ęka-a!"

⁹Ęhu daepho eze ono dzų. Obenu l'eshinu o riwaru angų l'iphu ndu ono, byaru iya ębyaa ono bę ọ sųru g'a nųkwa iya iphe, ọ sųru g'a nų iya. ¹⁰O zia; e je egbuta Jìonu ishi l'ulo mkporo; ¹¹ye l'ochi bya apee nwa-mgboko ono. Nwata woru iya je apee ne iya. ¹²Ndu etsoje Jìonu bya bya apata ogwe iya je elia. Ęphe mechaa; je akọoru Jizọsu iphe, meru nų.

Jizọsu anų ọnu ọmadzu iri l'ębo

I'ukporo iri nri

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jìon 6:1-14)

¹³Tọbudu iya bų; Jizọsu nųmaepho iphe, meru nų; o kwe hm bahu l'ugbo tųgbua jeshia l'ęka ọo-nọdu nwekiya. Ikpoto ndu ono nųmaepho lę Jizọsu gudewaa ugbo tųgbua; ęphe shi lę mkpukpu lę mkpukpu gude ọkpa tsoru iya. ¹⁴Ọ futa l'ugbo ono bya ahuma ikpoto nemadzų, ha shii, nọ l'ęka ono. Imemini pęę dų iya shii; o mee ndu iphe eme; ęphe wekorohu.

¹⁵O bejeepho l'uzenyashi ndu etsoje iya nū jepfu iya je asū iya: “?I maru-a l'eka-a bụ echięgu; teme nchi nōdu ejihuwaa? Sūdupho ikpoto ndu-a g'ephe laa; g'ephe abahūkwanu lę mkpūkpu lę mkpūkpu-a, nō-pheru anyi mgburugburu-a je azūtaru onwophe nri.”

¹⁶Jizosu sū phe: “G'ephe te ejeshiro alala. Unu nūnu phe nri g'ephe ria.”

¹⁷Ephe sū iya: “Iphe, anyi gude l'eka-a bukwa ishi buredi ise waa ęma labo kpurumu.”

¹⁸O sū phe: “Ngwa; unu chitaru mu iya l'eka-a.” ¹⁹Noo ya bụ; o karu ikpoto ndu ono g'ephe nōduchaa anō l'eka ono, nwęswa dū kirikiri ono. O bya achita ishi buredi ise ono waa ęma labo pho; bya apalia ęnya ime-li; kele Chileke ekele kę nri ono; bya eworu iya nyawashia chiru nū ndu etsoje iya nū. Ndu etsoje iya nū woru iya keshiaru ikpoto ndu ono. ²⁰Ephe tūko rijichaa ephe. Ephe bya atutukobe ndu ophu e riphodoru. O ji nkata iri l'ębo. ²¹Unwoke, yi lę ndu ono, riru nri ono beru l'unu unwoke iri l'ębo l'unwoke ukporo iri; a -gufukwa unwanyi l'unwegirima.

Jizosu eje ije l'eli mini
(Mak 6:45-52; Jion 6:16-21)

²²Toḅudu iya bụ; Jizosu sū ndu etsoje iya nū ono g'ephe bahū l'ugbo; vuru iya uzo dafu azu iya ophu gę ya pfuadaru igwe oha ono g'ephe lashia. ²³O pfuchaerupho igwe oha ono; ephe lashichaephe; o tugbua je anodu l'ubvū nwękinyi iya pfuahaa nūahaa Chileke. Nchi jihuchaa; o nōdu pho l'eka ono nwękinyi iya. ²⁴Ugbo ono nōdu lechilabo eze-ęnyimu ono. Oke akpara-mini nōdu atukwapho. O mee akpo ugbo ono nōdu atsu l'ęhu; kele pherephere ezifuanu iziphu. ²⁵Jizosu jeru ije l'eli mini ono jepfushia phe. Teke ono buwaru l'iphe-oduu aha ęnu. ²⁶Ndu etsoje iya nū hūmae ya pho; ęka ooje ije l'eli mini ono; ęhu nmalahaa phe anmanma; ęka ephe dobesu l'oo maa. Ephe chishia mkpu; ęka ndzu agu phe.

²⁷Teke ono kwapho; Jizosu sū phe: “G'okpoma shihu unu ike. O bua mbędua. Ndzū ba agushi unu.”

Pyita eje ije l'eli mini

²⁸Noo ya; Pyita sū iya: “Nnajiuphu; o -buru ngu eviya; kanuru mu gę mu nyibata l'eli mini jee ije byapfuta ngu.”

²⁹O sū iya: Ngwa! Byanu! Pyita kwenu do; nyifuta l'eli ugbo ono jeru ije l'eli mini ono jepfushia Jizosu. ³⁰Toḅudu iya bụ; o hūmaephe akpara-mini ono, atū nū ono; ndzū guahaa ya. Ndzū wataę ya pho agugu ono; o wata anguda anguda lę mini ono. O rashia: “Nnajiuphu dzoo mu-o!”

³¹Jizosu bya amachia ęka selita iya sū iya: “Oo-wa! Ekwekwe nkengu apaa nwanshii. ?Bū gūnu meru g'o gude i bōahaa obu ębo?”

³²Yę Pyita bya aswiru bahū l'ime ugbo ono. Oke pherephere ono zibuhu. ³³Ndu etsoje iya nū ono, nōkota l'ime ugbo ono bya abaru iya eja sū iya: “I bupho Nwa Chileke obu eviya eviya.”

**Jizọsu eme gẹ ndu iphe
emegbaa wekọrohu lẹ Gẹnesaretu
(Mak 6:53-56)**

³⁴ Tọbudu iya bụ; Jizọsu phẹ daghaa mini ono bya afuta lẹ Gẹnesaretu.
³⁵ Ẹphe futaepho; ndu ẹka ono hụbechawaa Jizọsu ama. E zia; a gbachaa-
ru je l'unuphu l'unuphu je apatachaaru iya ndu iphe emegbaa g'ẹphe ha.
³⁶ Ẹphe nọdu arwoje iya g'o kwe g'ẹphe denyi iya ẹka; obetaru ọ bụru l'ọnu
uwe iya. Iphe, bụkpoo ndu denyiru ọnu uwe iya ono ẹka wekọrohuchaa.

**Omelali ndiche ndu Jiu
(Mak 7:1-13)**

15 ¹ Ọo ya bụ; ọ duru ndu Fárisii, dọru l'ẹka ono; wakwaphọ ndu
ezije ekemu. G'ẹphe ha tuko shi Jierúsalemu byapfuta Jizọsu bya
asụ iya: ² “?Bụ gunu meru iphe, ndu etsoje ngu nụ emebyi omelali, shi lẹ
nna anyi oche phẹ? ?Bụ gunu meru iphe, ẹphe ta akwojedu ẹka akwokwọ
temanu ẹphe erije nri?”

³ Jizọsu bya asụ phẹ: “?Bụkwanu gunu meru g'o gude unu gbẹ gwọbechia
ekemu, Chileke sọru g'e meje je emeahaa omelali, nemadzụ doberu? ⁴ Lẹ
Chileke sụkwaru: ‘Yejekwaru nna ngu yẹle ne ngu ùbvù.’¹ Bya asụkwapho:
‘Onye epfujeru nna iya ọzoo ne iya ejo opfu g'e gbukwaa onye ọbu egbu-
gbu.’^m ⁵ Unubẹdua byakwanu epfu bya asụ: ‘Ọ -buru lẹ nemadzụ sọru nna
iya; ọzoo ne iya: Iphe, mu gege egude kwọo ngu bụakwaa iphe Chileke.’ ⁶ ‘Ọo
ya bụ l'onye ono ta agbaeduru kẹ g'ọ gbaaru ne lẹ nna iya mkpu.’ Unu sụ l'o
to pfuduru eji. Unu shi ẹgube ono gude l'unu eme omelali, unu ezi; mee Opfu
Chileke ọ bụru iphe-mmanu. ⁷ Lekwa unubẹ tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu-a! Azáya,
onye mpfuchiru Chileke pfugbuakwaru k'unu teke o pfuchiru Chileke sụ:

⁸ “Ndu-a bụ l'ogbogboromonu
bẹ ẹphe gude
akpìritaru mu ntse.
Ọ bụru ire bẹ ẹphe gude
aja mu ajaja;
obu phẹ nọdugbaa mu
uzenya.

⁹ Ẹphe abaru mu ẹja mkpẹ;
bya ezi ekemu,
nemadzụ turu;
ọ nọchia ẹnya ekemu
Chileke.”ⁿ

¹ 15:4 Gūnaa Awụ 20:12; Dit 5:16. ^m 15:4 Gūnaa Awụ 21:17; Uke 20:9. ⁿ 15:9 Gūnaa
Azá 29:13.

**Iphe, aaso nsọ; mę iphe,
a ta sọdu nsọ
(Mak 7:14-23)**

¹⁰ Jizọsu bya ekua igwe ọha ono; bya asu phe: “Unu gebekpọdapho gę mu karu unu g’o doo unu ęnya. ¹¹ Ọ tọ bukwa iphe, nemadzu eri l’onu aturuwuje iya; ọ kwa iphe, shi nemadzu l’ime obu futa iya l’onu bu iphe, aturuwuje iya nu.”

¹² Tọbudu iya bu; ndu etsoje iya nu byapfuta iya bya asu iya: “?I maru-a l’iphe ono, i shi epfu ono shikwa eghe ndu Farisii eghe?”

¹³ Ọ su phe: “Iphe, bukpuo oshi, ata budu Nna mu, no l’imigwe gude ęka iya yee ya be ee-phefukwa ephefu. ¹⁴ Unu paru phe ro haa l’ephe bu ndu atsu ishi, kpu ndu atsu ishi. Onye atsu ishi -kpuru onye atsu ishi ibe iya be ephe a-tukokwa dalahu le nsu.”

¹⁵ Pyita su iya: “Meeshinu g’etu ono doo anyibedua ęnya.”

¹⁶ Tọbudu iya bu; ọ su phe: “?Bu iya bu l’unubedua be iphe ete dojekwapho ęnya? ¹⁷ Unu ta amakwapho l’iphe, eeri l’onu bu l’ephe be ọobahuje; leeshi l’eka ono nyifu iya. ¹⁸ Obenu l’iphe, nemadzu epfu l’onu bu l’obu be o shi iya futa. Ọ buru ono bu iphe, aturuwuje nemadzu. ¹⁹ Kele ọo l’ime obu nemadzu be iphemiphe-a shi: agba ejo egomunggo; egbu ọchi; eri ogori; apharwushi onwonye; ezi iphuru; adzu ọka; yele epfurwushi nemadzu. ²⁰ Ọo iphemiphe ono bu iphe, aturuwuje nemadzu. Obenu l’a ta kwọduru ęka ria nri tee aturwudu nemadzu ililekpoo.”

**Ekweta nwanyi, abudu onye Jiu
(Mak 7:24-30)**

²¹ Jizọsu gbeshi l’eka ono bya ejeshia mkpukpu le mkpukpu, no-pheru Ta-ya yele Sayidonu mgburugburu. ²² A bya l’amaru; nwanyi Kėnanu, bu l’eka ono byapfuta iya bya echia mkpu su: “Nnajiuphu, bu Nwa Dėvidi! Phunaaru mu obu-imemini! Le nwatibe mu ke nwanyi be ọbu alokwa kpurukpuru.”

²³ Ọphu Jizọsu epfuduru opfu yeru iya. Ndu etsoje Jizọsu bya arwoahaa ya su iya: “Chifunu nwanyi-a, letsophe anyi arachi anyi nchi-a.”

²⁴ Jizọsu su: “Ọ tọ dukwa ęka ọzo, Chileke ziru gę mu je; gbahaa gę mu jepfu ndu Izurelu, bu igwerigwe aturu, tuphashihuru etuphashihu.”

²⁵ Nwanyi ono gbeshi bya adaa kpurumu l’iphu iya su iya: “Nnajiuphu; jiko gbaaru mu ro mkpu.”

²⁶ Jizọsu su iya: “Nwanyi-a; ọ tọ dukwa ree g’e woru nri unwegirima nu unwu nkuta.”

²⁷ Nwanyi ono su iya: “Ono dua nno Nnajiuphu! Obenu le nkuta atutu-je-kwaa ęvirivi nri, dashihuru l’eka onye nwe phe nu eri nri.”

²⁸ Ọ pfuchaa nno; Jizọsu su iya: “Oowee! Gube nwanyi ọwa-a! Ekwekwe nkengu apaa. Aa-o! Ọ kwapho g’oogu ngu bu gę Chileke e-meru ngu.” E shiepho teke ono gędegede; ọ buru ada iya nwanyi ono ewekorohu.

**Jizọsu eme g'ẹhu dọ
ikpoto nemadzu ike**

²⁹Jizọsu shi l'ẹka ono tugbua bya etsoru aguga aguga eze-ẹnnyimu Gálili ogologo; je enyihu eli úbvú je anọdu. ³⁰Tọbudu iya bu; ikpoto nemadzu wuru byapfutashia ya; dutagbaaru iya ndu ẹniyeni; me ndu ndanwu danwushiru; me ndu atsụ ishi; me ndu te epfudu opfu; mewaro igwerigwe ndu ozo, iphe emegbaa. Epehe bya achiru phe wushiru Jizọsu le mgboru okpa. O mee; ẹhu dukota phe ike. ³¹No iya; ẹhu dukota phe ike; k'ophu o du ikpoto ndu ono biribiri g'ẹphe humaru le ndu te epfudu opfu pfuaharu opfu; ndu ndanwu danwushiru; ẹhu tetachaa phe. Ndu ẹniyeni jeahaa ije; ndu atsụ ishi nọdu aphụ ụzo. Epehe jaahaa Chileke ke ndu Izurelu ajaja.

**Jizọsu anụ unu umadzu iri nri
(Mak 8:1-10)**

³²Tọbudu iya bu; Jizọsu bya ekua ndu etsoje iya nu bya asụ phe: “Ime-mini ikpoto ndu-a dukwa mu; g'onye l'ẹphe nowaru ujiku ẹto l'ẹka-a; ophu o budu l'o dukwaduru nri, epehe gude, epehe e-ri-a. Ophu mu a-sukwanu g'ẹphe swiru ẹgu lashia. Mu -pfua nno; epehe lashia; mbà atushi phe l'uzo.”

³³Ndu etsoje iya nu su iya: “?Bu awe be anyi a-humakwanu buredi l'echiegu-a, l'a-sụ ikpoto ndu-a eriri?”

³⁴Jizọsu su phe: “?Bu ishi buredi ole be unu gudekpoo?” Epehe su iya: “O kwa ishi buredi esaa; waa unwu-ema, haru yikwaru iya pho.”

³⁵Oo ya bu; o su g'ikpoto ndu ono nodukota anoo l'ali l'ẹka ono. ³⁶O bya achita ishi buredi esaa ono waa unwu-ema ono bya ekele Chileke ekele. O bya awashia ya bya achie ndu etsoje iya nu; epehe keeru ikpoto ndu ono. ³⁷Ndu ono tuko ria nri rijichaa epho. Ndu etsoje iya nu bya atutua ibiribe buredi ophu ghuduru nu; o ji nkata-eevu-iphe esaa. ³⁸Ndu riru nri ono du unu unwoke iri; a -gufukwa unwanyi me unwegirima.

³⁹O bya asụ ndu ono g'ẹphe lawarọ. Epehe wukahua lashia. O bya abahu l'ugbo; o buru iya eje ali Magadanu.

**Eepfu ge Jizọsu mee
ohumalenya
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)**

16 ¹Ndu Fárisii me ndu Sadiusii bya agbaberu Jizọsu onya opfu g'ẹphe gude nmata iya. Epehe bya asụ iya g'o menaarụ phe iphe-ohumalenya, shi l'imigwe. ²O yeeru phe iya onu su phe: “Oobujeru teke o bu l'uzenyashi be akpaminigwe charu roboo; unu asụ l'echele iya be mboku a-dukwa ree. ³Teke o bukwanu l'utsu be unu humaru g'igwe du rogoro rogoro; teme erwurwu du iya; unu asụ l'igwe e-dzekwa o-lwa-bo-roboro ntanu-a. Su-a; eshinu unu amajechaaru epfu ge mboku a-du me

unu -lee ɛnya l'akpaminigwe; ?dɛnu g'o gude ophu unu adudu ike koo iphe, o bu; mbu iphe, emegbaa l'ogbo nta-a? ⁴Ogbo nta-a pakpokwaru njo. Epe te ekwedu nopyabe l'eka Chileke. Epe achoo iphe-ohumalenya; ole o to dukwanu iphe-ohumalenya ozo, eemeru phe; gbahaa iphe, meru Jiona.”

O pfuchaa nno; o paru phe haa l'eka ono; o buru iya atugbu.

**Uta, Jizosu ata ndu etsoje
iya nu
(Mak 8:14-21)**

⁵No iya; ndu etsoje iya nu bya erwua azu eze-ɛnyimu ono azu iya ophu bya anyata l'ephe zoharu egude buredi. ⁶Jizosu su phe: “Unu leta-kwa ɛnya; unu kwabekwa ɛnya g'iphe-ekoje-buredi ke ndu Farisii me ke ndu Sadusii te emebyi unu.”

⁷Epe pfuaharu nwibe phe su: “O kwa kele anyi te egudedu buredi-a.”

⁸Jizosu maerupho iphe, epe epfu bya asu phe: “Oo-wa! Ekwekwe k'unu apaa nwanishi! ?Bu gunu be o gude unu nodu epfugbaa l'unu te egudedu buredi? ⁹?Toko dokwapho unu ɛnya? Teke mu gude ishi buredi ise keeru unu nemadzu iri l'ebo l'ukporo umadzu iri; ?bu nkata-eevu-iphe ole be unu tutu-jiru l'iphiriba iya? ¹⁰Too ?unu ta anyatakwarupho k'ishi buredi esaa ono, mu gude keeru unu nemadzu iri onoya? ?me nkata-eevu-iphe ole, unu tutu-jikwarupho l'iphiriba iya? ¹¹?Denu g'o gude ophu unu amadu lo to budu opfu buredi be mu epfuru unu teke ono, mu suru unu g'unu kwabekwa ɛnya g'iphe-ekoje-buredi ndu Farisii me ke ndu Sadusii te emebyi unu ono?”

¹²O buru iya bu l'ephe amaru lo to budu iphe-ekoje-buredi be o kwata epfu su g'ephe kwabekwa ɛnya iya; l'iphe, oopfu g'ephe kwabekwa ɛnya iya bu iphe, ndu Farisii ezi yee ke ndu Sadusii.

**Pyita ako onye Jizosu bu
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)**

¹³O buru iya bu le Jizosu phe abya erwua mkpukpu, nogbaa le Sizariya Filipayi. O jahaa ndu etsoje iya nu su phe: “?Bukpoo onye be ndiphe asu-jekpoo le mube Abubu-Ndiphe bu?”

¹⁴Epe su iya: “O duru ndu suru li bu Jionu ophu shi emeje baputizi-mu; ndu asu li bu Elayijia; teme o duru ndu suru li bu Jieremaya; ndu su li bu onye lanu le ndu mpfuchiru Chileke.”

¹⁵O su phe: “Unubedua; ?unu sukwanuru le mu bu onye?”

¹⁶Sayimonu Pyita su iya: “Oo ngu bu Kereshi obu, bya aburu Nwa Chileke; mbu Chileke ophu nodu.”

¹⁷Jizosu su iya: “Ehu-utso be a goru nu gube Sayimonu nwa Jiona! Lo to bukwa amadu meru gi maru okpobe-opfu ono. O kwa Nna mu, bu limigwe. ¹⁸Su-a; iphe, mu akafuaru ngu bu; oo ngu bu Pyita. O buru l'eli

mkpuma-a bẹ mu a-kpụ Chìochi mu. Ọphu ọ dudu m'obeta ọ bụru anwụ-hu a-dụ ike emebyi ya nụ. ¹⁹Mu a-nụ ngu ire-igodo k'ẹka Chileke bụ eze. Ọo ya bụ; iphe, bụ iphe, i keru ẹgbu lẹ mgboko-a bẹ a gbẹakwaa l'imigwe kee ẹgbu. Iphe, bụ iphe, ị toru l'ẹgbu lẹ mgboko-a bẹ a gbẹakwaa l'imigwe tọ l'ẹgbu.”

²⁰O pfuẹbe nno bya akaru phẹ g'ọ tọ dukwa onye ọzo, ẹphe e-pfuru l'ọo ya bụ Kéreshi ọbu.

Epfupfu mbụ, Jizọsu epfu
lẹ ya e-je iphe-ẹhuka nwụhu
(Mak 8:31—9:1; Luk 9:22-27)

²¹No iya; ọ bụru teke ono bẹ Jizọsu wataru epfuru ndu etsoje iya nụ gẹ ya e-gude jee Jierúsalem; ya ejee iphe-ẹhuka, dọ igwerigwe. Ọ bụru l'ẹka ndu bụ ọgerenya; waa ndu-ishi uke Chileke; waa ndu ezije ekemu bẹ ya e-je iphe-ẹhuka ono. Ẹphe eworu iya megbua. O -rwua lẹ mbọku k'eto iya; ya eteta dzuru ndzụ ọzo.

²²Pyita bya ekuchi iya ekuchi baaharu iya mba sụ iya: “Tuswekwa Nna-jiuphu! Te epfuẹkwa ẹgube ono! Ẹgube ọwa-a ta abyakwa l'anwuru ngu!”

²³Jizọsu bya aghaa ẹnya bya asụ Pyita: “Gbeshi mu l'iphu gube Obutuswe ono. Nta-a bẹ iime g'i bụru upfu adu mu l'okpa; kele iphe, ịiri ta abudu uche Chileke; ọo uche nemadzụ bẹ ịiri.”

Etso Jizọsu

²⁴Tobudu iya bụ; Jizọsu sụ ndu etsoje iya nụ: “Onye ọ dọ g'o tsoru mu g'onye ono mịa onwiya ẹnya; vuta oswebe onwu nkiya bya etsoru mu.

²⁵Kele onye eme g'ọ dzoo onwiya ndzụ l'e-tuphakwa ndzụ iya etupha. Onye gudekwanu opfu ẹhu mu tuphaa ndzụ iya lẹ mgboko-a e-nwekwanuru ndzụ ojejeje. ²⁶Lẹ-a; ?bụ gunu bụ urwu, nemadzụ ritaru mẹ o -nwekotachaaaru iphemiphe, nọ lẹ mgboko-a; tuphakanana ndzụ iya? Ọ tọ dukwa iphe, nemadzụ egude agbata ndzụ iya mẹ o -tuphahuwaa. ²⁷Kele Abubu-Ndiphe a-bya ekpee ndiphe ikpe. Ọ -nọdu abya loogude ùbvù, egbu nwijnwii gẹ Nna iya egbu. Teke ono yele unwu-ojozi-imigwe iya aswiru; l'ọo-bya apfua onyemonye ugwo g'iphe, o meru gbaru. ²⁸Su-a; gẹ mu gbukwaaruu iya unu tororo; ọ dukwaru ndu haru pfuru l'ẹka-a, ata yidu nwụhu; gbahaa l'ẹphe humaadaru teke Abubu-Ndiphe a-buru eze; gude ùbvù; waa ike, dọ biribiri egbu nwijnwii abya.”

Jizọsu egbu nwijnwii
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

17 ¹A nọpfo abali ishii; Jizọsu duta Pyita yele Jiemusu; waa Jionu, bụ nwune Jiemusu duru phẹ je enyikota ùbvù, ha l'eli; ẹphe je anodu nwẹkaphe. ²Chileke gbanwee ugbugba iya latatiphu phẹ. Iphu iya gbuaaha

nw̄inwii g'ɛnyanwu. Uwe iya chaahaa kẹ phuuphuu g'anw̄u eswe. ³Noo ya; a bya ele ɛnya; M̄osisu yẹle Elayijia chaa l'iphu p̄hẹ; abo ɔja eyeru Jizos̄u.

⁴Pyita p̄fu-bulihu s̄u Jizos̄u: “Nnajiuphu; ọ dukwa ree g'anyi nọ l'ẹka-a; gẹ mu t̄a mkpu ẹto mẹ ọ -dukwa ngu ree; nanu nkengu; nanu kẹ M̄osisu; nanu kẹ Elayijia.”

⁵Ọ kp̄kwaduru-a iphe ono l'onu epfu; urwukpu, chagburu ɔcha bya aso-kp̄ta p̄hẹ. Olu-opfu shi l'urwukpu ono dafuta s̄u: “Onye ɔwa-a bu nwa mu nwoke. Mu yeru iya obu. O jiru mu ep̄ho. Unu n̄majekwa iphe, oopf̄u!”

⁶O be teke ndu etsoje iya n̄ n̄maru olu-opfu ono; ep̄he dakota kpuru k̄pube iphu l'ali. Ndzu n̄odu aḡshikpoo p̄hẹ ike. ⁷Jizos̄u bya bya ebyia p̄hẹ ẹka bya asu p̄hẹ: “Unu gbalihu. Ndzu ba aḡshi unu.” ⁸Ep̄he gbalihu bya achikaa ɛnya; chikaa ɛnya; ọphu ọ d̄edu onye ep̄he h̄maru; a -gufu Jizos̄u n̄w̄ekinyi iya.

⁹Ep̄he nyizetashia l'ubv̄u ono; Jizos̄u pfushiaru p̄hẹ iya ike s̄u p̄hẹ g'ọ to dukwa onye ep̄he e-p̄furu iphe, ep̄he h̄maru jas̄u teke Abubu-Ndiphe e-shi l'onwu teta dzuru ndzu.

¹⁰Ndu etsoje iya n̄ j̄a ya s̄u: “?Bu ḡnu meru iphe, ndu ezije ekemu s̄uru lẹ Elayijia e-vuadaru ɔzo bya?”

¹¹O yeeru p̄hẹ ọnu s̄u p̄hẹ: “Ọ kwa eviya lẹ Elayijia vufutaj̄adaa ɔzo bya g'ọ dozia iphemiphe ree. ¹²Ole-a; gẹ mu kakwaru unu: Elayijia bya-haakwaru; ọphu ep̄he amadu l'ọo ya. Ep̄he mee ya umerekete. Nokwapho gẹ Abubu-Ndiphe e-shi p̄hẹ l'ẹka jee iphe-ehuka.”

¹³Ọ buru teke ono bẹ ndu etsoje iya n̄ maru l'onye oopfuru p̄hẹ opfu iya s̄u l'ọ byawaru bu Jionu ọphu shi emeje baputizimu.

**Eeme onye ọbv̄u at̄u ndap̄fu
g'ọ wek̄orohu
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)**

¹⁴Ep̄he byapfutaep̄ho ikpoto ndu ono; nwoke lanu byapfuta Jizos̄u bya egbushi ikpere l'iphu iya s̄u: ¹⁵“Nnajiuphu; ph̄naaru nwa mu nwoke obu-imemini; kele ndap̄fu at̄u iya; mbu ọ n̄odu at̄ushikpoo ya ike. Kele tekenteke bẹ ọotujeru iya chie l'oku; teme ọ n̄odu at̄ujekwaru iya pho chie lẹ mini tekenteke. ¹⁶Toḅudu iya bu; mu dutaru iya ndu etsoje ngu n̄u; ọphu ep̄he ad̄udu ike mee g'ehu d̄u iya ike.”

¹⁷Jizos̄u s̄u: “Haa-oo! Unubẹ ọgbo ejo ọkpoma ọwa-a, ad̄udu iphe, unu ekwetaj̄e-a. ?Bu teke ole bẹ mu l'unu a-n̄o-beru? ?Mu a-takp̄oru unu nshi taberu teke ole? Unu dutaru mu iya l'ẹka-a.” ¹⁸No iya; Jizos̄u bya abaar̄u ọbv̄u ono mba. Ọbv̄u ono p̄hefu nwata ono l'ehu. E shi teke ono ọ buerupho nwata ono ewek̄orohu.

¹⁹E mechaa; ndu etsoje Jizos̄u byapfuta iya teke ọ n̄o n̄w̄ekiya; bya asu iya: “?Bu ḡnu meru iphe, anyi ad̄udu ike ch̄ifu ọbv̄u ono?”

²⁰Jizos̄u s̄u p̄hẹ: “Ọ kwa ekwekwe, unu ekweshiduru ike kparu iya. Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ekwekwe unu -habekp̄oonu shii gẹ nwa rw̄irw̄irw̄ii

akpuru mọsutadu bẹ unu a-sukwa eze úbvú-a; ‘Úbvú; phofu onwongu je anọdu l'ẹka pho.' Lọo-pholia onwiya. O tọ dukwa iphe, a-kpo unu ẹka ememe. ²¹Ole egube obvu-a ta alufujekwa abudu l'ọo onye aswiye ẹgu epfu anu Chileke chiru iya."

Jizosu epfu iya k'ugbo ẹbo
lẹ ya e-je iphe-ẹhuka nwuhu
(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)

²²O be ujiku lanu; ndu etsoje Jizosu dzukobe lẹ Gálili; Jizosu su phẹ: "Abubu-Ndiphe bẹ ee-mechakwaa deru ye ndiphe l'ẹka. ²³Ephe eworu iya megbua. O -rwua lẹ mboku k'eto iya l'o teta dzuru ndzu." Aphu iya kwatakpo rwua phẹ l'obu.

Jizosu atụ akiriko eze-ulo Chileke

²⁴Noo ya; Jizosu yee ndu etsoje iya nu byarwutaepho Kapaniyomu; ndu anaje okpoga akiriko k'eze-ulo Chileke bya ejepfu Pyita je ajia ya su: "O du g'onye ezije unu iphe ta apfujedu okpoga akiriko eze-ulo Chileke to?"

²⁵Pyita su iya: "O pfujekwa-a."

Tobudu iya bu; Pyita bahupho l'ulo; Jizosu vuru uzo tufu onu su: "Sayimonu; denu gi yeru onu? O du ngu go bu ndu ole atujeru akiriko; ozo u tu mmanu ozo; nu ndu eze ke mgboko-a? Bu ndibe eze; to ndu ozo?"

²⁶Pyita su iya l'o kwa ndu ozo.

Jizosu su iya: "O n'ia bu lẹ ndibe eze ta ayidu iya. ²⁷Ole o bukwadupho g'ephe ta asu l'anyi akpatsu phẹ iwe. Ngwa; je je ewota ikokoro jeshia l'eze-enyimu je awata ese ikokoro. Ema mbu, vuchakpo uzo lo iphe ngu: nmata iya; vohaa ya onu. Ii-huma okpoga, a-suru atu akiriko eze-ulo Chileke ono ke mu lẹ ngu. Woru iya je atua ya."

Onye kachakpo shii
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

18 ¹Teke ono kwapho bẹ ndu etsoje Jizosu byapfutaru iya bya asu iya: "Bu onye a-kachakpo shii l'ẹka Chileke bu eze?"

²Jizosu kweepho doo; bya ekua nwata nshii; bya apfube iya l'echilabo phe; ³bya asu: "Ge mu gbukwaaruu iya unu tororo; o -budu l'unu gbanweru bya adu g'unwegirima nshii; bẹ unu ta abyakwa l'abahu l'ẹka Chileke bu eze. ⁴Iphe, bu onye wozetaru onwiya alı bya adu ge nwata nshii-a bẹ bu iya kachakpo shii l'ẹka Chileke bu eze. ⁵Onye gude epha mu nabata nwata nshii, ha egube-a; bẹ buakwaa mbedua bẹ o nabataru."

Anma okwa eme iphe-aji
(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶"Onye mekwanuru onye lanu l'ime unwegirima-a, wowaru onwo-phẹ ye mu l'ẹka-a g'o shiswee uzo ono bẹ o gogo karu ree; ome a pataru

mkpuma-uswe lipyabẹ iya l'olu; parụ chie l'ime ẹka eze-ẹnymu kwata dọ ogbu. ⁷Nshio ndiphe; noo l'iphe, alojeru nemadzu okpa eye l'eme iphe-ẹji jiru eliphe ejiji. O tọ dukwa g'e meru; ẹbe o dọ iphe, a-noduje ese g'ọ loru nemadzu okpa ye l'eme iphe-ẹji. Oke; nshio onye egube iphe ono e-shi l'eka.

⁸“Ozo bu; teke o bu l'oo ẹka ngu; ozoo okpa ngu a-kpataru ngu eme iphe-ẹji; gbufu iya tuphaa. Lọ kakwaru ngu ree l'i gude ẹka lanu; ozoo l'i bu eniyeni; bahu l'eka okpobe ndzu no; eme l'i nweru ẹka labo; ozoo okpa labo; e nwuba ngu l'oku, ata nyihudu anyihu. ⁹Teke o bu l'oo ẹnya ngu e-setaru ngu eme iphe-ẹji; swofu iya tuphaa; kele o karu ngu ree l'i gude ẹnya lanu bahu le ndzu; eme l'ẹnya dzuru ngu oke; e chie ngu l'oku-alimaa.”

Etu k'aturu, kpaphuhuru akpaphuhu
(Luk 15:3-7)

¹⁰“Iphe, unu a-kwabejeerupho ẹnya bu g'unu ta asu l'unwegirima-a duru ophu adudu iphe, o bu. Liphe, mu eme ge mu karu unu bu l'unwu-oloji-imigwe nkephe anodujekwa mkpurumkpuru l'iphu Nna mu, bu l'imigwe. ¹¹Le Abubu-Ndiphe byakwaru g'ọ dzota ndu tuphahuru etuphahu.

¹²“Su-a; ?denu g'unu arikwanu iya? O -buru le nwoke nweru aturu ukporo ise; nanu kpaphuhu; ?to hadu ukporo eno l'iri le tete ophu l'ubvu l'eka ono; tugbua je etsoru ghafee choo ophu kpaphuhuru nu pho? ¹³Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; teke o bu l'ọ humaru iya be oo-kwatakpo-kwaa ka eteshi eswa aturu lanu ono ike; e -me l'ukporo eno l'iri le tete pho, te eshidu tuphahu nu pho. ¹⁴Nokwapho g'ọ to dudu teke o bujeru uche Nna unu, bu l'imigwe g'ọ duru me onye lanu l'ime unwegirima-a, la-la l'iswi.”

Nwanna, mesweru nu

¹⁵“Ozo bu le-a; teke nwanna ngu mesweru ngu; kuchi iya ekuchi; je epfuaru iya iphe, o meru ngu. Teke o nataru iphe, i pfuru iya; o kwa iya bu l'a maru le nwanna ngu ono be i duphutawaru azu. ¹⁶Teke o bu l'ọ to nataduru iphe, i pfuru; g'i je edutafua onye lanu; ozoo umadzu ebo ozo yeru onwongu; k'ophu oo-me g'e pfuru iya lekwo-opfu Chileke su l'oo ekebe, umadzu ebo; ozoo eto gbaru be ee-gude doshia ya. ¹⁷Teke o bu-kwanu l'ọ to natakwarupho iphe, ephe pfuru; je eworu iya kooru Chiochi l'ophu. Teke o to natakwarupho iphe, Chiochi pfuru; oo ya bu; unu eworu onye obu dobe g'ọ bu onye ohozo; ozoo onye ana akiriko.

¹⁸“Su-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; iphemiphe, bu iphe, unu ke-ru egbu le mgboko-a be a gbekwaa l'imigwe kee egbu. Iphemiphe, unu toru legbu le mgboko-a be a gbekwaa l'imigwe to legbu.

o 18:16 Guna Dit 19:15.

¹⁹“Ọzo, mu e-pfufuaru unu bu lẹ-a; iphe, bukpo iphe, unu du ẹbo nọdu lẹ mgboko-a; gude obu lanu kweta bya epfuru iya nu Chileke; iphe ono be Nna mu ono, bu l'imigwe ono e-mekwaru unu. ²⁰Kele iphe, bukpo eka a du ẹbo; ọzoo ẹto gude epha mu nokobe; be mu nọkwa l'echilabo ndu obu.”

**Ẹtu k'onye-ozì, aguduru
nwibe iya nu**

²¹Pyita byapfuta Jizosu bya asu iya: “Nnajiuphu-e; ?bu ugbo ole be nwanna mu e-meswe mu; mu aguchaaru iya ya nu? ?Bu ugbo esaa to?”

²²Jizosu su iya: “O to budu-a ugbo esaa kpurumu. Oo ugbo esaa esaa ugbo ukporo esaa esaa ugbo esaa. ²³Eka Chileke bu eze be a-duepho g'onye eze lanu, meru ge ye ndu-ozì iya gbazia k'okpoga iya. ²⁴O gbako-jeepho okpoga ono; e dutaru iya onye lanu, ji iya unu-kuru-unu eka-ego. ²⁵Ophu nwoke ono enwedu iphe, o gude apfu iya. Nnajiuphu iya ono karu su g'e ree ya; ree nyee ya; ree unwegirima ibe iya g'ephe ha; me iphe, o nweru enweru mgburugburu; g'e gude pfu ugwo ono. ²⁶No iya; nwoke ono daepho kpurumu l'ali gbushi ikpere rwoahaa nnajiuphu iya ono su iya: 'Jiko onye nwe mu nu; tanaa nshi hafu mu ro. Mu a-pfukotakwa ngu-a ugwo ono g'o ha jiko.' ²⁷Imemini iya du onye eze ono. O paru iya haa bya asu iya g'o to pfuhewaro ugwo obu le phuruphuru gberegedege.

²⁸“Tobudu iya bu; onye-ozì ono lufuepho je ahuma onye ozo, ye ya tukoru buru ndu-ozì, ji iya nwokpoga, abadu ishi. O zu-gude iya; pyita iya lekpiri; su iya g'o pfu-dzua ya ugwo, o ji iya. ²⁹Nwoke ono daa kpurumu l'ali rwoahaa ya; su iya g'o taa nshi hafu ya ro le ya a-pfu iya ya-a. ³⁰O jika su le ya taa hadu iya; bya akputa nwoke ono je atu-chia l'oka mkporo su g'o nodu l'eka ono jasu teke oo-pfu iya ugwo ono. ³¹Tobudu iya bu; ndu epe l'iya atukoje eje ozi huma iya; ehu dae phe pho dzu. Epe gbagbu je akooru nnajiuphu phe iphe, meru nu. ³²Nnajiuphu phe bya ekua nwoke ono; bya asu iya: '?I humaru gube ejo onye-ozì-a? ?I humaru ikpo-to okpoga, i jikota mu l'ugwo; mu hakotaru ngu iya su g'i ti pfuhe mu iya; opfu li rworu mu arworwo? ³³?To gbaduru ngu ke g'i phuru nwibe ngu obu-imemini egube ono, mu phuru ngu ono?’ ³⁴Nnajiuphu phe ono gude ehu-eghu kakputa iya je seru ye l'eka ndu a-nu iya aphu jasu l'o pfuebechaa ugwo, o ji g'o ha.

³⁵“Nokwapho ge Nna mu ophu bu l'imigwe e-me unu l'onye l'onye; mbukwa onye te egudejedu obu iya g'o ha guaru onye mesweru iya nu nu.”

**Ogori me achifu nwanji
(Mak 10:1-12)**

19 ¹Tobudu iya bu; Jizosu pfuebeepho iphemiphe ono, oopfu ono bya eshi le Galili; o buru iya atugbu. O jeshia ali Jiudiya, no lazú

enyimu Jiódanu azú iya ọ́phuu. ²Ikpoto igwe ọ́ha wúru tsoru iya. O me-
kọ́ta; ẹ́hu dú ndu iphe eme ike l'ẹ́ka ono.

³Ndu Fárisii bya agbaberu iya ọ́nyà opfu g'ẹ́phe gude nmata iya; bya
ajíahaa ya sù: “?Ọ́ dú ree gẹ́ nwoke chífuje nyee ya mẹ́ o betakpọ́oru ọ́
bùru gúnú bẹ́ o meru?”

⁴Ọ́ sù phẹ́: “Unu teke agú́tadu l'onye meru nemadzú e -shi lẹ́ mbùlembukpoo
bù nwoke yẹ́e nwanỳì bẹ́ o meru”; ⁵bya asù phẹ́: ‘Noo g'ọ́ gude: nwoke je l'aha-
jẹ́ nna iya; haa ne iya gẹ́ yẹ́le nyee ya túbá. Ẹ́phenebo atúkọ́ bùru onye lanú.’⁶
⁶Ẹ́phe taa búeduru ọ́madzú labọ́. Ẹ́phe abùru onye lanú. Ọ́o ya bú; iphe, Chileke
túbábberu nanú g'ọ́ tọ́ dúkwa onye e-je iya ekekaha ẹ́bo.”

⁷Ẹ́phe sù iya: “?Dẹ́nukwanu g'ọ́ gude Mósísu sù g'e dejeru ẹ́kwo-achífú-
nwanỳì nù nwanỳì ọ́bu; chífu iya?”

⁸Jizọ́sú sù phẹ́: “Tọ́budu l'unu bú ndu ẹ́jo ọ́kpoma meru g'ọ́ gude Mósísu kwe
g'unu chífuje unyomu unu. Obenu l'e -shikpọ́o l'ọ́duu bẹ́ ọ́ tọ́ dúhaadaa ẹ́gube
ono. ⁹Nta-a bú iphe, mu epfuru unu bú: Onye chífuru nyee ya je alúta ọ́zo bẹ́
búkwa a ogori bẹ́ oori. Gbahakwaa lẹ́ nwanỳì ono bú nwanỳì, eri ogori. Onye lú-
takwanuru onye ono, a chífuru achífú ono búkwapho ogori bẹ́ oorikwapho.”

¹⁰Ndu etsoje iya nù sù iya: “Ọ́ -bùru l'onoo g'ọ́ dú l'ẹ́ka nwoke yẹ́e nyee
ya nọ́ bẹ́ ọ́ kalẹ́kwapho mma g'a haa k'alálú l'ophu l'ophu.”

¹¹Ọ́ sù phẹ́: “Ọ́ tọ́ búebekwa onyemonye bẹ́ opfu mu ono e-dodzuru ẹ́nya. Ndu
oo-do ẹ́nya búekwapho ndu ono, Chileke goshiru iya. ¹²Liphe, kparú iphe, ne-
madzú ta alúdu nwanỳì dúkwa iche iche. O nwekwarú ndu te eyedu ime. Ọ́ bùru
g'ẹ́phe dú bú ono eshinu a nwúru phẹ́. Ọ́ dúru ndu bú nemadzú harú phẹ́ aháhá.
Dúru ndu kpọ́-chiru obu sù l'ẹ́phe a-dú gẹ́ ndu harú onwophẹ́ aháhá opfu g'ẹ́phe
jeeru Chileke ozi ree. G'onye, a-dú ike nata opfu ono natakwa iya.”

Jizọ́sú agọ́ru ọ́nwegirima

ọ́nu-ọ́ma

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³Ẹ́phe nọ́du ekutagbaaru iya ọ́nwegirima g'ọ́ byibegbaa phẹ́ ẹ́ka pfuru nù Chi-
leke l'iswi ẹ́hu phẹ́. Ndu etsoje iya nù baaharú ndu ono, ekutaru iya ọ́nwegirima
ono mba. ¹⁴Jizọ́sú sù phẹ́: “Unu hakwaa ọ́nwegirima g'ẹ́phe byapfuta mu. Unu ta
akpọ́shishi phẹ́ abyabya; kele ọ́ bú ndu dú nno bẹ́ ẹ́ka Chileke bú eze bú nkepẹ́.”

¹⁵Ọ́ bya ebyidzuchaaru ọ́nwegirima ono ẹ́ka bya eshi l'ẹ́ka ono; ọ́ bùru
iya atúgbu.

Onye nweru iphe

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶Noo ya; nwoke lanú byapfuta Jizọ́sú bya asù iya: “O-zì-iphe; ?búkpoo
gúnú dú ree, mu e-me gẹ́ mu e-nweru ndzú ojejeje.”

¹⁷Jizọsu sụ iya: “?Dẹnu g'o gude ị nọdu aji mu aji k'iphe, dụ ree? Ọ kwa Chileke bụ onye lanụ dụ ree kpoloko. Ọle teke ọogu ngu g'ị bahu l'okpobe ndzụ; meje iphe, ekemu pfuru.”

¹⁸Nwoke ono sụ iya: “Ekemu ?bụ ole bụ ono?”

Jizọsu sụ iya: “Te egbukwa ọchi; ọphu i rikwa ogori; ọphu i zikwa iphuru; ọphu ị dzujekwa ụka. ¹⁹Kwabeje nna ngu yee ne ngu ụbvù; l'ị bya eyee nemadzụ ibe ngu obu g'ị yeru onwongu.”

²⁰Nwokoro bya ono sụ iya: “Eshinu mu bụ nwata ta adukwa iphemiphe ono ọphu mu mebyijeru. ?Dẹnubahuna iphe, phodukwaduru mu nụ l'ememe?”

²¹Jizọsu sụ iya: “Ọ -dụ ngu g'ị duebe ree; laa je erekota iphemiphe, ị nweru; woru aswa iya je anụ ndu akpa nri. Ọo ya bụ; l'ii-nweru okpobe iphe l'imigwe. I -mechaa nno; bya etsoru mu.”

²²Nwokoro bya ono numaepho onu, Jizọsu yeru; ẹhu daa ya dzuu. Ọ bueru iya pho atugbu; kele ọ bụ onye nwenukaru iphe.

²³Jizọsu sụ ndu etsoje iya nụ: “Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; ọotsukwa l'ẹhu g'ee-me ge ndu nweru iphe bahu l'eka Chileke bụ eze.”

²⁴Ọzo, mu e-pfufuaru unu bụ le: epyo inya l'anya ngga kakwa nphe; eme le g'onye nweru iphe e-me bahu l'eka Chileke bụ eze.

²⁵Ndu etsoje iya nụ numa iya; ọ kabakpoo phe ro atufu ẹhu. Ẹphe sụ iya: “?Ọ bahunuru onye be aa-dzota?”

²⁶Jizọsu bya elee phe ẹnya bya asụ phe: “Ọ kwa l'ẹhu nemadzụ be ọ bụ 'ama-g'ee-me-ia; obenu le Chileke ta adukwa iphe, kpọru iya ẹka ememe.”

²⁷Tobudu iya bụ; Pyita sụ iya: “Anyibedua, haru iphemiphe, anyi nweru bya etsoru ngu-a ?bụ gunu be anyi e-nweru?”

²⁸Jizọsu sụ phe: “Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ kwa unubedua ono, tsoru mu nụ ono be l'a-nodu l'aba-eze iri l'ebo; kpee okpa-ifu Ịzurelu iri l'ebo ono ikpe; teke Abubu-Ndiphe a-bya anodu l'aba-eze iya, egbu nwijnwii le mgboko ọphúú, abya nụ ono. ²⁹Ọzo bụ l'onyemonye, gude opfu ẹhu mu haa ụlo, o nwegbaarụ; ọzoo unwune iya nwoke; ọzoo unwune iya nwanji; ọzoo nna iya; ọzoo ne iya; ọzoo unwu iya; ọzoo alị iya; be Chileke a-pfu ugwo iphe, ha g'iphe, ọ haru mgbo ukporo ise; teme e -mechakwapho Chileke anụ iya ndzụ ojejoje. ³⁰Ọle igwerigwe ndu bụ ndu ivuzo nta-a l'e-mechaa buru ndu ikpazụ; ndu bụ ndu ikpazụ emechakwanaa bya aburu ndu ivuzo.”

Ndu ozi opfu-vayinu

20 ¹“Teke Chileke e-goshi le ya bụ eze be ọo-dukwa ge nnajiuphu lanu, gbeshiru le nchi abohu je achita ndu-ozu ẹgu g'ephe byaru iya ozi l'opfu-vayinu iya. ²Ẹphe le ndu ọ humaru bya epfubuchaa l'iphe, ọo-pfu phe bụ kobo lanu kobo lanu, bụ iya bụ aswa ogburumita ujiku ophu; ọ chiru phe jeye

l'opfu-vayinu iya. ³Enyanwu gbakotajeepho; o lufukwa ozo je ahuma ndu pfuru ke mmanu l'odu-ozu. ⁴O su phe: 'Unu tugbua je ejelepfo ozi le mgbabu mu. E-mechaa; mu apfua unu iphe, gbaru unu.' Ephe kwee hm jeshia. ⁵O be l'echilabho eswe; o lufukwapho je achita nemadzu yekwapho le mgbabu ono; bya emekwaa-pho nno g'enyawu swifuru l'ishi. ⁶Te me o rwukwaapho g'enyawu ekewaa zaa zaa; o lufukwapho ozo je ahumakwapho ndu pfuru ke mmanu; bya asukwa phe: '?Bu gunu meru g'o gude unu shi l'utsu pfuru l'eka-a ke mmanu?' ⁷Ephe su iya lo kwa lo to dudu onye kuru phe legu. O su phe: 'Ngwa; unu je etsoru ndu ophu ejeru mu ozi l'opfu-vayinu mu jee ozi. E-mechaa mu apfua unu iphe, gbaru unu.'

⁸"Tobudu iya bu; o be l'uzenyashi; nwoke ono, nwe mgbabu ono su onye-ishi-ozu iya g'o kua ndu-ozu ono g'ephe ha; pfua phe ugwo phe. G'o shilepfo le ndu ophu byakperu azu-a pfuta iya jeye le ndu ophu vuru uzo bya. ⁹Tobudu iya bu; ndu kono, byaru l'enyawu eke zaa zaa ono bya abya. A pfukota phe g'ephe ha kobo lanu kobo lanu gbafu l'ishi. ¹⁰O buru ga pfu-dzuru ndu ono bu ono; jasu o be le ndu ophu vuchaa uzo bya le nchi abohu pho; ephe dobesu laa-pfu phe iphe, ka shii. Obenu l'iphe, a pfukotaru phe bule-a kobo lanu kobo lanu g'ephe ha lehu lehu. ¹¹Ephe natachaa ya bya aguharu nnajiphu ono aphu ¹²su: 'Lewaro; nta-a be a pfucharu pfua anyi le ndu owa-a, ejeduru ozi noo odu-a iphe lanu; l'anyibe ndu ophu shi l'utsu jegbuta onwanyi l'ozu; nyakota anwu eswe ono.' ¹³O bya ekua onye lanu su iya: 'Ishikomu byaedu. ?I maru-a lo to dukwa eji, mu meru unu. ?To bunaa kobo lanu kobo lanu be mu l'unu pfuburu?' ¹⁴Nata okpoga, gbaru ngu nu lashia; le mu turu obu mu onyo nu onye owa-a, byakperu azu-a iphe, mu nuru ngu. ¹⁵?To ge mu te egudeshi iphe, bu nkemu mee g'o du mu? To ?iji iji-anya opfu le mu meru ndu ophu iphe-oma?'

¹⁶"Oo ya bu le ndu ikpazu a-buru ndu ivuzo; ndu ivuzo aburu ndu ikpazu. Kele ndu e kuru du igwerigwe; ndu a hotaru habe nwahabe."

**K'ugbo eto Jizosu epfu le
ya e-je iphe-ehuka nwuhu
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)**

¹⁷Jizosu phe nodu eje Jierusalemu. Ephe jenya; o kuchi umadzu iri lebo ono, etsoje iya nu ono iche je asu phe: ¹⁸"Mu suru-a; nta-a be anyi ejeakwa Jierusalemu. Leka ono be ee-mechaa deru Abubu-Ndiphe ye leka ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezije ekemu. Ephe ekpee ya mpfugbu; ¹⁹kpuru iya nu ndu 'amadu Chileke g'ephe mee ya sukusuku; chia ya echachi; woru iya kpo-gbua loswebe. O -noo abali eto; Chileke emee ya lo teta dzuru ndzu ozo."

**Unwu Zebedi arwo Jizosu iphe
(Mak 10:35-45)**

²⁰Noo ya; a nonyaa; ne, nwuru unwu Zebedi duta unwu iya ono ephe-nebo byapfuta Jizosu. O rwua bya egbushi ikpere l'iphu iya rwahaa ya iphe.

²¹ Jizọsu sụ iya: “?Bụ ɡunu bụ ono?”

Ọ sụ iya: “Jiko kwenu ɡ'unwu mu-a ẹphenebo nọ-kube ngu. Ɔ'onye lanu nọdu ngu l'ẹkutara; onye ọphuu anọdu ngu l'ẹkicha l'ẹka ị bụ eze.”

²² Jizọsu sụ: “Ha! Unu ta amakwa iphe, unu arwọ; unubẹ ndu-a. ?Unu a-dụ ike nɡua iphe, shi l'okoro, mu abya angungu; l'e mee unu ẹgube baputizimu e-me mu?”

Ephe sụ iya: “Ee! Anyi a-dụ-a ike.”

²³ Ọ sụ phe: “Iphe, mu nɡuru bẹ unu a-ngu-a bụ eviya; l'e mee unu ẹgube baputizimu, e meru mu; obenu lẹ k'anọdu mu l'ẹkutara mẹ l'ẹkicha ta abudu mu bẹ ọ dụ l'ẹka. Ono duru ndu Nna mu doberu iya.”

²⁴ Umadzu iri ọphuu numa l'onoo ɡ'ephe jeru iya; ẹhu-eghu unwune labo ono ghuaaha phe. ²⁵ Jizọsu bya ekukotachaa phe bya asụ phe: “?Ọ kwa l'unu maru-a lẹ ndu-ishi ndu abudu ndu Jiu; l'anọduje akpa ndu nọ phe l'ẹka ẹhu; teme ọ buru onye nọ-loke-okwa anọduje eme ɡe ndu ozo maru l'oo ya ka shii. ²⁶ Ọle ọo ɡe k'unubedua ta adukwa ẹgube ono; ɡ'onye ọ dụ ɡ'ọ ha shii lẹ ɡ'unu ha; bukwaru onye a-nọdu ejeru ndu ọphuu ozi. ²⁷ Onye ọ dụ ɡ'ọ buru onye ivuzo lẹ ɡ'unu ha-a; ɡ'onye ono wozeta onwiya ali; buru ohu unu. ²⁸ Nokwapho ɡe Abubu-Ndiphe l'onwiya ta abyaduru ɡ'e jeru iya ozi; ọ buchikwaa ɡ'o jeru ndu ozo ozi bẹ ọ byaru; wafua ɡ'o woru onwiya nu; ɡ'e gude gweeru ngweja nu Chileke ɡ'ọ buru iphe, oo-gude gbata ndzu igwe oha.”

Jizọsu eme ndu atsụ ishi
ɡ'ephe wata aphụ ụzo
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Ephe shiepho Jieriko tugbushia; ikpoto igwe oha tsoru iya. ³⁰ Noo ya; umadzu labo, l'atsụ ishi nọduwaa l'aguga etsu-uzo. Ephe numaeopho l'oo Jizọsu aghata; ephe chishia sụ: “Nnajiuphu; ɡube Nwa Dévidi; ɡ'imemini anyi dunu ngu!”

³¹ Ikpoto ndu ono gbọchia phe onu sụ phe ɡ'ephe dobe onu doo. Ephe kabakpoo ya ro arashi ike sụ: “Nnajiuphu; ɡube Nwa Dévidi; ɡ'imemini anyi dū ngu ro!”

³² Jizọsu pfuru doo bya ekua phe bya asụ phe: “?Bụ ɡunu bẹ ọ dū unu ɡe mu meeru unu?”

³³ Ephe sụ iya: “Nnajiuphu; menaa anyi ɡ'anyi wata aphụ ụzo.”

³⁴ Imemini phe gude Jizọsu. Ọ bya ebyichaa phe ẹka l'enya. Teke ono kwapho ephe phuahaa ụzo bya etsoru iya.

Jizọsu abahụ lẹ Jierúsalemụ
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-38; Jiọn 12:12-19)

21 ¹ Ephe byarwutaepho l'úbvú Olivu; mẹ lẹ mgboru mkpukpu Betufeji, nọwaa Jierúsalemụ ntse; Jizọsu zia ndu etsoje iya nu umadzu

labo; 2 sù phẹ: “Unu je l'ime mkpukpu ono, nọ unu l'uzo iphu ono. Unu -bahụepho l'ime mkpukpu ono bẹ unu a-huma ne nkafụ-igara yee nwa iya, e libegbaaru elibe l'eka lanu. Unu totachaa ya chitaru mu. 3 O -nweru onye duru iphe o pfuru; unu su iya lo kwa mkpa iya duru Nnajiuphu. Unu -pfuwaa nno bẹ aa-haekwaru iya pho unu teke ono kwapho.”

4 Iphemiphe ono mee o vaa; mbu iphe, onye mpfuchiru Chileke pfuru su:

5 “Unu karu Jierusalemu g'o lenu:

Lonye buru iya eze

abyafutaakwa ya.

Lo wozetaru onwiya ali

nodu l'eli nkafu-igara

agba abya;

mbu l'eli nwa nkafu-igara

obu.”

6 No iya; e mechaa; ndu etsoje iya nu ono jeshia je emeepho ge Jizosu ziru phe. 7 Epe kpuru ne nkafu-igara ono yee nwa iya kputaru Jizosu bya achiru uwe phe wukobe iya l'eli okpurukpu; Jizosu nodu iya l'eli. 8 Ndu ophu ka l'igwe le ndu ono woru uwe phe to l'uzo. Ndu ophuu je ejikoo irwu oshi je atoru iya l'uzo. 9 Ikpoto ndu awu etso iya lazụ me ndu ophu no iya l'iphu nodu akpo okwe asuje: “Nwa Dévidi, deejee! Deejee! Owoo! Onye Chileke goru onu-oma nu be o bu; mbu onye ono, bu Nnajiuphu ziru iya g'o bya ono. Deejee! Deejee! Okalibe-kangokotaru-nu, shi l'imigwe!”

10 Tobudu iya bu; o bataepho l'ime Jierusalemu; mkpukpu ono l'ophu tukoo swokobe. A tukoo ajikashi su: “?Bu onye bu ono? ?Bu onye bu ono?”

11 Ikpoto ndu ono, epe l'iya swi ono su: “O kwa Jizosu; mbu onye mpfuchiru Chileke. Eka o shi bukwa le Nazaretu Galili.”

Jizosu achifu ndu azu aswa

l'eze-ulo Chileke

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jion 2:13-22)

12 Tobudu iya bu; Jizosu bya abahu l'ime eze-ulo Chileke bya awata achishi iphe, bukpo ndu azu aswa bya ere erere l'ime eze-ulo ono. O bya akwatsushichaa teburu ndu agbanweje okpoga; bya akwatsushichaa okposhi ndu ere ndo. 13 O su phe: “?Unu ta amadu l'e deru l'ekwo-opfu Chileke su: ‘Ulo mu be ee-kuje ulo, aa-noduje epfu anu mu.’ Unu bya eworu iya mee ulo, ndu ana nfu edomije onwophẹ.”

14 E mechaa; ndu atsu ishi me ndu no eniyeni wu-pfuta iya l'eze-ulo Chileke l'eka ono; o mee phe epe wekorohu. 15 Ndu-ishi uke Chileke waa

s 21:5 Gunaa Zek 9:9.

ndu ezije ekemu hūmaepho iphe, dū biribiri, oomeshi bya anūma ẹka ẗnwegirima, kuru l'eze-ẗlo Chileke akpọ okwe asuje: “Nwa Dévidi; dee-
jee; deejee;” ẹhu ghuahaa phẹ ẹghu.

¹⁶ Ẽphe sū iya: “?Ọ kwa l'jīnu-a iphe, ndu ono ara?”

Jizọsu sū phẹ: “Ee! ?Unu teke agū-rwuswee ẹka ono, e deru l'ẹkwo-opfu Chileke sū: ‘Ọo l'ọnu ndu bụ ẗnwegirima mẹ ndu angū ẹra bẹ ee-shi aja
ngu ọkpobe ajaja.’”

¹⁷ Tọbudu iya bụ; Jizọsu parū phẹ haa l'ẹka ono; ọ buri iya alufu l'ime
mkpukpu ono bya ejeshia Betani. O je akwaa Betani futa l'utsu.

Jizọsu atū oshi figu ọnu

(Mak 11:12-14)

¹⁸ O be l'utsu; ẹgu nọdu agū iya g'oolaphuwa azū l'oma mkpukpu ono.
¹⁹ Ọ hūma oshi figu, nọ l'agūga gbororo bya akpọ-kube iya. O rwua l'ẹka ọ
nọ; ọphu ọ dudu mebyi, ọ hūmaru iya ilile; gbahaa ikpuchi. Ọ sū oshi figu
ono: “I tị byadu amībaa mebyi lẹ mgboko-a jaswaruro ya.” G'e jia epfua;
oshi ono nwukotaanaa lwaa.

Jizọsu gude oshi, ọ tūru ọnu

ezi ndu etsoje iya nū iphe

(Mak 11:20-24)

²⁰ Ndu etsoje iya nū hūma iya; ọ dū phẹ ẹjo biribiri. Ẽphe sū: “?Denu g'o
gude oshi ono nwukwadupho lwa ẹgwewa ẹgube ono?”

²¹ Jizọsu sū phẹ: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; unu -kwetakpọ-
waa; ọphu unu abodu obu ẹbo; ọ tọ bulekwaa iphe, mu meru oshi figu-a
bẹ unu e-me nkinyi iya; ọ tọ dukwa m'obeta unu sū úbvú-a: 'Ngwa; je
aparu onwongu chie l'ime eze-enyimu'; oomeepho nno. ²² Ọo ya bụ l'iphe,
bukpoo iphe, unu gude jepfu Chileke je epfuru nū iya sū iya g'ọ nū unu;
unu kwetawaa l'ọo-nū iya unu; iphe ono bẹ ọo-nū unu.”

Aaji Jizọsu ẹgube ike,

o gude eme iphemiphe ono

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Noo ya bụ; Jizọsu bataepho l'ime eze-ẗlo Chileke; ndu-ishi uke Chileke mẹ
ndu bụ ọgerenya mkpukpu byapfuta iya l'ẹka oozī iphe bya asū iya: “?Bū ẹgube
ike gūnu bẹ i gude eme iphemiphe-a? ?Bū onye ngeru ngu ike, i gude eme iya?”

²⁴ Jizọsu yeeru phẹ ọnu sū phẹ: “Unu gebe gẹ mu jia unu nwaji lanu.
Unu -kọoru mu iya; mu akọoru unu ike, mu gude eme iphemiphe ono.
²⁵ Sū-a; ?baputizimu, Jiọnu meru; ?bū awe bẹ o shi? ?O shi l'imigwe? Tọo
?o shi nemadzū l'ẹka?”

Tọbudu iya bụ; ẹphe wata iya adzokashi l'ime onwophe sū: “Teke anyi
sūnuru l'o shi l'imigwe l'ọ sū anyi: ‘?Ọ buri gūnu meru g'o gude ọphu unu

ekwetaduru iphe, o pfuru?’ ²⁶Teke anyi sukwanuru l’o shi nemadzū l’eka; ?a maru iphe, oha e-me; eshinu mkpukpu l’ophu pfudzuwaru lē Jiṅu bụ ọkpobe onye mpfuchiru Chileke?’ ²⁷Tobudu iya bụ; ephe sū Jizosu: “Anyi ta amakwa.”

Jizosu sukwanu p̄he: “Ophu mu akokwanuru unu onye ngeru mu ike, mu gude eme iphemiphe ono.”

Etu nwoke yee unwu iya ebo

²⁸“?Denu g’iphe-a du unu? O duru nwoke, nwutaru unwegirima unwoke labo. O be ujiku lanu; o bya asu k’ogerenya: ‘Nwa mu; jiko jekwaaru mu ozi l’opfu-vayinu ntanu.’ ²⁹O su iya: Mu tee jekwa.” E mecha; izimanu lwa iya azu; o jeshia. ³⁰Nwoke ono bya ejepfu ke nwata je epukwaaru iya pho go pfuru onye ophu. O su iya hm le ya e-jekwaa. E mecha; ophu o jeduru. ³¹Su-a; l’ime umadzu labo ono; ?denu onye ophu meru iphe, du nna iya ree?

Ephe su iya l’oo onye k’ogerenya.

Jizosu su p̄he: “Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; ndu ana akiriko waa ndu agba ukpara l’e-vukwaru unu uzo bahu l’eka Chileke bu eze. ³²Kele Jiṅu byaru bya egoshi unu ọkpobe uzo, unu e-tso; ophu unu ekwedu nkiya; obenu le ndu ana akiriko yee ndu agba ukpara be kwetarū nkiya. Unubedia humachaa l’ephe kwetarū; ophu izimanu alwakpodarunu unu azu; g’unu ghaa umere g’e mechaaru ke g’unu kweta ke Jiṅu.”

Etu, e gude ndu e butaru ye l’opfu-vayinu anma (Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³“Su-a; unu ngabekwa nchi numa etu ozo. O duru nwoke lanu, bu nnajiuphu, laru egu vayinu. O bya agbaa ya mgbabu; bya ebua ya nsu eka aanoduje azoshi mee l’akpuru vayinu ono. O bya akpukwaapho nwulo eli ephekerephe eka ee-nyihuje eche mgbabu ono nche. O bya ebuta ndu-oziegu woru iya ye phe l’eka bya ejeshia iphe-ozo. ³⁴O rwujeepho teke aawoje akpuru vayinu ono; o zia ndu-ozie iya g’ephe jepfu ndu-oziegu ono g’a wo ya okè akpuru vayinu nkiya. ³⁵Ephe gude ndu ono, e ziru ozi ono tsua onye lanu iphe; bya egbua onye ophu egbugbu; bya atua onye ophu mkpuma. ³⁶O bya ezia ndu-ozie ozo, ka ndu ke mbu igwerigwe. Ndu oziegu ono mekwaa phe pho g’e meru ndu ophu. ³⁷E mecha; o bya ezia nwa iya go jepfu phe su le ya maru-a l’onye owa-a, bu nwa iya-a be ephe a-kabe-a yeru nsu. ³⁸O be teke ndu-ozie-mgbabu ono humaru nwa iya ono; ephe zua mgbede kpua ya su: ‘Ihee! Waa onye ali-a e-mechaa buru nkiya me nna iya nwuhu-a. Unu bya g’anyi gbua ya egbugbu nata iya iphe, rwuberu iya nu.’ ³⁹Ephe kpua iya kpufu le mgbabu ono je eworu iya gbua.

40 “Sụ-a; onye nwe mgbabu ono -lwaephō; ?bụ ɡunu bẹ oo-me ndu-ozie ɡu ono?”

41 Ẹphe sụ iya: “Ọo-bya egbushikọta ndu-ozie-mgbabu ono, ejo ọkpoma egbu egbugbu ono; mbụ gbua phẹ njo egbugbu woru mgbabu ono ye ndu-ozie-egu ozo l'eka, bụ ndu a-wotaje akpuru iya vutaru iya l'o rwuberu iya.”

42 Jizosu sụ phẹ: “Unu teke aɡu-swee iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke sụ:

“Mkpuma, ndu akpu ulo
jikaru;
mechaaru bya aburu
mkpuma, gudeshi ulo.
Ono buru iphe,
Nnajiuphu anyi meru;
o du anyi biribiri
l'anya.”

43 “Noo g'o gude mu sụ unu l'eka Chileke bụ eze bẹ a-natakwa unu woru iya nū ndu a-nuje iya òkè akpuru, ophu gbaru iya nū. 44 Ẽme onyemonye, bụ onye vukotaru mkpuma ono daa iko bẹ e-tsujishihukwanu; teke o turu nemadzu l'o gwee onye ono arakabya.”

45 Tɔbudu iya bụ; ndu-ishi uke Chileke me ndu Fárisii numaepho etu iya ono; ephe maerupho l'oo phẹ bẹ onmadoru iya. 46 Ẹphe jee g'ephe gude iya; ndzu oha ɡuhu phẹ; kele oha l'ophu pfudzuwaru lẹ Jizosu bụ onye mpfuchiru Chileke.

**Ẹtu ndu e yeru lẹ nri
ekele nwanyị
(Luk 14:15-24)**

22 ¹ Jizosu byakwa egude etu yeeru phẹ onu ozo sụ phẹ: ² “Ẹka Chileke bụ eze bẹ dūepho g'onye eze lanu, shiru nwa iya nri ekele nwanyị; ³ bya ezia ndu-ozie iya g'ephe je eku ndu e ziru lẹ nri ekele nwanyị obu; ophu ndu ono ekwedu abyabya. ⁴ O byakwa ezia ndu-ozie iya ozo bya asu phẹ: ‘Unu sụ ndu e ziru lẹ nri-a lẹ mu shiakwaru nri obu; lẹ mu gbushikwaru oke-eswi mu; me okiri mu gude shia ya; lẹ mu tukoakwaru iphemiphe dozichaa kwabẹ; g'ephe byawarọ lẹ nri ekele nwanyị obu.’ ⁵ Ndu ono, e ziru lẹ nri ono paɛl'iya-a eka lanu; o buru phẹ eje iphe, heru phẹ nū. Onye ejeshia l'egu iya; onye ejeshia ere aswa iya. ⁶ Ẽme ndu ophu tsukobeekwapho gude ndu ono, onye eze ziru ozi ono mee phẹ iphe-iphere woru phẹ gbushia. ⁷ Eze ono numaepho iphe, meru nū; ehu ghua ya ntumatu. O bya ezia ndu ojogu iya; ephe je emegbushia ndu ono egbuje nemadzu ono bya atua oku lẹ mkpukpu phẹ; oku tsufu iya. ⁸ Ẽme

^t 21:42 Ɔnaa Ebvu 118:22,23.

o gbẹ teke ono bya asu ndu-ozì iya: 'Nta bẹ e shiẹbechaaru nri ekele nwan-yi; ophu ndu e ziru lẹ nri oḅu agbaduru k'eriri iya. ⁹Ngwa; unu lufu l'oma eze gbororo; iphe, bukpo ndu unu humaru g'ẹphe ahahabẹ l'otu; unu rwuta pẹ bya lẹ nri ekele nwan-yi oḅu.' ¹⁰Ndu ozi ono bya awufu l'oma eze gbororo je atukokpoephe ndu eḅhe humaru chita; ndu oma me ndu ejo-iphe. A bya ano-jia ulo nri ekele nwan-yi oḅu.

¹¹"O be teke eze bataru g'o huma ndu byaru lẹ nri oḅu; o huma nwoke, eyeduru uwe ekele nwan-yi. ¹²O su iya: 'Ishikomu; ?ḁenu g'i shiru bata lime eka-a; l'ẹbe abu l'i yeru uwe ekele nwan-yi?' Ophu nwoke ono amadu iphe, oo-pfu. ¹³Onye eze ono su ndu-ozì iya: 'Ngwa; unu kee ya egbu l'okpa yee eka paru je echie lẹ tsukiribaa etezi. Eka ono bẹ nemadzu anodu kwaa ejo eka; taa ikireze.' " ¹⁴"Kele ndu e kuru dukwa igwerigwe; ole ndu a hotaru habe ahabe."

Apfu akiriko

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵Ndu Farisii tugbuepho je achia idzu g'ẹphe e-shi gude opfu, Jizosu epfu nmata iya. ¹⁶Eḅhe bya eduru ndu etsoje pẹ nu me ndu ke Herodu ye g'ẹphe jepfu iya je asu iya: "O-zì-iphe; anyi maru l'i bu onye ire-lanu; teme i gude ire-lanu ezi uzo Chileke; ophu o dudu onye itsu ebvu. Ophu o dudu onye iile enya l'iphu. ¹⁷Su-a; yeeshikwaru anyi onu l'opfu-a. ?ḁenu g'o dukpo ngu? ?O bu emebyi ekemu Chileke me anyi -tije akiriko nu eze nnajioha, no lẹ Romu?"

¹⁸Jizosu maerupho ejo-iphe, no pẹ l'okpoma bya asu pẹ: "?Bu gunu meru g'o gude unu gbaberu mu onya opfu; unube tuko-l'ehu-atuko-l'obu-a? ¹⁹Unu goshiestikwa mu okpoga, eegudeje atu akiriko oḅu."

Eḅhe wotaru iya kobo lanu. ²⁰O su pẹ: "?Bu ishi onye yele epha onye bu owa-a, e deru iya-a?"

²¹Eḅhe su iya: "Oo ke Siza!"

O su pẹ: "O n'iya-a bu g'unu woru iphe Siza nu Siza; unu eworu ke Chileke nu Chileke!"

²²Eḅhe numa iya; o du pẹ biribiri. Eḅhe paru iya haa; o buru pẹ atugbu.

Ke eshi l'onwu teta dzuru ndzu

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³Lẹ mboku ono kwapho ndu Sadiusi, bu ndu suru l'e tee shidu l'onwu eteta adzuru ndzu; byapfuta Jizosu bya asu iya: ²⁴"O-zì-iphe; iphe, Mosisu deru l'ekwo ekemu bu; teke nwoke lunyaaru nwan-yi bya anwuhu; ophu o nwutaduru nwa; ge nwune iya lupyabe nyee ya ono g'o nwutaru onye ophu, nwuhuru anwuhu pho nwa. ²⁵Su-a; o duru unwune esaa, shi buru l'echilabo anyi. K'ogeranya luchaa nwan-yi; onwu woru iya gbua;

l'èbe ọ tọgbo mę akọ lę mgboko. Ọ parụ nyee ya ọbu haarụ nwune iya. ²⁶Onye k'èbo, bụ otsota bya alұpyabe nwanyị ono; bya anonyakwaapho nwuhu; l'èbe atọgbo akọ; onye k'èto nno phọ; jasụ l'onye k'èsa. ²⁷G'èphe ha nwushihubebeepho tẹme nwanyị gbẹ teke ono bya anwuhu nkiya. ²⁸O -rwua teke ee-shi l'onwu teta dzuru ndzụ; ?bụ onye ole bę nwanyị ono a-buru nyee ya; g'èphe n'èsa lұchaaru iya-a?"

²⁹Tọbudu iya bụ; Jizọsu sụ phe: "Unu eshisweje iya; kẹle ẹkwo-opfu Chileke te edoduru unu ẹnya; ọphu ọ bụro kẹ g'ike Chileke habe shii. ³⁰Kẹle teke ndu nwuhuru anwuhu e-shi l'onwu teta dzuru ndzụ bę nwoke taa lұhedu nwanyị; ọphu nwanyị alұhedu ji. Ẹphe a-dụ g'unwu-ojozi-imi-gwe. ³¹A -bya lę k'eshi l'onwu teta dzuru ndzụ; ?unu ta agujedu iphe, Chileke pfuru nụ unu l'onwiya sụ: ³²'O kwa mbędua bụ Chileke kẹ Ẹbirihamu; bụro Chileke kẹ Áyizaku; bya aburu Chileke kẹ Jiékọpu." Ọo ya bụ lę Chileke ta abukwa Chileke ndu nwuhuru anwuhu; ọ bụ Chileke ndu nọ ndzụ."

³³Ikpoto ndu ono nūmae ya phọ; iphe, oozi ọda phe biribiri ẹtu.

Ekemu, kpọ-chiru ishi
(*Mak 12:28-34; Luk 10:25-28*)

³⁴Tọbudu iya bụ; ndu Fárisii nūmaepho lę Jizọsu mewaru ọnu-pfụu nụ ndu Sadusii; ẹphe je erwukọbe onwophe. ³⁵A nọnyaa; onye lanụ l'ime phe, bụ onye ezije ekemu meahaa g'ọ gbabę ọnyà opfu gude nmata Jizọsu; bya asụ iya: ³⁶"O-zì-iphe; ?bụ ekemu ole bụ ekemu, kpọ-chiru ishi l'iphe, bụ ekemu g'ọ ha?"

³⁷Jizọsu sụ iya: "Yee Nnajiuphu, bụ Chileke ngu obu ngu g'ọ ha. Gude ndzụ ngu g'ọ ha; mę uche ngu g'ọ ha yee Chileke obu.' ³⁸Ono bụ ekemu, kakọta shii bya aburu iya kpọ-chiru ishi. ³⁹Ọphu tsotaruru iya nụ, dūhukwapho g'ono bụ: 'Yee nemadzụ ibe ngu obu g'i yeru onwongu.' ⁴⁰Ọo l'ekemu labọ-a bę iphe, bukota ekemu g'ọ ha yę iphe, ndu mpfuchiru Chileke deru l'ẹkwo tukururu g'ọ ha kpakọo."

Aji k'onye bụ Kéreshi ọ bụ
(*Mak 12:35-37; Luk 20:41-44*)

⁴¹Ọ bụro teke ono, ndu Fárisii nọkoberu ono bę Jizọsu jiru phe aji sụ phe: ⁴²"?O dū unu gę Kéreshi ọbu, bukpo Nwa onye?"

Ẹphe sụ iya l'ọo Nwa Dévidi.

⁴³O sụ phe: "?Denukwanu g'ọ gude Unme-dụ-Nsọ kẹ Chileke mee Dévidi ọ nọdu ekuje iya Nnajiuphu sụ:

⁴⁴"Chileke sūru Nnajiuphu mu:

Nọdu mu l'ẹkutara jasụ teke

^u 22:32 Gūnaa Awụ 3:6.

mu e-me g'i
zopyabe ndu-ohogu ngu
l'okpa.v

45 Eshinu Dévidi ekuje iya Nnajiuphu; ?denuhununu g'o gude o buru Nwa iya?"

46 Ophu o dudu onye duru ike yeeru iya onu; mbu g'o ka mma l'oo akpuru opfu lanu. Eshi mboku ono; ophu o dudu onye tubaaruru ama aji Jizosu aji ozo.

Jizosu epfu ke ndu ezije ekemu
(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

23 ¹Jizosu gbalihu bya asu ikpoto oha ono me ndu etsoje iya nu: ²"Ndu ezije ekemu me ndu Farisii be bu phe bu ndu-ishi, lezije iphe, ekemu Mosisu bu. ³Oo ya bu; unu nujekwaru phe opfu. Unu meje-kwa iphe, bukpu iphe, ephe suru g'unu mee; ole g'unu te etsokwa aka phe. Lephebedua bukwa epfufu be ephe epfufe iya l'onu; ophu ephe emekwanu iya ememe. ⁴Ephe edoje oke ivu, anyi erwa; bya atsu l'ehu evuvu woru bo nemadzu g'o vuru; ole ephebedua l'onwophe taa rwukwa iya g'o ka mma l'oo mkpushi aka. ⁵Iphemiphe, ephe eme be ephe anoduje eme ge nemadzu huma phe. ?Unu ta ahumaduru gephe edeje opfu Chileke phosaa phosaa l'eli akpo, ephe epfubeje l'egedegge onu-iphu. ?Unu te eledu ge jipfu jipfu onu uwe phe ahaje. ⁶Iphe, aduje phe ree bu g'o buru phe a-nodu l'eka aa-kachakpo phe akwab uuvu me a -nodu abo iphe; waa g'oshi, bu iya kachakpo ree l'ulo-ndzuku ndu Jiu buru nkephe; ⁷waa erengete ekele l'eka a du igwerigwe; waa ge ndiphe kuje phe 'O-zì-iphè'. ⁸Ole unu te ekwekwa g'e kuje unu O-zì-iphè; kele oo onye lanu bu onye lezije unu iphe. Onye ono bu iya bu Kereshi. Unubedua l'ophu bukota unwunna. ⁹Ophu o dukwa onye unu ekuje Nna le mgboko-a; l'o kwa Nna lanu be unu nweru, bu iya bu Nna ophu bu l'imigwe. ¹⁰Ophu unu ekwekwa g'e kuje unu Nnajiuphu; kele oo onye lanu bu Nnajiuphu unu, bu iya bu Kereshi obu. ¹¹O chia g'onye kakota shii le g'unu ha buru onye a-nodu ejeru ndu ophu ozi. ¹²Kele onyemonye, l'ewoli onwiya eli be ee-wozeta ali. Onye wozetakwanuru onwiya be ee-woli eli."

Jizosu anma ndu bu
tuko-l'ehu-atuko-l'obu ikpe
(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³"Nshio unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-l'ehu-atuko-l'obu ono. Kele unu woru aka Chileke bu eze guchia; guburu ndiphe ye gephe ta abahu iya. Unu taa bahudu iya l'onwunu; teme ndu eme gephe bahu be unu te ekwedu gephe bahu.

v 22:44 Guna Ebv 110:1.

14 “Nshjo unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-
lehu-atuko-l'obu ono. Kele unu bu ndu eripyaje ulo unwanyi, ji phe
anodedu. Unu nodu egudeje eregede epfukpoeppo ogologo opfu anu Chile-
ke. Oo unu be Chileke a-kachaa anmashi ikpe ike.

15 “Nshjo unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-
lehu-atuko-l'obu ono. Leka unu akpojeru ugbo daa eze-enyimu tuko
ekameka jegbabe g'ee-shi g'unu pfubuta m'obeta o buru onye lanu yeru
Chileke. Teke unu pfubutaru onye obu; unu emee ya l'oo-buru onye ka
unu agba k'oku-alj-maa ugbo ebolechiko.

16 “Nshjo unube ndu atsushi, eme g'unu goshi onye ozo uzo. Leka
unu asuje l'o to nwedu iphe, o bu me nemadzu -gude eze-ulo Chileke ria
angu. Obenu l'onye gude mkpola-ododo eze-ulo Chileke ria angu obu be
unu asuje l'ono bu ugwo, tukoru iya l'ishi. 17 Lekwa unube ndu eme eswe
teme unu nodu atsugbaa ishi-a! ?Buhunu ole ka ere ire? ?Bu mkpola-odo-
do eze-ulo Chileke; too eze-ulo lonwiya, gbẹ buru iya meru mkpola obu
o buru iphe ke Chileke? 18 Teme unu sukwapo l'onye gude oru-ngweja
Chileke ria angu be o to dudu iphe, o bu; obenu l'onye gude iphe-anu-
nu, e doberu iya ria angu be unu suru l'o buwaa ugwo, tukoru iya l'ishi.
19 Lekwa unube ndu-a, l'atsushi-a! ?Buhunu ole ka shii? ?Bu iphe, a nuru
anunu; too oru-ngweja Chileke, gbẹ buru iya meru g'iphe obu, a nuru
anunu obu buru iphe ke Chileke? 20 Oo ya bu l'iphe, bu onye gude oru-
ngweja Chileke eri angu gudekwa yee iphe, no iya nu rikota angu obu.
21 Onye gudekwanu eze-ulo Chileke ria angu be gudekwapho eze-ulo ono
me Chileke, bu iya nu gude ria angu obu. 22 Onye gudekwanu imigwe eri
angu gudekwapho aba-eze Chileke yee Chileke, onye no iya nu eri angu
obu.

23 “Nshjo unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu
tuko-lehu-atuko-l'obu ono. Kele unu agbakebeje je anu Chileke oke-la-
nu-l'uzo-iri l'agbo me anamita; mekpoo ahuji; bya aparu eme ekemu l'eka
o karu akaka paru haa, bu iya bu ekpe ikpe, pfuru oto; waa aphu obu-
imemini; waa apfushi ike l'iphe, onye pfuru. Iphemiphe ono be unu gege
anodua eme; ole o to bukwanu g'unu haa ophuu. 24 Unube ndu atsushi,
eme g'unu goshi ndu ozo uzo; unube ndu azashijechaa zashia iphiriba
iphe, ha ge nwenwu, no l'okoro; ole unu elwejekwa iphe, ha g'inya olwe
woo.

25 “Nshjo unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-
lehu-atuko-l'obu. Kele unu anoduje asa azu okoro; asa azu ochi; ole iphe,
jiru ime iya bu ana ndu ozo iphe l'eka ike waa egu eme ejo-iphe. 26 Gube
nwophu Farisii, atsushi; vuru uzo saadaa ime okoro yee ime ochi; oo ya
bu; azu iya egbufukwapho chalahaa ucha.

27 “Nshjo unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-
lehu-atuko-l'obu. Kele unu du g'ilu, e memaru emema, anoduje ama mma

leli ẹhu iya; o -rwua l'ime iya; ọkpọ nemadzụ; mękpoo iphe ọzo, rehu-ru erehu; eji iya ejiji. ²⁸Nokwaphọ g'unu aduje g'unu p̄fuberekoto; 'ama l'iphe, jiru unu ime bụ tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu waa ejo-iphe."

Jizọsu epfu l'aa-gwatakọta
ogbo nta-a ụgwo iphe, ẹphe eme
(Luk 11:47-51)

²⁹"Nshio unube ndu ezije ekemu me ndu Farisii! Unube ndu bu tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu. Kele unu anoduje akpushi ulo l'ilu l'eka ndiche unu phe ligbaaru ndu ẹphe gbushiru, bu ndu mpfuchiru Chileke; bya ememakwapho ẹka e liru ndu p̄fuberekoto emema; asuje: ³⁰'Ome unu no ndu teke nna unu oche phe no; unu tege eyekwa ẹka l'egbushi ndu mpfuchiru Chileke.' ³¹Unu gude egube ono agba onwunu ama l'unu bupho unwu ndu gburu ndu mpfuchiru Chileke. ³²O du ree; unu yenu ẹka mefufu-a iphe, ndiche unu phe meru mephodoru unu. ³³Unube ejo agwo ono! Unube unwu, ogiji nwushiru ono! ?Unu e-mekwadu imagha nahu ga ta nma unu ikpe; kpuru unu ye l'oku-ali-maa? ³⁴Oo ya bu; unu huma le mu e-zi ndu mpfuchiru Chileke waa ndu mmamiphe; waa ndu ezije ekemu g'ẹphe byapfuta unu. Lime phe be o duru ndu ophu unu e-gbu egbugbu; duru ndu ophu unu a-kpopyabe loswebe; dukwarupho ndu ophu unu e-chi iphe l'ulo-ndzuko unube ndu Jiu; mekota phe ewere le mkpukpu le mkpukpu; ³⁵k'ophu o-tukoru unu l'ishi; mbu ochi ndu p̄fuberekoto, unu gbushiru le mgboko e -shi l'ochi Ebelu; nwata p̄fuberekoto; jasu l'ochi Zakaraya; nwa Barakaya; onye unu gburu le mgbaka eze-ulo Chileke; waa oru-ngweja Chileke. ³⁶Su-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; l'iphemiphe ono bukotakwa l'ishi ogbo-a, no nta-a be aa-gwatakota ugwo iya go ha."

Jizọsu yeru Jierusalemu obu
(Luk 13:34-35)

³⁷"Oowaa! Gube Jierusalemu! I tukoru ndu mpfuchiru Chileke egbushi; bya egude mkpuma atu-gbushi ndu e ziru g'ẹphe byapfuta ngu. Tekenteke be mu meru ge mu chikobe unwu ngu l'eka lanu ge nepfu-oku achikobeje unwu iya l'ime nkù iya-a; ophu i kwedu! ³⁸Huma ahuma; libe ngu be aa-gbagharu; lo dabyiru iphoro. ³⁹Ge mu karu unu; unu ta ahumabaekwa mu jasuteke unu a-su: 'Chileke goru onu-oma nu onye ono, gude epha Nnajiuphu abya ono.'"

Iphe, e-me teke ikpazu
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

24 ¹Tobudu iya bu; Jizosu bya eshi l'ime eze-ulo Chileke lufuta; o buru iya atugbushi. Ndu etsoje iya nu byapfuta iya g'ẹphe go-shikota iya eze-ulo Chileke ono l'ophu. ²Jizosu su phe: "?O kwa l'unu

hūmaru iphemiphe ono? Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ee-mechaa nwukpòshichaa iphemiphe ono enwukpòshi; mbụ k'òphu ọ tọ dudu g'ọ ka mma l'ọk mkpuma lanu, a-kpọ-pfuru l'eli nwibe iya.”

Iphe, bụ o -mechaa

mgboko abvụ

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³Jizọsu bya enyihu úbvú Olivu bya eje anọdu anọo l'eli iya. Ndu etsoje iya nụ byapfuta iya k'iche bya asụ iya: “?Bụkpoo teke ole bẹ iphemiphe-a, i pfuru-a l'e-mekpọo? Teme ?bụ gụnu a-buru iphe, ee-gude maru teke ịi-bya; waa teke mgboko a-bvụ?”

⁴Jizọsu yeeru pẹ ọnu sụ pẹ: “Ọo phọ g'unu leta onwunu ọnya g'ọ tọ dụ onye e-duswe unu ụzo. ⁵Kele ọ duru igwerigwe ndu a-zarụ ẹpha mu bya. Onye ọphu nonu l'ọo-sụ l'ọ kwa yẹbedua bụ Kéreshi ọbu. Ẹphe eshi l'ẹka ono duphua ndu dụ igwerigwe. ⁶Unu a-nọdu anụ ude ọgu ọphu aalwụ l'ẹka dụ ọnya; waa ọphu aalwụ l'ẹka dụ ntse; ọle g'obu te etsuka-hụkwa unu; noo l'iphemiphe ono mefutajekwa. Ọle teke mgboko a-bvụ teke erwukwa. ⁷Noo kele ọha yele ọha ibe iya a-nọdu alwụ ọgu; alị-eze yele alị-eze ibe iya a-nọdukwapo alwụ ọgu nkepẹ. Ejo ọkpa nri a-bya. Alị anmaa jijijijii l'ẹka dụ igwerigwe. ⁸Ọle iphemiphe ono dūepho g'ẹgube ime awatajẹ eme nwanyi k'òphúú-a.

⁹“Noo teke ẹphe a-kpuru unu jepfu ndu ọchi-ọha; eeme unu ewere; gbushia unu. Ọhamoha, nọ lẹ mgboko egude kele unu bụ nkemu kpọo unu ashị. ¹⁰Nokwaphọ teke ikpoto nemadzụ a-gbakuta azụ l'ekwekwe, ẹphe kweru kẹ Chileke. Ẹphe edeaharu nwibe pẹ nụ g'e gbu; kpọo nwi-be pẹ ashị. ¹¹Igwerigwe ndu mpfuchiru a-bya lẹ mgboko-a bya anọdu epfu iphe, Chileke epfuduru; gude edepushi ndu dụ igwerigwe. ¹²Teme eshinu ẹjo-iphe a-kwata paa ẹka mebyikpọo apaa bẹ n-yemobu k'igwerigwe nemadzụ a-tokpoepo nwehu ejihu oyi eje. ¹³Obenu l'onye taru nshi jasụ l'ikpazu bẹ Chileke a-dzota. ¹⁴Teme ozi-oma k'ẹka Chileke bụ eze-a; bẹ aa-sà àsàsà g'ọ dzuru mgboko mgburugburu; k'òphu ọhamoha l'ophu a-nụmadzuru iya. E -mechaa teke ono; mgboko abvụ.”

Ejo ahuma

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵“Sụ-a; unu a-humakwa ẹjo-ahuma-ọla-l'iswi ono, Danẹlu onye mpfuchiru pfuru unu opfu iya ono; l'ẹka ọ pfuru l'ẹka duru Chileke nsọ. Gẹ gube onye agụ iphe-a rikwaa ọriri iphe, ọ bụ. ¹⁶Unu -humae ya phọ; gẹ ndu nọ lẹ Jiudiya gbalakwaa lashia l'úbvú. ¹⁷G'onye nọ l'okpoku te ejeekwa abahu l'ulo lẹ ya eje ewota iphe, dụ l'ulo iya. ¹⁸Teme g'onye nọ l'egu te ejekwa ala unuphu je achita uwe iya. ¹⁹Aphụ a-tsokwaru unwanyi, dụ ime; mẹ unwanyi, nwa angukwadu era mboku ono. ²⁰Ọo g'unu pfuru nụ Chileke g'agba ọso unu ta abụ l'udzumini;

ophu o bushiru l'eswe-atũta-unme. ²¹Kele teke ono be ejo oke iphe-ehuka, eteke adũ-swee k'eshinu Chileke meru mgboko byasu nta-a l'a-dũ; ophu o byadu adũbaa ozo. ²²Nnajiuphu -egbuduru teke iphe-ehuka ono mkpirikpu be o to dukwa nemadzu aaphodunu. Ole oo-gude iswi ehũ ndu o hotaru gbua ya mkpirikpu.

²³“O -rwua teke ono; o -dũru onye sũru unu l'o wakwa Kereshi obu; ozo l'o phũkwa iya; unu te ekwekwa. ²⁴Kele ndu a-nodu adzushi ũka sũ l'ephe bũ Kereshi; ozo l'ephe bũ ndu mpfuchiru Chileke; a-dũchakwaa teke ono. Ephe a-nodu emegbaa iphe-ohumalenya, dugbaa biribiri. Iphe ono a-bũchaaru g'ephe e-shi dephua ndiphe; mbũ je akpaa le ndu Chileke hotaru; m'ephe -je l'adu ike. ²⁵Ole mu vuakwa ũzo epfuru iya unu nta-a, o too meadaa.

²⁶“Oo ya bũ; teke o nweru ndu sũru unu g'unu lenu l'o nokwa l'echiegu; unu te ejekwa eka ono. Ephe -sũ unu: lekwa l'o nokwa l'ime mkpuru; unu te ekwekwa. ²⁷Kele o kwa g'ebemu-igwe akũje phoo; shi l'ũzo enyanwu awawa lojaa akpaminigwe jasũ l'ũzo enyanwu arĩba-a bũ ge Abũbu-Ndiphe e-me mboku, oo-bya.

²⁸“O kwa eka odzu dabyiru be udele adojeru.”

Abyabya Abũbu-Ndiphe

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹E -mechaa; teke ejo iphe-ehuka ono bvũerupho be enyanwu e-jikputa; onwa echibuhu echichi; kpokpode eshi l'igwe dashĩhu; iphemiphe, no l'igwe anmawo anmawo lo-sweshihu. ³⁰Noo teke iphe-ohubama ke Abũbu-Ndiphe e-geru egeru l'akpaminigwe. O buru teke ono be iphe, bũ ohamoha, no le mgboko mgburugburu a-ra ejo ekwa; eka meji tofuru phe. Noo teke ephe a-hũma Abũbu-Ndiphe eka o no l'urwukpu shi l'igwe egbu nwĩnwii gude ike iya, paru eka abya. ³¹Aabya egbua eze opu ono, oo-gude zia unwu-ojozi-imigwe iya; ephe ejee l'iphu; jee l'azu; jee l'ũzo ekutara; jee l'ũzo ekicha; je akpaa l'eka igwe beru; alĩ beru; chikota ndu o hotaru.

Iphe, e gude oshi figu anwũta

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³²“Sũ-a; unu gude oshi figu nwũta iphe; kele oobujeru; o -mĩshiwaa bya erwua irwu ophũũ; l'aamaru l'onanwu dũwaa ntse. ³³Nokwapho g'owa-a dũ. Teke unu hũmaerupho iphemiphe ono; unu amaru l'o nokpowaa ntse; mbũ l'o nowaa g'onu-oguzo. ³⁴Sũ-a; ge mu gbukwaaru iya unu tororo; ogbo-a taa bvũebekwa; iphemiphe-a emekota. ³⁵Sũ-a; igwe a-bvũkwa; alĩ avbũ; obenu l'opfu, mu pfuru ta abyadu erubuhu ire erubuhu.

Mboku, oo-bũru

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)

³⁶“Obenu l'o to dudu onye maru mboku, oo-bũru; ozo teke iphe ono e-megbaa gedegede. Mbũ l'unwu-ojozi, bu l'imigwe ta amakwa iya; ophu

Nwa Chileke l'onwiya amakwa iya. Onye maru iya nù buepho Chileke, bụ Nna nwekiya. ³⁷Ọ kwa g'ọ dū l'ogbo kẹ Nuwa phẹ teke ndiche ono bụ g'ọo-dū teke Abubu-Ndiphe l'a-bya. ³⁸Kele teke ndiche ono; teke utso, riru mgboko eteke agbadu; bẹ ẹphe shi nọdu eri angu; alu-phe nwanyi; eke-phe nwanyi; jasū mbọku, Nuwa bahuru l'eze ugbo; ³⁹ọphu ndiphe amadu iphe, akọ nū; jasū teke mini byaru atuko phẹ rikota. Nokwa g'ọo-dū teke Abubu-Ndiphe a-bya bụ ono. ⁴⁰Noo teke unwoke labo a-nọdu l'egu; aabya ezikota onye lanu haa onye ọphuu. ⁴¹Unwanyi labo a-nọdu atsū nri; aabya ezikota onye lanu haa onye lanu. ⁴²Ọo ya bụ; unu che nche; kele unu ta amadu mbọku, Nnajiuphu unu a-bya. ⁴³Ọle-a; unu makwarupho lẹ-a; Ọme oke, bu l'unuphu maru teke iphuru abya ibe iya mẹ ọ nwukwaru-a ẹnya; mẹ o to kwekwanu g'iphuru tsufua ọlo iya bata. ⁴⁴Ọo ya bụ; unubedua l'onwunu; unu kwabekwapho ẹnya; kele Abubu-Ndiphe l'a-bya teke unu te eledu ẹnya iya.”

Nwozi, e gude ire iya ẹka

(Luk 12:41-48)

⁴⁵“?Bụ onye bụ nwozi, e gude ire iya ẹka tẹme ọ buru onye kwaru ẹnya? Ọ bụ onye ono, nnajiuphu iya doberu l'unuphu g'ọ nujeru iya ndibe iya nri l'orwuberu iya. ⁴⁶Ehu-utso bẹ a goru nū nwozi ono mẹ ọ -buru lẹ nnajiuphu iya a-lwa bya ahuma l'oome iphe ono, e ziru iya ono. ⁴⁷Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; nnajiuphu ono e-wokwaru iphemiphe, o nwe-ru enweru ye nwozi ono l'ẹka. ⁴⁸Obenu; teke ọ bụ nwozi ejo ọkpoma; ọ rịa sū: 'Ha! Nnajiuphu mu anọakwaa ọdu'. ⁴⁹Ọ bya awata etsukashi ndu-ozī nwibe iya iphe; wata eri g'ọ dū iya; nguahaa mē; ẹphe lẹ ndu nggaga mē. ⁵⁰Nnajiuphu iya ono a-lwa mbọku, o too ledu ẹnya iya waa teke ọ to madu; ⁵¹bya agwaa ya ọchi; woru iya gwakobe lẹ ndu bụ tuko-l'ehu-atuko-l'obu. Noo ẹka nemadzu a-nọdu kwaa ejo ẹkwa; taa ikireze.”

Akọ akatikpo unwumboko iri

25 ¹“Eka Chileke bụ eze bẹ aa-duepho g'iphe, meru l'akọ akatikpo unwumboko iri, chitaru oroku phẹ gude jeshia onye jeru alu nwanyi ọphuu ndzuta. ²Umadzu ise l'unwumboko ono bụ ndu eswe; umadzu ise buru ndu kwaru ẹnya. ³Lẹ ndu eswe pho pataru oroku phẹ; ọphu ẹphe adudu manū, ẹphe wotafuru k'etsutsu. ⁴Ọle ndu ọphu kwaru ẹnya yeru manū l'iphe parū k'iche bya apakwarupho oroku phẹ. ⁵Onye ono, alu nwanyi ọphuu ono nọhaepho ọdu abyabya; mgbenya rweahaa phẹ. A nonya; mgbenya tushikota phẹ.

⁶“Abali keepho ẹbo; a rashia sū: 'Eeghee! Onye jeru alu nwanyi ọphuu ọbu alwaakwa-o! Unu lufuta bya eje iya ndzuta-o!' ⁷Tobudu iya bụ; unwumboko ono wulihukota bya emezichaa oroku phẹ. ⁸Ndu ọphu bụ ndu eswe pho sū ndu ọphuu, kwaru ẹnya pho: 'Unu menuru nwamanu

unu tadaru anyi jiko l'oku anyihuakwaa l'oroku anyi.' ⁹Ndu k'ono, kwaru enya ono su phe: '?Teke o to sukwanu anyi l'unu-e? Unu jepfukwa ndu ere manu-oku je akpata k'unu.' ¹⁰Ephe tugbua jeshia ya akpata. O buru teke ono be onye jeru alu nwanu ono byarwutaru; ndu ophu jikobewaru aka ejeje pho tsoru iya; ephe bahu l'ulo aka eeme ekele-nwanu ono l'enyashi ono. Ephe wubaepho l'ulo; e woru uzo guchia.

¹¹"E mechaa teme umadzu ise ophuu bya; bya asu: 'Nnajiuphu! Nnajiuphu! Guhaaru anyi uzo.' ¹²Nwoke ono su phe: 'Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; mu ta amakwa onye unu bu.' "

¹³Oo ya bu le-a; unu chekwa nche; eshinu unu ta amadu mboku, Abubu-Ndiphe a-bya; ophu unu amadu teke o-buru.

Etu ndu e yeru okpoga l'eka

(Luk 19:11-27)

¹⁴"L'eka Chileke bu eze dukwapho g'iphe, meru l'ako nwoke lanu, gbeshiru eje iphe-ozo; bya ekua ndu-ozu iya bya eworu eku iya ye phe l'eka. ¹⁵Onye lanu be o nuru ukporo ekpa-ego ise; bya anu onye ophuu ukporo ekpa-ego labo; bya anu onye k'eto ukporo ekpa-ego lanu. Onyemonye be o nuerupho ge nwoke nkiya beru. O nuchaa phe iya; o buru iya eje iphe-ozo, ooje. ¹⁶Onye ophu o nuru ukporo ekpa-ego ise pho tugbuepho teke ono gude iya jeshia ngho. O je egude iya gbaa ngho rita urwu ukporo ekpa-ego ise ozo tukobe iya. ¹⁷Nokwapho g'onye ophu a nuru ukporo ekpa-ego labo pho meru. O jeru eritakwapho urwu ukporo ekpa-ego labo ozo tukobe iya. ¹⁸O be l'onye ophu nataru ukporo ekpa lanu-a; o tugbua je ebvua ali woru okpoga nnajiuphu iya ono libe.

¹⁹"Tobudu iya bu; a nokpoepho-oo jasu: o be ujiku lanu; nnajiuphu ndu ono lwa g'ephe lephe gbazia okpoga ono. ²⁰Onye ophu a nuru ukporo ekpa-ego ise pho byatashia bya egudekwapho ukporo ekpa-ego ise ozo bya asu: 'Nnajiuphu; iphe, i nuru mu bu ukporo ekpa-ego ise. Wakwa ukporo ekpa-ego ise ozo, mu ritaru l'urwu tukobe iya baa.' ²¹Nnajiuphu iya su iya: 'I meru ree! I bu okpobe onye-ozu, e gude ire iya aka. Eshinu e gude ire ngu aka le nwiphe, edzudu kaa be mu e-me g'i buru onye-ishi l'iphe, paru aka. Ngwa; bya g'ehu tuko tsoo gu le nnajiuphu ngu utso.' ²²Onye ophuu, a nuru ukporo ekpa-ego labo pho byakwa bya asu: 'Nnajiuphu; iphe, i nuru mu bu ukporo ekpa-ego labo. Wakwa ukporo ekpa-ego labo ozo, mu ritaru l'urwu tukobe iya baa.' ²³Nnajiuphu iya ono su iya: 'I meru ree. I bu okpobe onye-ozu, e gude ire iya aka. Eshinu e gude ire ngu aka le nwiphe, edzudu kaa be mu e-me g'i buru onye-ishi l'iphe, paru aka. Ngwa; bya g'ehu tuko tsoo gu le nnajiuphu ngu utso.'

²⁴Onye ophu a nuru ukporo ekpa-ego lanu pho byakwa bya asu: 'Nnajiuphu; mu maru ngu ree; l'i bunukaru ejo nemadzu. Iiwotaje iphe l'eka i kuduru iphe; teme i nodu ejeje ekpota iphe, i ghaduru. ²⁵Noo g'o gude

ndzụ gụhu mu; mu woru ụkporo ẹkpa-ego ngu je elibe l'ali. Nggekwa iphe ngu.'

²⁶“Nnajiuphu iya ono sụ iya: ‘Lekwa gube iberezi iphe, arwuhu-a, ejo ọkpoma egbu egbugbu-a. Oo ngu pho maru le mu awotaje iphe l'eka mu akuduru iphe; teme mu nodu ekpotaje iphe, mu aghaduru. ²⁷I gege do-bekporo mu nu okpoga mu l'ulo nche okpoga; g'oo-buru mu -lwa mu eje ewota okpoga mu yee iphe, o tukoberu onwiya. ²⁸Ngwa; unu nata iya okpoga ono; woru nu onye pho, nweru ukporo ẹkpa-ego iri pho. ²⁹Kele onyemonye, nweru nu be aa-nubakwa g'o nweru k'etsutsu iya. Obenu l'onye enwedu nu be aa-gbenu natafulenu nwophu o nweru.’ ³⁰‘Ngwa; unu kpata mkpokoro onye-ozu-a kpufu je eye l'eka gbakotaru tsukiribaa. Eka ono be nemadzu a-nodu kwaa ejo ẹkwa; taa ikireze.’ ”

Ikpe Ikpazu

³¹“Obenu le teke Abubu-Ndiphe a-nodu egbu nwijnwii abya yee iphe, bukota unwu-ojozi-imigwe l'ophu be oo-nodu l'aba-eze iya, egbu nwijnwii. ³²Teke ono be ndiphe mgburugburu e-dzukota l'iphu iya. L'obya eworu phe hoo g'onye eche aturu, l'ahoshije egbu l'eka aturu iya kuru; do-be phe iche iche-a. ³³L'obya achiru ndu ophu bu aturu dobe onwiya l'uzo ẹkutara; chiru ophu bu egbu dobe l'uzo ẹkicha. ³⁴Noo teke eze ono a-su ndu k'ono, no iya l'uzo ẹkutara ono: ‘Unu bya; unube ndu Nna mu goru onu-oma nu. Unu bya enweru mgboko ophuu ono, Chileke kwakobehawaruro unu e -shi teke o meru mgboko ono. ³⁵Kele egu guru mu; unu nu mu nri; mu ria. Egu mini gwa mu; unu chebe mu mini; mu ngwa. Mu buru mbyambya; unu dubata mu ibe unu. ³⁶Mu gbaru oto; unu nmabe mu iphe. Iphe mee mu; unu gbaaru mu mkpu. Mu jee mkporo; unu bya mu agbaphe.’

³⁷“Noo teke ndu pfuberekoto a-su iya: ‘Nnajiuphu; ?bu teke ole be anyi humaru ngu eka egu agu ngu; anyi nu ngu nri obu? Ozoo le mini agu ngu; anyi chebe ngu mini; i ngwa? ³⁸Teme ?bukpoo teke ole be anyi humaru ngu; i buru mbyambya; anyi dubata ngu ibe anyi? Ozoo li gba oto; anyi nmabe ngu iphe? ³⁹?bukpoo teke ole be anyi humaru ngu l'eka iphe eme ngu; ozoo li no l'oka mkporo; anyi gbaaru ngu mkpu?’ ⁴⁰Noo teke eze e-yeru phe onu su phe: ‘Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; eshinu unu mekpowaru iya m'obeta o buru onye lanu, enya kachaa alwalwa l'unwunna mu-a be buakwaa mbedua be unu meru iya.’

⁴¹“Noo teke oo-bya asu ndu ophu no iya l'uzo ẹkicha: ‘Unu lufu mu l'iphu; unube ndu Chileke turu onu. Unu wuba l'oku ono, e-nwu gidigidi jaduru ono, bu iya bu eka Chileke meru doberu Obutuswe yee unwu-ojozi iya ono. ⁴²Kele egu guru mu; ophu unu anuduru mu nri. Egu mini gwa mu; ophu unu echebeduru mu mini. ⁴³Mu buru mbyambya; ophu unu edubataduru mu ibe unu. Mu gbaru oto; ophu o dudu iphe, unu nmaberu mu. Iphe mee mu; teme mu noo l'oka mkporo; ophu

unu agbajeduru mu mkpu.’⁴⁴ Noo teke ephe e-yekwapho onu su: ‘Nnajiuphu; ?bu teke ole be anyi humajekpooru ngu eka egu agu ngu; ozoo eka egu mini agu ngu; ozoo eka i bu mbyambya; ozoo eka i gba oto; ozoo l’eka iphe eme ngu; ozoo l’eka i no l’oka mkporo; ophu anyi eyeduru ngu eka?’⁴⁵ Noo teke o-su phe: ‘Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; eshinu unu te emeduru iya g’o ka mma l’oo onye lanu, enya kachaa alwalwa l’ime ndu-a be unu te emekwaru mu iya.’⁴⁶ Oo ya bu; ephe eje anodu l’eka ephe a-nodu eje iphe-ehuka mkpurumkpuru jasu le tuutuutuu le mijimiimii. Obenu le ndu ophu bu ndu pfuberekoto e-je l’eka ephe e-nweru ndzu ojeje.”

Ndu-ishi achị idzu egbu Jizosu

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jion 11:45-53)

26 ¹Tobudu iya bu; Jizosu pfughechaepho iphemiphe, oopfu; bya asu ndu etsoje iya nu: ²“Ophu unu maru bu lo ghudufuwaru-a abali labo; obo Ojaghata erwua. Noo teke ee-deru Abubu-Ndiphe ye g’a kpopyabe loswebe.”

³Tobudu iya bu; ndu-ishi uke Chileke waa ndu bu ogerenya mkpukpu bya edzukobe l’okpoku ibe onye-ishi ndu-ishi uke Chileke. Onye ono be epha iya bu Kayafasu. ⁴Ephe noo ndzuko su l’ephe e-gude Jizosu le mpya woru gbua. ⁵Ole ephe suru lo to buduru nta-a, aabo iphe-a; a -nonyaa utsu daa l’eka oha no.

Aawu Jizosu manu, eshi mkpo le Betani

(Mak 14:3-9; Jion 12:1-8)

⁶O be ge Jizosu jeru Betani; o je anodu l’ibe Sayimonu, onye ekpenta mejeru pho. ⁷Noo ya; nwanyi lanu gudeepho mgbere, ama ntumatu bata ge Jizosu gude nri l’eka eri. Mgbere ono be manu, eshi mkpo, du iya nu kwatakpooru ere ire shii. Nwanyi ono bya eworu manu ono wua Jizosu l’ishi. ⁸Ndu etsoje iya nu humae ya pho; ehu ghuaaha phe egu. Ephe su: “?Bu ke gunu be e gude emebyishi eguru manu owa-a? ⁹Kele manu-a suru g’ee-reta iya iphe, paru eka woru keshiaru ndu akpa nri.”

¹⁰Jizosu maerupho lonoo iphe, ephe epfu bya asu: “?Bu gunu meru g’o gude unu nodu epfuchi nwanyi ono nchi? ?Unu ta amadu l’oo okpobe iphe be o meru mu egube ono? ¹¹Ndu akpa nri be unu l’ephe ano tekenteke; obenu le mbedua ta abudu tekenteke be mu l’unu a-nodu. ¹²Liphe, meru iphe, o wuru mu manu-a bu g’o shi nta-a kwakobeta mu m’obvu m’oku, ee-li mu. ¹³Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe, bukpo ekameka, a saru ozi-oma-a le mgboko-a mgburugburu be aa-kojee-kwapho ako iphe-a, nwanyi-a meru-a; gudeje nyata nwanyi-a.”

Jiudasu eederu Jizosu eye l’eka ndu Jiu

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴Tobudu iya bu; Jiudasu Isukariyotu, bu onye lanu l’ime umadzu iri l’ebo ono, etsoje Jizosu ono bya atugbua jepfushia ndu-ishi uke Chileke;

15 je asụ phe: “?Bụ gūnu bẹ unu a-nụ mu gẹ mu deru iya ye unu l'ẹka?”
 Ẹphe p̄f̄a ya ụkporo pangu lẹ pangu iri. 16 O shiēpho teke ono wata achọ
 teke gbaru gẹ ya deru Jizọsu ye phe l'ẹka.

Nri-enyashi Ikpazụ

(Mak 14:12-26; Luk 22:7-23; Jiṅ 13:21-30; 1Kṛ 11:23-25)

17 O rwua l'eswe, abahụ l'ọbo-iphe, aatajẹ buredi, ekoduru ekoko ono;
 ndu etsoje Jizọsu byapfuta iya bya asụ iya: “?Bụ awe bẹ ọ dū ngu g'anyi
 doziaru ngu g'ị nọdu ria nri ọbo Ojēghata ọbu?”

18 Ọ sụ: “Unu bahụ l'ime Jierúsalemu. O nweru nwoke lanụ, unu e-je-
 pfu je asụ iya lẹ O-zì-iphe s̄r̄u; l'ọ rwuwaru iya l'alala. Gẹ ya nọdunu l'ibe
 ngu ria nri ọbo-iphe ono yee ndu etsoje iya nū.”

19 Ndu etsoje iya nū ono je emee gẹ Jizọsu ziru phe. Ẹphe nọdu l'ẹka
 ono kwakọbeahaa nri ọbo Ojēghata ono.

20 O be l'ụzenyashi; Jizọsu yele ụmadzu iri l'ẹbo ono je anọdu kwabẹ
 k'eri nri ono. 21 Ẹphe rijeēpho nri ono; ọ sụ phe: “Gẹ mu gbukwaaru iya
 unu tororo; ọ kwa onye lanụ lẹ g'unu nọ l'ẹka-a bẹ l'e-deru mu ye l'ẹka
 ndu achọ ishi mu.”

22 Ọ kwata rwua phe l'ẹhu; aphụ ji phe obu. Ẹphe j̄jahaa ya nanụ nanụ
 s̄: “Nnajiuphu; ?bụ mbẹdua t̄o mbẹdua?”

23 Ọ sụ phe: “Ọo onye mu l'iya eye ẹka l'ochi lanụ-a bụ onye ọbu, e-deru
 mu ye ọbu. 24 Abụbu-Ndiphe l'a-lakwa g'e deru iya l'ẹkwo-opfu Chileke.
 Ọle aphụ a-ts̄r̄u onye ono, ee-shi l'ẹka iya deru Abụbu-Ndiphe ye l'ẹka
 ndu achọ ishi iya ono. O gogo kakwaru onye ono ree ọme a ta nwụduru
 iya ilile.”

25 Jiudasu-a, l'e-mechaa deru iya ye-a sụ iya: “Ọnyibe; ?bụ mbẹdua
 t̄o?” Jizọsu sụ iya: “Ọoekwa ngu pho bẹ o shi l'onu.”

26 Ẹphe gudekwadụ nri ono eri; Jizọsu bya ewota buredi bya ekele Chi-
 leke ekele; bya eworu iya nūgbaa ndu etsoje iya nū; bya asụ phe: “Unu
 gẹe ria. Ọwa-a bụ ogwẹhu mu.”

27 Ọ byakwa apata okoro, mee dū bya ekelekwapho Chileke ekele bya
 eworu iya nū ndu etsoje iya nū bya asụ phe: “Unu ngu-dzuru iya g'unu
 ha. 28 Kele ọwa-a bụ mee mu, egude agba ọgbandzu ọphúú; mee a gba-
 sh̄r̄u l'iswi ẹhu igwe ọha; k'ophu Chileke a-guru phe nv̄u l'iphe-eji. 29 Ọle
 iphe, mu a-karū unu bụ; mu ta abyakwa angūbaa mee, shi l'akpuru vayi-
 nu jasuru mbọku ono, mu l'unu a-ngū k'ọphúú l'ẹka Nna mu bụ eze.”

30 Ẹphe kwechaa ebvu, e gude aja Chileke ajaja; bya ejeshia l'úbvú Olivu.

Pyita a-gọ lẹ ya ta amadụ Jizọsu

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jiṅ 13:36-38)

31 A nonyaa; Jizọsu sụ phe: G'unu hakota bẹ e-mechakwaa hakota mu
 gbalaa l'enyashi-a; g'e deru iya l'ẹkwo-opfu Chileke. Kele e dekwaru s̄:

“Mu e-chigbu onye eche aturu; g'ikpoto aturu ono agbakashihu.”³² Olee teke e meerupho ge mu shi lonwu teta dzuru ndzu be mu e-vukwaru unu uzo jerwua Galili.”

³³Pyita su iya: “Onyemonye -jekpoo agbalakota paru ngu haa be epeha -hakwa ngu-a; o kwa le mbedua ta ayikwa haa ngu.”

³⁴Jizosu su iya: “Ge mu gbukwaaru ngu iya tororo; lenyashi ntanu-a be oke-oku nchi-abohu -bya ara ora; be i goakwaru ego ugbo eto su li ti madu mu.”

³⁵Pyita su iya: “O betakpoo mu le ngu je a-tuko laa; mu ta abyakwa asu le mu ta amadu ngu.” Ndu etsoje Jizosu ndu ophuu tuko pfudzuru nno.

**Jizosu epfu anu Chileke
le mgbabu Getusemeni
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)**

³⁶Tobudu iya bu; Jizosu yele ndu etsoje iya nu swiru bya abyarwuta l'eka eekuje Getusemeni. E rwua eka ono; o su ndu etsoje iya nu: “Unu nodukwa anoo l'eka-a ge mu jeriberu l'eka pho je epfuru nu Chileke.”³⁷ O bya eduta Pyita yee unwu Zebedi ephenebo; epeha swiru tugbua. Aphu ji iya obu; meji nodu etsue ya pho pharamu pharamu.³⁸ O su phe: “Ha; egube owa! Meji akukwa mu pho photophoto; mbu le meji abyaakwa ma atofu. Unu nodukwa l'eka-a ge mu l'unu tuko chee nche.”

³⁹O kpriberu nwanshi; bya adaa bube iphu l'ali pfuru nu Chileke su: “Nna mu; o -buru l'ii-mekotakpoo ya; manuru g'ii-me nafu mu okoro-a ge mu ta angu iphe, du iya nu. Ole o kwa g'o to bukwa iphe, du mu l'uche le-me. O kwa g'o bukwaru iphe, du gubedua l'uche le-me.”

⁴⁰O gbeshi jepfu Pyita phe-a, epeha l'iya swi-a. O jeshia; epeha nodu ekuwaa mgbenya. O su Pyita: “?Bu gunu be unu eme egube ono? ?Unu ta adudu ike nwuru enya ge mu l'unu noo m'obeta o buru awa lanu? ⁴¹Unu nwuru enya; pfuru nu Chileke g'o to kwe g'unu nmalahu l'ohutama. Maa nemadzu be o nodujekpokwa evushi evuvu ike; obenu le nemadzu lonwiya be ike adudu.”

⁴²O tugbukwaa k'ugbo ebo bya ejekwa awata epfu anu Chileke su: “O shita mu su gube Nna mu; o -buru l'o to dudedu g'ii-shi nafu mu iphe, du l'okoro-a; gbahalepho le mu ngufutaje iya be o dukwaa ree; o kwa g'o mee g'o du ngu l'uche.”⁴³ O bya alwaphutakwa azu byatashikwa; epeha nodu ekukwapho mgbenya; kele mgbenya jiru phe enya ejiji.

⁴⁴O pakwaru phe haa bya atugbua ozo bya eje epfuru nu Chileke k'ugbo eto; pfukwapho iphe, o pfuhawaru.⁴⁵ O mechaa; bya abyapfuta ndu ono, epeha l'iya swi ono; bya asu phe: “?Unu nokpoepho le mgbenya

^w 26:31 Gunaa Zek 13:7.

g'unu no iya? ?Unu nokpokwadia le nwa atuta unme unu obu? Unu lekwa l'o ruwakwaru. Abubu-Ndiphe be e deakwaru ye l'eka ndu iphe-aji. ⁴⁶Unu gbeshikwa g'anyi je. O kwa onye deru mu ye nu obu abya nu pho."

Egude Jizosu

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jion 18:3-12)

⁴⁷Tobudu iya bu; Jizosu kpukwaduru-a opfu l'onu; Jiudasu-a, bu onye yikwaa l'umadzu iri l'ebo pho-a buru phereketeke; yele igwe oha swiwaru. Ephe pagbaarū mma mekpoo mgboro. Ndu ziru phe nu buru ndu-ishi uke Chileke waa ndu bu ogerenya ndu Jiu. ⁴⁸Onye ono, deru iya ye onoya pfuwaru phe iphe, ya e-me g'ephe gude maru onye ophu o bu. O sūhawaru phe l'oo onye ono, ya e-jepfu je etsutsua onu ono bu onye ephe e-gude.

⁴⁹Jiudasu jeepho phaa byapfuta Jizosu bya ekele iya ekele su iya: "Onyibe! ?I dupho?" bya etsutsua ya onu l'asha.

⁵⁰Jizosu su iya: "Ishikomu; jero emee iphe, i byaru." Ndu ono bya bya azupyabe Jizosu; gudeshia ya ike. ⁵¹Tobudu iya bu; onye lanu le ndu ono, ephe le Jizosu shi nodu ono yeepho aka mia mma iya swaramu; gbua nwokoro onye-ishi ndu-ishi uke Chileke; pafu iya nchi. ⁵²Jizosu su iya: "Mi-phi mma ngu azu l'obo iya; kele onyemonye, bu o-gbu-mma l'a-la le mma. ⁵³Too ?i dobesu le mu taa dudu ike asu Nna mu nta-a go dzoo mu; mbu l'oo ye unubuku unwu-ojosi-imigwe egwegwa g'ephe bya nta-a? ⁵⁴Ole; ?denukwanu g'oo-shi va; mbu iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke, bu iya suru l'iphe-a, eme nu-a mefutaje g'oome-a?"

⁵⁵Noo teke Jizosu suru ikpoto ndu byaru iya egude: "?Unu chigbaa mma; chiru mgboro abya mu egude? ?Mu bu onye ana nfu? Mu l'unu shikwa anoduje mboku-mboku leze-ulo Chileke; aka mu ezi unu iphe; ophu unu egudekpodaaru mu. ⁵⁶Ole iphemiphe-a mewaru k'ophu iphe, ndu mpfuchiru Chileke deru l'ekwo-opfu Chileke aa-vufutakota g'ephe pfuru iya."

Ndu etsoje iya nu g'ephe ha paru iya haa; gbakashihu.

Jizosu l'iphu ndu-ikpe

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jion 18:13-14,19-24)

⁵⁷Ndu guderu Jizosu kputa iya kpuru tugbaa jeshia ibe onye bu onye-ishi ndu-ishi uke Chileke. Epha onye ono bu Kayafasu. O buru l'eka ono be ndu ezije ekemu me ndu bu ogerenya dzukotahawaru. ⁵⁸Pyita gbenuzenya etso iya azu azu jasu ephe bahu ibe onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono. O bya abahu bya eje ano-kube ndu nche; chiru enya ye ge ya humakpoo iphe, a-buru ishi iya. ⁵⁹Ndu-ishi uke Chileke me ndu ogbo-ikpe l'ophu choahaa ibo, ephe e-bo Jizosu; g'ee-shi g'ee-kpee ya mpfugbu. ⁶⁰Ophu o dudu iphe, ephe humaru, bu iphe, o meru; l'eka a gbekwa du igwe agba iya ekebe eregede. A nonyaa; umadzu ebo bya ⁶¹bya asu: "O

kwa nwoke-a sūru lẹ ya a-dū ike mebyishia eze-ulo Chileke; ya akpukwaa ya l'ime abali ẹto-a.”

⁶²Onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono gbalihu bya asū iya: “?Ti yedu ọnu l'iphe, bụ ekebe ọwa-a, ephe agbagbaa ngu-a?” ⁶³Ọphu Jizọsu epfuduru opfu. Onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono sū iya: “Pfikwaa mele Chileke, dzū ndzū. ?Bū ngu bụ Kéreshi ọbu? Mbū Onye-Ndzọta ono, Chileke kweru ukwe iya-a. ?Bū ngu bụ Nwa Chileke ọbu?”

⁶⁴Jizọsu sū iya: “Ooekwa ngu pho bẹ o shi l'ọnu. O l'ọo gẹ mu gbukwaa iya unu tororo; nta-a bẹ unu a-huma Abubu-Ndiphe l'ẹka o nọ l'ẹkutara Chileke, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike. Teme e -mechaa bẹ unu a-humakwa iya pho l'ẹka o nọ l'urwukpu shi l'igwe abya.”

⁶⁵Onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono woru uwe kẹ yẹbedua bụ onye-ishi-a zijaa sū: “Nwoke-a pfubyiakwaru Chileke nta-a. ?Bubahunaa ekebe gunu ọzo bẹ anyi achokwadu? Unu nūmawaru-a epfubyi, oopfubyishi Chileke. ⁶⁶?Bū gunu bụ ikpe unu nta-a?”

Ephe tuko wua ọnu nanu sū: “Iphe, gbaru iya nū bụ ọnwu!”

⁶⁷Noo teke ephe wataru iya avu ọnu-mini l'iphu; chiahaa ya iphe; ndu echị iya ẹka lẹ nchị sū iya: ⁶⁸“Gube ọphu sūru l'ị bụ Kéreshi ọbu; pfunaa mpfuchiru ọbu; kọo onye chiru ngu iphe ono.”

Pyita ago lẹ ya ta amadu Jizosu

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jion 18:15-18,25-27)

⁶⁹Gẹ Pyita nọ l'etezi l'ulo-ikpe ono; bẹ nwamgboko, yee nemadzu bu byapfutura iya bya asū iya: “Gubedua yikwa-a lẹ ndu etsoje nwophu Galili-a, bụ Jizosu-a.”

⁷⁰Pyita nodu ledzudzu-oha l'ẹka ono goo ego sū: “Ha! Mu ta amakwa iphe, iipfu.” ⁷¹Pyita gbeshiepho l'ẹka ono tugbua je anodu l'onu-oguzo. Nwamgboko ọzo, yee nemadzu bukwapho ebubu humakwa iya bya asū ndu nọ l'ẹka ono: “Nwoke-a bẹ yikwa lẹ ndu etsoje Jizosu; mbu nwophu Nazaretu.”

⁷²Pyita gokwaapho ego ọzo buta angu ria sū: “Mu ta amakwa nwoke ono.”

⁷³A noepho nwanshii; ndu pfugbaaru lẹ mgboru ẹka ono bya bya asū Pyita: “Ta agoshi ego l'ị yichaa ya-a; olu-opfu ngu gbawaru ngu ama.”

⁷⁴Ọ wata eri angu sū gẹ Chileke gbukwaa ya ilu me ọ -budu ire-lanu bẹ ya epfu-a. Sū: “Mu ta amakwa onye ono, unu epfu opfu iya ono.”

Teke onokwapho oke-oku nchi-abohu raa ọrà. ⁷⁵Noo ya bu; Pyita nyata opfu, Jizosu pfuru sū: “Oke-oku nchi-abohu -bya ara ọrà; bẹ ị goakwaru ego ugbo ẹto l'ị ti madu onye mu bu.” Ọ tugbua lufu je anodu raahaa ẹkwa arashi iya ike.

A kpọ Jizosu akpupfu Payileti

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jion 18:28-32)

27 ¹Nchi bohuepho; ndu-ishi uke Chileke l'ophu me ndu bu ogere-nya ndu Jiu bya achia idzu g'ephe gbua Jizosu. ²Ephe kee Jizosu egbu; kpata iya kpuru jeye nnajioha, bu Payileti l'ẹka.

Anwùhu Jiudasu*(Ndu 1:18-19)*

³ Jiudasu-a, bụ iya deru Jizọsu ye-a hụmaepho l'e kperu Jizọsu mpfugbu; izimanu lwa iya azu. O chita ukporo pangu le pangu iri ono chiphu azu je achiru nu ndu-ishi uke Chileke waa ndu bu ogerenya ono su phe: ⁴ “Mu meakwaru iphe-aji. O kwa onye adudu iphe, o meru be mu deru nu g'e gbua ono.”

Ephe su iya: “?Bu onye akpa ngu ishi iya ono? Tobudu g'i jearo amaru g'ii-me iya.”

⁵ Jiudasu chiru okpoga ono ghakaa leze-ulo Chileke; o buru iya atugbu je eworu onwiya swi-gbua.

⁶ Ndu-ishi uke Chileke bya ewota okpoga ono bya asu: “Okpoga-a ta abukwa iphe, ee-yekobe l'okpoga Chileke eshinu o bu aswa mee ishi nemadzu.” ⁷ Tobudu iya bu; ephe chia idzu wota okpoga ono je azu onye akpuje ite ali; woru ali ono mee ali aka ee-ije nlwamula. ⁸ Noo ya bu; e kuahaa ali ono egu-mee jasu ntanu-a.

⁹ Noo ya bu; iphe, onye mpfuchiru, bu Jieremaya pfuru je avua, bu iphe, suru: “Ephe chita ukporo pangu le pangu iri ono, bu aswa, unwu izurelu kwetaru l'ephe a-pfu l'ishi mu ono; ¹⁰ je azu okpu-ite ali, bu iya bu ge Nnajiuphu pfuru iya ya.”^x

Payileti aji Jizosu aji*(Mak 15:1-5; Luk 23:3-5; Jion 18:33-38)*

¹¹ Jizosu bya apfuru l'iphu nnajioha obu. Nnajioha bya aji ya su: “?Bu ngu bu Eze ndu Jiu?”

Jizosu su iya: “Oekwa ngu pho be o shi l'onu.” ¹² Ndu-ishi uke Chileke me ndu bu ogerenya wata epfushi igwerigwe iphe, du aji, ephe suru l'o meru; ophu Jizosu epfuduru opfu yeru phe.

¹³ Payileti su iya: “?O kwa li numaru igwerigwe iphe, ephe epfugbaa l'i meshiru?”

¹⁴ Ophu o yeduru iya onu; mbu g'o ka mma l'oo olu-opfu lanu; mbu o kwata du nnajioha ono okpobe biribiri.

Eekpe Jizosu mpfugbu*(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jion 18:39—19:16)*

¹⁵ Noo ya; o buwaa omelali phe l'anodu abo Obo Ojehata ono be nnajioha ahajeru phe onye mkporo lanu g'o la; mbu onye ephe sukpoerupho g'o haaru phe. ¹⁶ Teke ono; o duru nwoke, a maru amaru, no mkporo; ephe iya bu Barbasu. ¹⁷ Tobudu iya bu; ephe dzukobeepho l'aka lanu;

x 27:10 Guna Zek 11:12,13.

Payileti sù phẹ: “?Bù onye ole bẹ ọ dū unu gẹ mu haaru unu g'ọ la? ?Bù Barabasu; tọo Jizosu onye eekuje Kéreshi?”¹⁸ Kẹle ọ mawaru l'ọo ẹnaya-pfūrufuru bẹ ndu-ishi uke Chileke gude kpūturu iya Jizosu.

¹⁹Payileti nọdukwadua l'ulo-ikpe ono; nyee ya zia g'a bya asu iya g'ọ tọ dukwa iphe, oo-me nwoke ono, pfuberekoto ono; kẹle ya rwokwaru nrwo l'enyashi jee iphe-ehuka, paru eka l'opfu ehu iya.

²⁰Tobudu iya bu; ndu-ishi uke Chileke me ndu bu ogerenya ono kwaru ikpoto ndu ono ye g'ephe su g'a haaru phe Barabasu; megbua Jizosu. ²¹Nnajioha ono bya ajikwa phe ozo su: “?Bù onye ole l'ime umadzu ebo-a bẹ ọ dū unu gẹ mu haaru unu g'ọ la?” Epehe tya uzu su: “Barabasu.”

²²Payileti sù phẹ: “?Unu sukwanuru gẹ mu me Jizosu; onye eeku Kéreshi gunu?” Epehe tuko wya onu nanu su: “Pfu-gbua ya!”

²³Ọ sù phẹ: “?K'ishi gunu? ?Bù gunu bu ejo-iphe, o meru?” Epehe kabapo ya nu arashi ike su: “Pfu-gbua ya!”

²⁴Tobudu iya bu; Payileti nonyaa; bya amaru l'ọ tọ dudu iphe, ya epfuta iya; l'ọ chia utsu abya adada; o kuta mini kwoo onwiya eka l'iphu ikpoto ndu ono su: “Eka mu ta adukwa l'ochi nwoke-a. Ọ kwa unu maru g'unu e-me iya.”

²⁵Ikpoto ndu ono tuko tya uzu su: “G'ochi iya tukoru anyi l'ishi me l'ishi unwu anyi.”

²⁶Tobudu iya bu; o woru Barabasu haaru phe su g'ọ la; bya asu g'e chia Jizosu iphe. E chichaa ya iphe; ọ kpuru iya nu g'e je akpopyabe iya loswebe.

Ndu ojogu eme Jizosu sukusuku

(Mak 15:16-20; Jiṅ 19:2-3)

²⁷Tobudu iya bu; ndu ojogu ke nnajioha ono duru Jizosu bahu l'ulo-ikpe nnajioha; bya ekuko ndu ojogu nwibe phe g'ephe ha. ²⁸Epehe yeshia ya uwe iya bya achita uwe kpowula-kpowula uswe yee ya. ²⁹Epehe bya egude obvu kpa okpu-eze woru kpube iya; bya aparu mgboro de ya lekutara. Epehe bya egbushiru iya ikpere l'iphu wata iya eme sukusuku su iya: “Ndu dukwa ngu! Eze ndu Jiu.” ³⁰Epehe avua ya onu-mini; bya eworu mgboro ono emoje iya l'ishi. ³¹Epehe meghechaa ya sukusuku ono; bya eyefu iya kpowula-kpowula uwe ono; bya eyee ya uwe iya; bya akpuru iya jeshia apfugbu.

Aapfugbu Jizosu

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jiṅ 19:17-27)

³²Epehe wufutashia bya ahuma onye Sayirini, epha iya bu Sayimonu. Epehe kebuta iya su g'o vutabude Jizosu oswebe iya ono. ³³Epehe byarwutaepho eka aza Golugota, bu iya bu okpokoro ishi; ³⁴epehe woru mee, a

gwaru ɔbvu, atso ilu; nu Jizosu g'ɔ ngua; g'iphe te eme iya ehuka shii. O tsue ya pho onu; ophu o kweedu iya angungu.

³⁵ Ephe kpopyabe iya l'oswebe l'eka ono bya atua ido gude kee uwe iya. Ono mee o vua mbu iphe ono, ndu mpfuchiru pfuru su: "Ephe woru uwe mu keeru onwophe. O rwua l'uwe mu eyeje l'ime ehuhu ephe tɔaru iya ido." ³⁶ Ephe mecha; bya anoshia wata iya eche nche. ³⁷ E dee iphe ono, ephe suru l'o meru ono pfube l'oswebe ono. Iphe, e deru bu: "Owa-a bu Jizosu; Eze ndu Jiu." ³⁸ E wokwarupho umadzu labo, ana nfu; kpopyabekwapho yee ya l'eka ono; onye ophuu nodu l'uzo ekutara iya; onye ophuu nodu l'uzo ekicha iya.

³⁹ Ndu aghata aghata nodu epfubyishi Jizosu; ekweru iya une asuje iya: ⁴⁰ "To bunu ngu-a bu nwophu suru l'ii-nwukposhi eze-ulo Chileke gude ujiku eto kpukwaa ya-a? Dzɔnaa onwongu me o -buru ngu-a bu Nwa Chileke obu. Shinu l'oswebe ono nyifuta!"

⁴¹ Ndu-ishi uke Chileke me ndu ezije ekemu me ndu bu ogerenya nodu epfuru iya kwaphu kwaphu su: ⁴² "O dzoru ndu ozo; ophu o duedunu ike dzoo onwiya. O -buru eze ndu Izurelu; g'o shinu l'oswebe l'eka ono nyizeta g'anyi ekweta l'o bu iya bu Kereshi obu. ⁴³ O suru l'oo Chileke be ya ma; le ya bu Nwa Chileke; ngwa; ge Chileke dzɔnaa ya nta-a me o -buru l'o du Chileke ree."

⁴⁴ Umadzu ebo ono, anaje nfu ono, a tukoru ephe l'iya kpopyabe l'oswebe pho nodu akokwa iya pho egube onu ono.

Anwuhu Jizosu

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jion 19:28-30)

⁴⁵ Tobudu iya bu; enyanwu keerupho l'ishi; nchi jihu l'alɔ ono; noo gbiriri jasɔ lenyanwu agbuze. ⁴⁶ Enyanwu gbuzeeppo; Jizosu chishia mkpu ike su: "Elayi! Elayi! ?Lema sabakutani?" Bu iya bu: "Chileke mu! Chileke mu! ?Bu gunu be o gude i haa mu nkɔnyi mu?"

⁴⁷ Ndu haru pfuru l'eka ono numa iya su: "Nwoke ono ekukwa Elayijia." ⁴⁸ Onye lanu gbagbueppo teke ono teke ono je ewota asancha ophu amije mini woru gwoo le mee-veniga, woru tsebe l'oshi, du ogologo woru nu iya g'ɔ ngua. ⁴⁹ Ndu ophuu su: "Unu gebewaro g'anyi maru ?Elayijia l'a-bya bya adzoo ya?"

⁵⁰ Jizosu bya echishia mkpu ike ozo bya atubuhu unme.

⁵¹ Noo ya; ekwa egbobutaje enya eka aagwaje Chileke, no l'ime eze-ulo Chileke ono shieppo l'ishi gbaepo ke tararaa jasɔ l'alɔ gbajahɔ ebo. Alɔ nmakota jijijiji; oke mkpuma gbawashihu. ⁵² Iphe, bu ilu ghekotaru onu. Igwerigwe ndu du nso, bu ndu nwuhuhawaru anwuhu tuko shi lonwu tetagbaa dzuru ndu. ⁵³ Ephe shigbaa l'ime ilu ono lufuta. Jizosu shieppo lonwu teta dzuru ndu; ephe wuba le Jierusalemu. A du igwerigwe humaphu.

⁵⁴Tɔ̀budu iya bụ; onye-ishi ndu ojogu ndu Romu waa ndu ojogu iya, ephe l'iya p̄furu eche Jizosu nche-a; tuko tsuhu ebvu g'ephe humaueru pho alì-ɔ̀nma-jijijiji ono waa iphemiphe, mekotaru n̄. Ephe s̄: “?Unu maru-a l̄ nwoke-a bukwa Nwa Chileke eviya.”

⁵⁵Ọ̀ d̄uru ikpoto unwanyi, kuru unyanya ele enya g'ephe maru iphe, eme n̄. Unwanyi ono shi l̄ Gálili tsota Jizosu; ejeru iya ozi. ⁵⁶Meri onye Magudala yì l'unwanyi ono. Meri ophu nwuru Jiemusu; nwua Jiófesu yiru iya; waa ne unwu Zebedi.

Elili Jizosu

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jion 19:38-42)

⁵⁷Ọ̀ be l'unyanyashi; nwoke oke amadu lanu, shi l̄ Arimatiya bya; ep̄ha iya b̄ Jiófesu. Yebedua l'onwiya yikwa l'onye etsoje Jizosu. ⁵⁸Nwoke ono bya ejepfu Payileti je arwo ya g'a haaru iya odzu Jizosu ge ya lia. Payileti s̄ g'a pee ya ya. ⁵⁹Tɔ̀budu iya b̄; Jiófesu bya eje apazeta odzu obu bya egude ekwa ocha, inyi adudu gude kwaa ya. ⁶⁰Ọ̀ bya eje eworu iya nyebe l'ilu ke yebe Jiófesu; ilu, o turu k'ophuu. Ilu ono be o turu l̄ mkpuma, ha shii. Ọ̀ bya eswita oke mkpuma swichia onu ilu obu; o buru iya atugbu. ⁶¹Meri onye Magudala me Meri ophunapho nodukwapho l'eka ono. Ephe tuko nodugbaa anoo l'eka ono gha iphu l'ilu obu.

Eche nche l'ilu Jizosu

⁶²Ọ̀ be l̄ nchitabohu iya, bu iya bu mboku atuta unme; ndu-ishi uke Chileke me ndu Farisii bya edzukobe jepfu Payileti ⁶³je asu iya: “Nnajiuphu; anyi nyatakwaru l̄ teke nwoke ono, dzu-gburu onwiya l'uka ono nokwadu ndzu be o s̄jeru l'a -noepho abali eto be ya e-shi l'onwu teta dzuru ndzu ozo. ⁶⁴Zinaa g'e chee ilu ono okpobe nche jas̄u abali k'eto onoya; a -nonyaa ndu etsoje iya nu je je ezita odzu iya l'oshi wata epfu l'oshi wata dzuru ndzu. G'ejo uka k'ikpazu ta akanu k'ivuzo shii.”

⁶⁵Payileti s̄ phe: “?O kwa l'unu nweru ndu nche? Unu tugba je echekpoo ilu ono go du unu.”

⁶⁶Ephe tugba je egude eze mkpuma swichia onu ilu ono rengurengu; bya eworu iphe-ohubama mee ya; woru ndu nche ye iya; a wata iya eche nche.

Eshi l'onwu teta dzuru ndzu

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jion 20:1-10)

28 ¹Eswe-atuta-unme -bvupho; o beepho l̄ ḡeregere nchi-abohu mboku Sonde; Meri; onye Magudala; waa Meri ophu; jeshia l'ilu ono. ²A bya ele enya; ali wata anma oke jijijiji; kele ojozi-imigwe, shi l'eka Nnajiuphu be shi l'igwe phezeta bya eswifu eze mkpuma ono je anmakoru iya l'eli. ³Ugbugba iya nodu egbu nw̄inwii g'ebemu-igwe. Uwe

iya nõdu acha pemu pemu g'aka-mini-sunoo. ⁴Ndu nche ono tsuḥu iya ebvu; phukota kpaakpaakpa; dabyichaerupho ge ndu nwuhuru anwuhu.

⁵Ojozi-imigwe ono su unwanyi ono: “Unubedua; unu ta atsukwa ebvu; kele mu maru l'onye unu achõ bu Jizõsu; onye a kpopyaberu l'oswebe. ⁶O to nõekwa l'eka-a. O tetaakwaru dzuru ndu õzo, bu iya bu iphe, o pfuhawaru unu-a. Unu byanu ahuma eka Nnajiuphu õbu shi nyeru. ⁷Unu jekwa egwegwa je epfuaru iya ndu etsoje iya nu l'o shiakwa l'onwu teta dzuru ndu; l'o vuakwa unu uzo jeshia Gálili; l'unu a-huma iya l'eka ono. Nokwa iphe, mu byaru unu ezizi bu ono.”

⁸Ephe gude ndu-agugu me oke ehu-utso shi l'ilu ono gbaru õso tugbua egwegwa jeshia ya akõru ndu etsoje iya nu.

⁹A bya ele enya; Jizõsu byapfutawaa unwanyi ono bya asu phe: “?Unu ndupho?” Ephe gbapfuta iya; bya adaa kpurumu l'iphu iya; wõgbaaru iya eka l'õkpa; bya abaarõ iya eja. ¹⁰Jizõsu su phe: “Ge ndu ba agukwa unu. Unu tugbuekwapho je akaru unwunna mu phe g'ephe jeshia Gálili; lonoo eka ephe a-huma mu bu ono.”

Iphe ndu nche epfu

¹¹Unwanyi ono nõdukwa l'uzo; ndu ojõgu phõ, eche nche phõ vuwaru phe uzo wõba l'ime Jierusalemu je akõkotaru ndu-ishi uke Chileke iphemiphe, mekotaru nu. ¹²Ndu-ishi ono ephe le ndu bu õgerenya bya edzukõbeepho chia idzõ bya eworu okpoga, ha shii nu ndu ojõgu ono iphe uphalazu; ¹³su phe: “Unu sijekwa l'õo ndu etsoje iya nu byaru l'enyashi bya ezita odzu iya teke unu eku mgbenya.” ¹⁴“O -buru l'unu pfuru nno; o -rwua nnajõha le nchi; unu te eyeshi õnu; kele anyi a-maru-a g'anyi e-gude pfufu unu.”

¹⁵Ephe kwe hm; nata okpoga õbu je emee g'e ziru phe. O buru iya bu l'ephe epfua nno; o dzuru ali Jiu mgburugburu jasu ntanu-a.

Jizõsu egoshi ndu etsoje

iya nu onwiya

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jiõn 20:19-23; Ndu 1:6-8)

¹⁶Toḅudu iya bu; ndu etsoje Jizõsu ono ephe n'iri le nanu tugbua; o buru phe eje Gálili. Ephe je anõdu l'ubvõ ono, Jizõsu tuhawaru phe õnu iya ono. ¹⁷Ephe humaeepho Jizõsu õbu; ephe baaru iya eja. Obenu l'õ duru ndu õphu haru õõõ obu eõ. ¹⁸Jizõsu byapfuta phe bya asu phe: “Chileke be meakwaru g'iphe, bu ike, nõ l'imigwe me õphu nõ le mgboko nõdu mu l'eka. ¹⁹Oõ ya bu; unu je emee õhamoha g'ephe buru ndu etsoje mu nu. Unu gudeje epha ke Nna; me ke Nwa; me ke Unme-du-Nsõ mee phe baputizimu. ²⁰Unu zije phe g'ephe meje iphemiphe, bu iphe, mu kakõtaru unu g'unu meje. Unu huma ahuma le mu nõkwa swiru unu mbõku-mbõku jeye teke mgboko a-bvu.”